

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

CONCRECIÓN CURRICULAR

CURSO 2023-24

ÍNDICE

1.- Introducción e contextualización	Páx 3
2.- Características socioeconómicas e culturais do entorno	Páx 5
3.- Finalidades e características da etapa de Educación Primaria.....	Páx 7
4.- A adecuación dos obxectivos xerais das etapas ao contexto do centro.....	Páx 24
5.- A contribución á adquisición das competencias.....	Páx 40
6.- Os criterios para desenvolver os principios pedagóxicos e incorporar elementos transversais.....	Páx 107
7.- Os criterios de carácter xeral sobre a metodoloxía.....	Páx.109
8.- Os criterios de carácter xeral sobre os materiais e recursos didácticos.....	Páx.138
9.- Os criterios para o deseño das actividades complementarias.....	Páx.140
10.- Os criterios para o deseño dos plans específicos de reforzo ou personalizados para o alumnado que deba permanecer un ano máis no mesmo curso, de ser o caso.....	Páx.144
11.- Os criterios xerais para a avaliación e promoción.....	Páx.148
12.- As decisións e criterios xerais para a elaboración e avaliación das programación didácticas.....	Páx.209
13.- Os criterios para a participación do centro en proxectos, plans e programa....	Páx.211
14.- O procedemento para a revisión, avaliación e modificación da concreción curricular.	Páx.213
15.- Publicidade da concreción curricular.....	Páx.214
16.- Aprobación.....	Páx.215

1.- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A presente programación, elaborada polo equipo de docentes do CEIP Saco e Arce, para a etapa de Educación Primaria, pretende chegarse á realidade do noso alumnado deste Concello de Toén coas características do seu entorno social, político e económico, onde conviven distintas linguas e culturas.

Partimos da filosofía da LOE modificada pola LOMLOE, **Lei Orgánica 3/2020, do 29 de decembro, pola que se modifica a Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación** (BOE 30.12.2022), concretada no **Decreto 155/2022, do 15 de setembro, pola que se establece a ordenación e o currículo de educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia** (DOG. 26.09.2022) e Resolución de 21 de Junio de 2022, da Secretaría do Estado de Educación, pola que se publican os currículos das ensinanzas de Relixión Católica correspondentes a Educación Infantil, Educación Primaria, Educación Secundaria Obligatoria e Bacharelato (BOE 24.06.2022) sendo os documentos base para a elaboración das programación das diferentes áreas para o presente curso escolar 2023-2024.

A Lei Orgánica 2/2006, do 3 de Maio, de Educación, modificada pola Lei Orgánica 3/2020, do 29 de decembro, recolle no seu artigo 6 a definición de currículo como ;

1.- A los efectos de lo dispuesto en esta Ley, se entiende por currículo el conjunto de objetivos, competencias, contenidos, métodos pedagógicos y criterios de evaluación de cada una de las enseñanzas reguladas en la presente Ley.

No Decreto 155/2022 establécense para o ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia os principios xerais, fins e obxectivos referidas ao conxunto da etapa.

O currículo desta etapa oriéntase a facilitarlle ao alumnado as aprendizaxes da expresión e da comprensión oral, a lectura, a escritura, o cálculo, as habilidades lóxicas e matemáticas, a adquisición das nocións básicas da cultura e o hábito de convivencia, así como os de estudo e traballo, o sentido artístico, a creatividade e a afectividade, co fin de garantir una formación integral que contribúa ao pleno desenvolvemento da súa personalidade, e de preparalo para cursar con aproveitamento e educación secundaria obligatoria.

A aprendizaxes da etapa preséntanse en 10 áreas diferenciadas das cales se describen :

- a) Introducción
- b) Obxectivos, que serán común para todos os ciclos da etapa
- c) Criterios de avaliación e contidos, organizados por bloques para un dos cursos da etapa
- d) Orientacións pedagóxicas

2.- A agrupación por bloques dos criterios de avaliación e dos contidos de área non supón una secuencia establecida nin implica una organización pechada; pola contra, permite organizar de diferentes formas os elementos curriculares e adoptar a metodoloxía máis axeitada ás características das aprendizaxes e do grupo de alumnas e alumnos a que van dirixidos

2.- Características socioeconómicas e culturais do entorno.

O término municipal de Toén está constituído por 41 núcleos de poboación agrupados en oito parroquias : Toén, Moreiras, Mugares, Alongos, Trelle, Xestosa, Feá e Puga. Limita cos Concellos de Barbadás polo leste, ao norte co Río Miño (que o separa do Concello de Ourense), ao sur co municipio de Cartelle e polo Oeste limita con Castrelo de Miño.

As zonas de maior altitude sitúanse na franxa sur e leste, mais non existen cimas moi elevadas, posto que non superan os 600 metros. As terras do norte, oeste e centro do municipio forman o extenso val do Río Miño. Este río esté embalsado no encoro de Castrelo de Miño e os demais ríos (Regato de Puga, o Rego da Xestosa, O Rego de Fragoso, O Rego de Angueiro e o Regato de Valvon, ambos en Feá; o Regato de Quenlle, o Regato de Freixendo) verten as súas augas no río e na cola do encoro.

Hai un gran contraste nas temperaturas. Son moi baixas en inverno e altas en verán, néboas persistentes e chuvia escasa, arredor dos 800 mm

A poboación municipal sufriu grandes cambios ao longo do século XX. En 1900 Toén contaba con 3.881 habitantes, alcanzando o seu máximo poboacional en 1950 (4.369). A proximidade coa capital da provincia frenou en certa medida una masiva emigración como sucedeu noutros municipios. Sen embargo este feito non impediu un descenso paulatino da poboación do 1950 ata os nosos días.

O cultivo da vide (sólo en Freixendo, Alongos, Quenlle, Feá, Puga, A Eirexa de Puga, Olivar y Reboreda), foi introducido polos romanos, que chegaron fai dous mil anos atraídos polo ouro do río Miño e os mananciais de augas termais. As primeiras citas documentais que definen a zona como rexión diferenciada de produción de viño datan do ano 928. Máis tarde, nos séculos XV e XVI e grazas en boa parte ao Camiño de Santiago, o viño da comarca era exportado a países europeos donde a súa calidade era moi apreciada. En 1932 recoñeceuse a Denominación de Orixe Ribeiro, que a converte nunha das máis antigas de España, mais o cambio de rumbo cara una viticultura autóctona e de calidade comezou a partires da súa proclamación como Denominación de Orixe Diferenciada en 1976.

Os produtos máis abundantes son a vide no val e a patata e o centeo no interior, pero a maior parte das terras están marcadas pola masa forestal, sobre todo polos matorrales. O sector agrario en Toén xira fundamentalmente en torno á produción vinícola. A superficie adicada a este cultivo é dun 53% da superficie total cultivada. As parroquias de Alongos, Feá e Puga pertencen á D.O. Ribeiro, sendo una das zonas de maior produción de caldos autóctonos.

En relación coas actividade industriais destaca a existencia de varias canteiras de pedra de moita importancia no tercio norte do municipio, en concreto en torno aos núcleos de Mugares, Puga e Feá.

3.-Finalidades e características da etapa de educación primaria.

Tal e como se reflicte no artigo 4 do Decreto 155/2022 do 15 de setembro, polo que se establece a ordenación e o currículo de primaria na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG 26.09.2022), os fins da etapa de educación primaria son :

A finalidade da educación primaria é facilitar ao alumnado as aprendizaxes da expresión e da comprensión oral, a lectura, a escritura, o cálculo, as habilidades lóxicas e matemáticas, a adquisición de nocións básicas da cultura e o hábito de convivencia, así como os de estudo e traballo, o sentido artístico, a creatividade e a afectividade, co fin de garantir unha formación integral que contribúa ao pleno desenvolvemento da súa personalidade, e de preparalo para cursar con aproveitamento a educación secundaria obrigatoria.

Artigo 3. A etapa de educación primaria

1. A educación primaria é unha etapa educativa que constitúe, xunto coa educación secundaria obrigatoria e os ciclos formativos de grao básico, a educación básica.
2. A educación primaria comprende tres ciclos de dous cursos académicos cada un e organízase en áreas que terán un carácter global e integrador, as cales estarán orientadas ao desenvolvemento das competencias do alumnado e poderán organizarse en ámbitos

Artigo 5. Principios xerais

1. A educación primaria é unha etapa que comprende seis cursos académicos e ten carácter obrigatorio e gratuíto.
2. Con carácter xeral, cursarase entre os seis e os doce anos de idade e o alumnado incorporarse ao primeiro curso da educación primaria no ano natural no que cumpra seis anos.
3. A acción educativa nesta etapa procurará a integración das distintas experiencias e aprendizaxes do alumnado desde unha perspectiva global e adaptarse aos seus ritmos de traballo.
4. As medidas organizativas, metodolóxicas e curriculares que se adopten rexeranse polos principios do deseño universal para a aprendizaxe.

Artigo 7. Obxectivos xerais da etapa

A educación primaria contribuirá a desenvolver nas nenas e nos nenos as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas de forma empática, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a resolución pacífica de conflitos e a prevención da violencia, que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito escolar e familiar, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas por motivos de etnia, orientación ou identidade sexual, relixión ou crenzas, discapacidade ou outras condicións.
- e) Coñecer e utilizar de maneira apropiada a lingua galega e a lingua castelá e desenvolver hábitos de lectura.
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser capaces de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura.

- i) Desenvolver as competencias tecnolóxicas básicas e iniciarse na súa utilización, para a aprendizaxe, desenvolvendo un espírito crítico ante o seu funcionamento e as mensaxes que reciben e elaboran.
- j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física, o deporte e a alimentación como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan a empatía e o seu coidado.
- m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas
- n) Desenvolver hábitos cotiáns de mobilidade activa autónoma saudable, fomentando a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.
- o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e os homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

Artigo 9. Áreas

1. As áreas da educación primaria que se imparten en todos os cursos son as seguintes:
 - a) Ciencias da Natureza.
 - b) Ciencias Sociais.
 - c) Educación Física.
 - d) Educación Plástica e Visual.
 - e) Lingua Castelá e Literatura.
 - f) Lingua Estranxeira.

- g) Lingua Galega e Literatura.
- h) Matemáticas.
- i) Música e Danza
- f) Relixión Católica
- g) Proxecto Competencial

2. Ás áreas incluídas no punto anterior, engadirase no sexto curso:

- Educación en Valores Cívicos e Éticos.

3. As áreas de Ciencias da Natureza e de Ciencias Sociais constitúen o desdoblamento da área de Coñecemento do Medio Natural, Social e Cultural, e as áreas de Educación Plástica e Visual e de Música e Danza constitúen o desdoblamento da área de Educación Artística.

4. A área de Lingua Galega e Literatura terá un tratamento no centro análogo á de Lingua Castelá e Literatura, de xeito que se garanta, en todo caso, o obxectivo de competencia lingüística suficiente en ambas as linguas oficiais e a adecuada distribución segundo o establecido no artigo 6 do Decreto 79/2010, do 20 de maio, para o plurilingüismo no ensino non universitario.

5. A organización en áreas entenderase sen prexuízo do carácter global da etapa, dada a necesidade de integrar as distintas experiencias e aprendizaxes do alumnado nestas idades.

Artigo 10. Estructura das áreas

1.- A organización en áreas desenvolverase no anexo II seguindo, respecto de cada área, a seguinte estrutura :

- a) Introducción
- b) Obxectivos, que serán común para todos os ciclos da etapa.
- c) Criterios de avaliación e contidos, organizados por bloques para cada un dos cursos da etapa.
- d) Orientacións pedagóxicas.

2.- A agrupación por bloques dos criterios de avaliación e dos contidos de cada área non supón una secuencia establecida nin implica unha organización pechada; pola contra, permite organizar de diferentes formas os elementos curriculares e adoptar a metodoloxía máis axeitada ás características das aprendizaxes e do grupo de alumnas e alumnos a que van dirixidos

Artigo 11. Horario

1. A carga horaria semanal en períodos lectivos para cada unha das áreas dos distintos cursos da etapa é a que figura no anexo III deste decreto. Este horario debe entenderse como o tempo semanal necesario para o traballo en cada unha das áreas, sen esquecerse do carácter global e integrador da etapa.
2. A distribución das áreas en cada xornada e durante a semana realizarase atendendo exclusivamente a razóns pedagóxicas e organizativas. Nese sentido, os centros docentes, no uso da súa autonomía, poderán organizar o horario lectivo en cada xornada en sesións ou medias sesións que se poderán agrupar co fin de potenciar estratexias metodolóxicas para o desenvolvemento das competencias ou de traballo interdisciplinario, respectando en todo caso o horario semanal previsto no anexo III para cada unha das áreas.
3. As actividades escolares desenvolveranse, cando menos, ao longo de vinte e cinco horas semanais.

Artigo 12. Agrupación de áreas en ámbitos

1. Os centros docentes poderán establecer agrupacións de áreas en ámbitos no marco do establecido a este respecto pola consellería con competencias en materia de educación.
2. O currículo dos ámbitos constituídos por agrupacións de áreas incluírá os obxectivos, os criterios de avaliación e os contidos das áreas que os conforman, así como o horario asignado ao conxunto delas.

Artigo 13. Autonomía dos centros

1. Os centros docentes disporán de autonomía pedagóxica, de organización e de xestión, no marco da lexislación vixente e nos termos recollidos na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, e nas normas que a desenvolven, favorecerán o traballo en equipo do profesorado e estimularán a actividade investigadora a partir da súa práctica docente.

2. Os centros docentes, no uso da súa autonomía, desenvolverán e completarán, de ser o caso, o currículo da educación primaria e fixarán a súa concreción e incorporarán ao seu proxecto educativo e funcional, que impulsará e desenvolverá os principios, os obxectivos e a metodoloxía propios dunha aprendizaxe competencial orientada ao exercicio dunha cidadanía activa.

3. Así mesmo, os centros docentes poderán establecer medidas de flexibilización na organización das áreas, nas ensinanzas, nos espazos e nos tempos, e promover alternativas metodolóxicas, co fin de personalizar e mellorar a capacidade de aprendizaxe e os resultados de todo o alumnado, nos termos establecidos pola consellería con competencias en materia de educación.

4. No exercicio da súa autonomía, os centros docentes poderán adoptar experimentacións, innovacións pedagóxicas, programas educativos, plans de traballo, formas de organización, normas de convivencia ou ampliación do calendario escolar ou do horario lectivo de áreas ou ámbitos, nos termos establecidos pola consellería con competencias en materia de educación e dentro das posibilidades que permita a normativa aplicable, incluída a laboral, sen que, en ningún caso, supoña discriminación de ningún tipo, nin leve consigo a imposición de achegas ás nais, aos pais ou ás persoas titoras legais, nin de esixencias para as administracións educativas.

Artigo 14. Concreción curricular

1. A concreción curricular é o marco que establece o claustro de profesorado cos criterios e as decisións para orientar o desenvolvemento do currículo por parte do profesorado e a coordinación interdisciplinaria por parte dos órganos de coordinación didáctica, para garantir a coherencia na actuación docente.

2. A concreción curricular da etapa incluirá, como mínimo:

- a) A adecuación dos obxectivos xerais ao contexto do centro.
- b) A contribución á adquisición das competencias.
- c) Os criterios para desenvolver os principios pedagóxicos e incorporar os elementos transversais.
- d) Os criterios de carácter xeral sobre a metodoloxía.
- e) Os criterios de carácter xeral sobre os materiais e recursos didácticos.
- f) Os criterios para o deseño das actividades complementarias.
- g) Os criterios para o deseño dos plans específicos de reforzo para o alumnado que deba permanecer un ano máis no mesmo curso.
- h) Os criterios xerais para a avaliación e a promoción.
- i) As decisións e os criterios xerais para a elaboración e avaliación das programacións didácticas.
- j) Os criterios para a participación do centro en proxectos, plans e programas.
- k) O procedemento para a revisión, avaliación e modificación da concreción curricular

3. A consellería con competencias en materia de educación promoverá o uso das tecnoloxías da información e da comunicación na elaboración e modificación da concreción curricular.

Artigo 15. Programacións didácticas

1. Os centros docentes desenvolverán o currículo das ensinanzas de educación primaria mediante a elaboración das correspondentes programacións didácticas para cada unha das áreas ou ámbitos seguindo as directrices xerais establecidas na concreción curricular, e ateranse ao que establezan os regulamentos orgánicos dos centros nos que se imparten estas ensinanzas.

2. As programacións didácticas das áreas ou ámbitos das ensinanzas de educación primaria incluirán, como mínimo, os seguintes elementos:

- a) Introducción.
 - b) Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias.
 - c) Relación de unidades didácticas coa súa secuencia e temporalización, que incluirán a parte do currículo da área que se traballará e a relación de instrumentos de avaliación.
 - d) Metodoloxía.
 - Concrecións metodolóxicas.
 - Materiais e recursos didácticos.
 - e) Avaliación.
 - Procedemento para a avaliación inicial.
 - Criterios de cualificación con indicación do grao mínimo de consecución para a superación da área, e criterios de recuperación.
 - f) Medidas de atención á diversidade.
 - g) Transversal.
 - Concreción dos elementos transversais.
 - Actividades complementarias.
 - h) Práctica docente.
 - Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro.
 - Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora da programación.
3. O equipo docente realizará o seguimento das programacións didácticas de cada área ou ámbito, con indicación do grao de cumprimento con respecto á programación e, en caso de desviacións, cunha xustificación razoada.
4. A consellería con competencias en materia de educación promoverá o uso das tecnoloxías da información e da comunicación na elaboración e no seguimento das programacións didácticas.

Artigo 16. Principios pedagógicos

1. Na educación primaria poñerase especial énfase en garantir a inclusión educativa, a atención personalizada ao alumnado e ás súas necesidades de aprendizaxe, a participación e a convivencia, a prevención de dificultades de aprendizaxe e a posta en práctica de mecanismos de reforzo e flexibilización, alternativas metodolóxicas ou outras medidas adecuadas tan pronto como se detecte calquera destas situacións.
2. A intervención educativa buscará desenvolver e asentar progresivamente as bases que faciliten ao alumnado unha adecuada adquisición das competencias clave previstas no perfil de saída, tendo sempre en conta o seu proceso madurativo individual, así como os niveis de desempeño esperados para esta etapa.
3. A metodoloxía didáctica será fundamentalmente comunicativa, inclusiva, activa e participativa, e dirixida ao logro dos obxectivos e das competencias clave. Neste sentido prestarase atención ao desenvolvemento de metodoloxías que permitan integrar os elementos do currículo mediante o desenvolvemento de tarefas e actividades relacionadas coa resolución de problemas en contextos da vida real. Así mesmo, a acción educativa procurará a integración das distintas experiencias e aprendizaxes do alumnado, terá en conta os seus diferentes ritmos e preferencias de aprendizaxe, favorecerá a capacidade de aprender por si mesmo, fomentará o traballo colaborativo e en equipo, e potenciará a aprendizaxe significativa que promova a autonomía e a reflexión. Para estes efectos, teranse en conta as orientacións pedagógicas establecidas no anexo II deste decreto para cada unha das áreas.
4. Co obxecto de fomentar a integración das competencias, os centros docentes dedicarán un tempo do horario lectivo, nos termos recollidos na súa concreción curricular, á realización de proxectos significativos para o alumnado e á resolución colaborativa de problemas, reforzando a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade. Así mesmo, para favorecer unha adquisición eficaz das competencias deberán deseñarse actividades de aprendizaxe que lle permitan ao alumnado avanzar en máis dunha competencia ao mesmo tempo. Nese sentido, as aprendizaxes que teñan carácter instrumental para a adquisición doutras competencias recibirán especial consideración.

5. A lectura constitúe un factor fundamental para o desenvolvemento das competencias clave; é de especial relevancia o desenvolvemento de estratexias de comprensión de lectura de todo tipo de textos e imaxes, en calquera soporte e formato. Co fin de fomentar o hábito e o dominio da lectura así como o da comunicación, os centros docentes organizarán a súa práctica docente de xeito que se garanta a incorporación dun tempo diario de lectura e práctica da oratoria nos termos recollidos na súa concreción curricular. Para facilitar a dita práctica, a consellería con competencias en materia de educación promoverá plans de fomento da lectura e de alfabetización en diversos medios, tecnoloxías e linguaxes. Para iso contarase, no seu caso, coa colaboración das familias ou persoas titoras legais e do voluntariado, así como co intercambio de boas prácticas.
6. Os centros docentes impartirán de xeito integrado o currículo de todas as linguas da súa oferta educativa, co fin de favorecer que todos os coñecementos e as experiencias lingüísticas do alumnado contribúan ao desenvolvemento da súa competencia comunicativa plurilingüe. No proxecto lingüístico do centro concretaranse as medidas tomadas para a impartición do currículo integrado das linguas. Estas medidas incluírán, polo menos, acordos sobre criterios metodolóxicos básicos de actuación en todas as linguas, acordos sobre a terminoloxía que se vaia empregar, e o tratamento que se lles dará aos contidos e aos criterios de avaliación similares nas distintas áreas lingüísticas, de xeito que se evite a repetición dos aspectos comúns á aprendizaxe de calquera lingua.
7. As linguas oficiais utilizaranse só como apoio no proceso de aprendizaxe da lingua estranxeira. No devandito proceso, priorizarase a comprensión, a expresión e a interacción oral.
- 8.- Prestarase especial atención ao principio de igualdade, poñendo o foco na eliminación dos contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, con especial atención nos libros de texto e materiais educativos.

Artigo 17. Elementos transversais

1. Sen prexuízo do seu tratamento específico nalgúnhas das áreas da etapa, a comprensión de lectura, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a

- competencia dixital, o fomento da creatividade, do espírito científico e do emprendemento traballaranse en todas as áreas.
2. De igual modo, desde todas as áreas promoverase a igualdade entre mulleres e homes, a educación para a paz, a educación para o consumo responsable e o desenvolvemento sostible e a educación para a saúde, incluída a afectivo-sexual.
 3. Así mesmo, prestarase especial atención á orientación educativa, á acción tutorial e á educación emocional e en valores.
 4. Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento da violencia terrorista, a pluralidade, o respecto polo Estado de dereito, o respecto e a consideración polas vítimas do terrorismo, e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.
 5. Evitaranse os comportamentos, estereotipos e contidos sexistas, así como aqueles que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual.
 6. A consellería con competencias en materia de educación fomentará as medidas para que o alumnado participe en actividades que lle permitan afianzar o espírito emprendedor e a iniciativa empresarial a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico.

Artigo 18. Coordinación entre etapas

Para garantir a continuidade do proceso de formación e unha transición e evolución positiva desde a educación infantil á educación primaria e desde esta á educación secundaria obrigatoria, os centros docentes establecerán mecanismos para favorecer a coordinación entre as diferentes etapas.

Artigo 19. Tutoría e orientación

1. Na educación primaria, a orientación e a acción titorial acompañarán o proceso educativo individual e colectivo do alumnado. Así mesmo, fomentárase na etapa o respecto mutuo e a cooperación entre iguais, con especial atención á igualdade de xénero.
2. Cada grupo de alumnas e alumnos terá unha mestra titora ou un mestre titor.
3. Desde a tutoría coordinárase a intervención educativa do conxunto do profesorado que incida sobre o mesmo grupo de alumnas e alumnos de acordo co que estableza a consellería con competencias en materia de educación, e manterase unha relación permanente coas nais, os pais ou as persoas titoras legais, co fin de facilitar o exercicio dos dereitos recoñecidos no artigo 4.1.d) e g) da Lei orgánica 8/1985, do 3 de xullo, reguladora do dereito á educación, e no artigo 6.1 da Lei galega 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa.
4. As persoas titoras informarán regularmente as nais, os pais ou as persoas titoras legais do seu alumnado sobre o proceso educativo das súas fillas e dos seus fillos. Esta información realizarase, como mínimo, cunha periodicidade trimestral e recollerá as cualificacións obtidas en cada área ou ámbito, así como a información relativa ao seu proceso de integración socioeducativa.
5. Ao longo do terceiro ciclo, desde a tutoría coordinárase a incorporación de elementos de orientación académica e profesional que inclúan, polo menos, o progresivo descubrimento de estudos e profesións e a xeración de intereses vocacionais libres de estereotipos sexistas.

Artigo 20. Atención á diversidade

1. Na etapa da educación primaria poñerase especial énfase na atención á diversidade do alumnado, na detección precoz das súas necesidades específicas e no establecemento de mecanismos de apoio e reforzo tan pronto como se detecten dificultades de aprendizaxe co obxecto de reforzar a inclusión, asegurar o dereito a unha educación de calidade e para evitar a permanencia nun mesmo curso.

Os mecanismos de apoio e reforzo serán tanto organizativos como curriculares e entre estes poderán considerarse o apoio no grupo ordinario, os agrupamentos flexibles ou as adaptacións do currículo.

2. Os centros docentes adoptarán as medidas necesarias, nos termos establecidos pola consellería con competencias en materia de educación, para responder ás necesidades educativas concretas das súas alumnas e dos seus alumnos, tendo en conta os seus diferentes ritmos e preferencias de aprendizaxe.

Ditas medidas estarán orientadas a permitir que todo o alumnado poida alcanzar os obxectivos e as competencias da etapa, así como o nivel de desempeño esperado ao termo da educación primaria de acordo co perfil de saída, polo que en ningún caso poderán supoñer unha discriminación que impida a quen se beneficie delas acadar a promoción ao seguinte ciclo ou etapa.

En particular, favorecerase a flexibilización e o emprego de alternativas metodolóxicas no ensino e na avaliación da lingua estranxeira, especialmente co alumnado que presente dificultades na súa comprensión e expresión. Igualmente, estableceranse as medidas máis adecuadas para que as condicións de realización dos procesos asociados á avaliación se adapten ás necesidades deste alumnado.

3. A escolarización do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo rexerese polos principios de normalización e inclusión e asegurará a súa non-discriminación e a igualdade efectiva no acceso e na permanencia no sistema educativo, e poderán introducirse medidas de flexibilización das distintas etapas educativas, cando se considere necesario.

4. A identificación e a valoración do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo e, de ser o caso, a intervención educativa derivada desa valoración, realizarase da forma máis temperá posible, nos termos que determine a consellería con competencias en materia de educación. Os centros docentes deberán adoptar as medidas necesarias para facer realidade esa identificación, valoración e intervención.

Neste proceso de identificación e valoración serán preceptivamente oídas e informadas as nais, os pais ou as persoas titoras legais do alumnado. A consellería con competencias en materia de educación regulará os procedementos que permitan resolver as discrepancias que poidan xurdir, sempre tendo en conta o

interese superior do menor e a vontade das familias que mostren a súa preferencia polo réxime máis inclusivo.

5. A consellería con competencias en materia de educación establecerá as condicións de accesibilidade ao currículo do alumnado con necesidades educativas especiais, os recursos de apoio que favorezan ese acceso e, de ser o caso, os procedementos oportunos cando sexa necesario realizar adaptacións que se aparten significativamente dos criterios de avaliación e dos contidos do currículo, co fin de dar resposta a este alumnado que as precise, buscando permitirlle o máximo desenvolvemento posible das competencias clave.
6. A escolarización do alumnado con altas capacidades intelectuais, identificado como tal segundo o procedemento e nos termos que estableza a consellería con competencias en materia de educación, poderá flexibilizarse conforme a normativa vixente, de forma que poida reducirse un curso a duración da etapa, cando se prevea que esta é a medida máis adecuada para o desenvolvemento do seu equilibrio persoal e a súa socialización.

Esta flexibilización poderá incluír tanto a impartición de contidos e a adquisición de competencias propias de cursos superiores como a ampliación de contidos e competencias do curso corrente, así como outras medidas.

7. A escolarización do alumnado que se incorpore de xeito tardío ao sistema educativo, ao que se refire o artigo 78 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, realizarase atendendo ás súas circunstancias, aos seus coñecementos, á súa idade e ao seu historial académico. Cando presenten graves carencias nalgunha das linguas oficiais de Galicia e/ou desfasamento curricular, poderán recibir, nos termos establecidos pola consellería con competencias en materia de educación, unha atención específica que será, en todo caso, simultánea á súa escolarización no grupo ordinario, co que compartirá o maior tempo posible do horario semanal.

Quen presente un desfasamento no seu nivel de competencia curricular de dous ou máis cursos poderá ser escolarizado no curso inferior ao que lle correspondería por idade. Para este alumnado adoptaranse as medidas de reforzo necesarias que faciliten a súa integración escolar e a recuperación, de ser o caso, do seu desfasamento e que lle permitan continuar con aproveitamento a súa aprendizaxe.

No caso de superar ese desfaseamento, incorporarase ao curso correspondente á súa idade

8. Con todo, para a atención á diversidade do alumnado de educación primaria estarase ao disposto na Orden do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, así como na normativa que o desenvolve.

Artigo 21. Avaliación

1. Os referentes para a valoración do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos das áreas e da etapa na avaliación das áreas serán os criterios de avaliación que figuran no anexo II deste decreto. Os referentes no caso do alumnado con adaptación curricular serán os incluídos na devandita adaptación, sen que isto poida impedirle a promoción ao curso ou á etapa seguinte.
2. A avaliación do alumnado será global, continua e formativa, e terá en conta o grao de desenvolvemento das competencias clave e o seu progreso no conxunto dos procesos de aprendizaxe.
3. No contexto deste proceso de avaliación continua, cando o progreso dunha alumna ou dun alumno non sexa o axeitado estableceranse medidas de reforzo educativo. Estas medidas adoptaranse en calquera momento do curso, tan pronto como se detecten as dificultades, e estarán dirixidas a garantir a adquisición das aprendizaxes imprescindibles para continuar o proceso educativo.
4. A avaliación das aprendizaxes das alumnas e dos alumnos terá un carácter formativo e será un instrumento para a mellora tanto dos procesos de ensino como dos procesos de aprendizaxe. Nese sentido, o profesorado avaliará tanto as aprendizaxes do alumnado como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente, para o cal establecerá indicadores de logro nas programacións docentes.
5. Con independencia do seguimento realizado ao longo do curso, o equipo docente, coordinado pola titora ou polo titor do grupo, valorará, de forma colexiada, o progreso

do alumnado nunha única sesión de avaliación que terá lugar ao finalizar o período lectivo do curso académico.

6. Igualmente, promoverase o uso xeneralizado de instrumentos de avaliación variados, diversos e adaptados ás distintas situacións de aprendizaxe que permitan a valoración obxectiva de todo o alumnado

Artigo 22. Promoción

1. Ao finalizar os cursos segundo, cuarto e sexto da etapa, e como consecuencia do proceso de avaliación, o equipo docente do grupo, na sesión de avaliación final, decidirá sobre a promoción do alumnado. A decisión será adoptada de xeito colexiado, tendo en conta os criterios de promoción e tomando especialmente en consideración a información e o criterio do profesorado titor. A promoción no resto de cursos da etapa será automática.
2. O alumnado que acade a promoción de curso con algunha área con cualificación negativa recibirá os apoios necesarios para recuperar as aprendizaxes que non alcanzara o curso anterior.
3. O alumnado que non acade a promoción permanecerá un ano máis no mesmo curso. A permanencia no mesmo curso considerarase unha medida de carácter excepcional e tomarase se, tras aplicar as medidas ordinarias suficientes, adecuadas e personalizadas para atender o desfasamento curricular ou as dificultades de aprendizaxe da alumna ou do alumno, o equipo docente considera que a permanencia un ano máis no mesmo curso é a medida máis adecuada para favorecer o seu desenvolvemento.

Nese caso, o equipo docente organizará un plan específico de reforzo para que, durante ese curso, a alumna ou o alumno poida alcanzar o grao de adquisición das competencias correspondentes. A decisión de permanencia no mesmo curso só poderá adoptarse unha vez durante a etapa, oídas as nais, os pais ou as persoas titoras legais, e terá, en todo caso, carácter excepcional.

4. Ao finalizar os cursos segundo, cuarto e sexto da etapa o profesorado titor emitirá un informe sobre o grao de adquisición das competencias clave de cada alumna ou

alumno, no que indique, de ser o caso, as medidas de reforzo que se deben prever no ciclo ou etapa seguinte.

5. Co fin de garantir a continuidade do proceso de formación do alumnado, cada alumna ou alumno disporá ao finalizar a etapa dun informe sobre a súa evolución e o grao de desenvolvemento das competencias clave.
6. A consellería con competencias en materia de educación establecerá as características dos informes finais de ciclo e etapa aos que se refiren os puntos 4 e 5 anteriores.

Artigo 23. Avaliación de diagnóstico

No cuarto curso de educación primaria todos os centros docentes realizarán unha avaliación de diagnóstico das competencias adquiridas polo seu alumnado, segundo dispoña a consellería con competencias en materia de educación.

Esta avaliación terá carácter informativo, formativo e orientador para os centros docentes, para o profesorado, para o alumnado e as súas familias ou persoas titoras legais, e para o conxunto da comunidade educativa.

Esta avaliación, de carácter censual, terá como marco de referencia o establecido de acordo co artigo 144.1 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación

Artigo 24. Dereito do alumnado a unha avaliación obxectiva

Co fin de garantir o dereito das alumnas e dos alumnos a que a súa dedicación, o seu esforzo e o seu rendemento sexan valorados e recoñecidos conforme criterios de plena obxectividade, os centros docentes adoptarán as medidas precisas para facer públicos e comunicar ás familias os criterios de avaliación, os instrumentos de avaliación e os criterios de promoción, que, en todo caso, atenderán ás características da avaliación dispostas na lexislación vixente e, en particular, ao carácter global, continuo e formativo da avaliación nesta etapa.

Artigo 25. Participación e dereito á información de nais, pais ou persoas titoras legais

1. De conformidade co establecido no artigo 4.2.e) da Lei orgánica 8/1985, do 3 de xullo, reguladora do dereito á educación, e de acordo coas previsións da Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa, as nais, os pais ou as persoas titoras legais deberán participar e apoiar a evolución do proceso educativo das súas fillas, dos seus fillos ou das persoas que tutelen, así como coñecer as decisións relativas á súa avaliación e á promoción, e colaborar nas medidas de apoio ou reforzo que adopten os centros docentes para facilitar o seu progreso educativo, e terán acceso aos documentos oficiais de avaliación e ás probas e aos documentos das avaliacións que se lles realicen ás súas fillas, aos seus fillos ou ás persoas tuteladas, na parte referida á alumna ou ao alumno de que se trate, sen prexuízo do respecto ás garantías establecidas na Lei orgánica 3/2018, do 5 de decembro, de protección de datos persoais e garantía dos dereitos dixitais, e demais normativa aplicable en materia de protección de datos de carácter persoal.

Para esta finalidade, o acceso ás actas de avaliación poderá substituírse por un boletín individualizado coa información da acta referida á alumna ou o alumno de que se trate.

2. Igualmente, os centros docentes promoverán compromisos educativos coas nais, os pais ou as persoas titoras legais do seu alumnado nos que se consignen as actividades que as persoas integrantes da comunidade educativa se comprometen a desenvolver para facilitar o progreso académico do alumnado

4.-A adecuación dos obxectivos xerais da etapa ao contexto do centro.

O artigo 6º do Decreto 155/2022 do 16 de setembro, recolle que :

Artigo 6. Currículo

1. De conformidade co establecido no artigo 6.1 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, enténdese por currículo o conxunto de obxectivos, competencias, contidos, métodos pedagóxicos e criterios de avaliación de cada unha das ensinanzas reguladas na citada lei.

2. Este decreto establece o currículo da educación primaria ao que se refire o artigo 6.5 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.

3. Para os efectos deste decreto enténdese o seguinte:

a) Obxectivos de etapa: logros que se espera que o alumnado alcance ao finalizar a etapa e cuxa consecución está vinculada á adquisición das competencias clave.

b) Competencias clave: desempeños que se consideran imprescindibles para que o alumnado poida progresar con garantías de éxito no seu itinerario formativo e afrontar os principais retos e desafíos globais e locais. Son a adaptación ao sistema educativo das competencias clave establecidas na Recomendación do Consello da Unión Europea do 22 de maio de 2018 relativa ás competencias clave para a aprendizaxe permanente e aparecen recollidas no perfil de saída do alumnado ao termo do ensino básico. Así mesmo, eses desempeños evidéncianse nas capacidades para aplicar de forma integrada os contidos propios de cada ensinanza e etapa educativa, co fin de lograr a realización axeitada de actividades e a resolución eficaz de problemas complexos.

c) Perfil de saída: concreción dos principios e fins do sistema educativo referidos á educación básica que fundamenta o resto de decisións curriculares. O perfil de saída identifica e define as competencias clave que o alumnado debe desenvolver ao finalizar a educación básica, e introduce orientacións sobre o nivel de desempeño esperado ao termo da educación primaria e da educación secundaria obrigatoria a través dos correspondentes descritores operativos.

d) Obxectivos de área: desempeños que o alumnado debe poder desprezar en actividades ou en situacións cuxa abordaxe require as aprendizaxes asociadas aos contidos de cada área ou ámbito. Os obxectivos das áreas constitúen un elemento de conexión entre, por unha banda, o perfil de saída do alumnado e, por outra, os criterios de avaliación e os contidos das áreas ou dos ámbitos.

e) Criterios de avaliación: referentes que indican os niveis de desempeño esperados no alumnado nas situacións ou actividades ás que se refiren os obxectivos de cada área nun momento determinado do seu proceso de aprendizaxe. Nese sentido, actúan como unha ponte de conexión entre os contidos e os obxectivos da área, polo que son o referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado, e describen aquilo que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, tanto en coñecementos como en competencias.

f) Contidos: coñecementos, destrezas e actitudes propios dunha área ou dun ámbito e cuxa aprendizaxe é necesaria para adquirir o nivel de desempeño indicado nos criterios de avaliación e para o logro dos obxectivos da área. g) Orientacións pedagóxicas: indicacións para orientar o profesorado no deseño e na planificación das estratexias, os procedementos e as accións docentes, de xeito consciente e reflexivo, coa finalidade de posibilitar a aprendizaxe do alumnado que lle permita o logro dos obxectivos e a adquisición das competencias.

Artigo 7. Obxectivos da etapa

A educación primaria contribuirá a desenvolver nas nenas e nos nenos as capacidades que lles permitan:

a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas de forma empática, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática

b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo, sentido

crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.

c) Adquirir habilidades para a resolución pacífica de conflitos e a prevención da violencia, que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito escolar e familiar, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.

d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas por motivos de etnia, orientación ou identidade sexual, relixión ou crenzas, discapacidade ou outras condicións.

e) Coñecer e utilizar de maneira apropiada a lingua galega e a lingua castelá e desenvolver hábitos de lectura.

f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.

g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser capaces de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.

h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura.

i) Desenvolver as competencias tecnolóxicas básicas e iniciarse na súa utilización, para a aprendizaxe, desenvolvendo un espírito crítico ante o seu funcionamento e as mensaxes que reciben e elaboran.

j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física, o deporte e a alimentación como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan a empatía e o seu coidado.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas.

n) Desenvolver hábitos cotiáns de mobilidade activa autónoma saudable, fomentando a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

ñ) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo en relevancia as mulleres e os homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

Os obxectivos educativos adecuaranse aos principios e fins recollidos nos artigos 1º e 2º da LOE, Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación (BOE 04.05.2006) modificada parcialmente pola LOMLOE, Lei Orgánica3/2020, do 29 de decembro, e aos sete principios de actuación

OBXECTIVOS ESPECÍFICOS DE CADA UNHA DAS ÁREAS

Artigo 6. Currículo

- Obxectivos de área : Desempeños que o alumnado debe poder despregaren actividades ou en situacións cuxa abordaxe require as aprendizaxes asociadas aos contidos de cada área ou ámbito. Os obxectivos das áreas constitúen un elemento de conexión entre, por unha banda, o perfil de saída do alumnado e, por outra, os criterios de avaliación e os contidos das áreas ou dos ámbitos. Os obxectivos de área correspóndense coas competencias específicas establecidas no Real Decreto 157/2022 do 1 de marzo.

CIENCIAS DA NATUREZA

OBX1. Expor e dar resposta a cuestións científicas sinxelas, utilizando diferentes técnicas, instrumentos e modelos propios do pensamento científico, para interpretar e explicar feitos e fenómenos que ocorren no medio natural.

OBX2. Coñecer e tomar conciencia do propio corpo, así como das emocións e sentimentos propios e alleos, aplicando o coñecemento científico, para desenvolver hábitos saudables e para conseguir o benestar físico, emocional e social.

OBX3. Identificar as características dos diferentes elementos ou sistemas do medio natural, analizando a súa organización e propiedades, e establecendo relacións entre estes, para recoñecer o seu valor, conservalo, melloralo e emprender accións para o seu uso responsable.

OBX4. Identificar as causas e consecuencias da intervención humana na contorna, para mellorar a capacidade de afrontar problemas, buscar solucións e actuar de maneira individual e cooperativa na súa resolución, e para poñer en práctica estilos de vida sustentables e consecuentes co respecto, o coidado e a protección das persoas e do planeta.

OBX5. Utilizar dispositivos e recursos dixitais de forma segura, responsable e eficiente, para buscar información, comunicarse e traballar de maneira individual, en equipo e en rede, e para reelaborar e crear contido dixital de acordo coas necesidades dixitais do contexto educativo.

OBX6. Resolver problemas a través de proxectos de deseño e da aplicación do pensamento computacional, para xerar cooperativamente un produto creativo e innovador que responda a necesidades concretas.

CIENCIAS SOCIAIS

OBX1. Utilizar dispositivos e recursos dixitais de forma segura, responsable e eficiente, para buscar información, comunicarse e traballar de maneira individual, en equipo e en rede.

OBX2. Expor e dar resposta a cuestións científicas sinxelas, utilizando diferentes técnicas, instrumentos e modelos propios do pensamento científico, para interpretar e explicar feitos e fenómenos que ocorren no medio natural, social e cultural.

OBX3. Identificar as características dos diferentes elementos ou sistemas do medio natural, social e cultural, analizando a súa organización e propiedades e establecendo relacións entre estes, para recoñecer o valor do patrimonio cultural, conservalo, melloralo e emprender accións para o seu uso responsable.

OBX4. Identificar as causas e consecuencias da intervención humana na contorna, desde os puntos de vista social, económico, cultural, tecnolóxico e ambiental, para mellorar a capacidade de afrontar problemas, buscar solucións e actuar de maneira individual e cooperativa na súa resolución, e para poñer en práctica estilos de vida sustentables e consecuentes co respecto, o coidado e a protección das persoas e do planeta.

OBX5. Observar, comprender e interpretar continuidades e cambios do medio natural, social e cultural, analizando relacións de causalidade, simultaneidade e sucesión, para explicar e valorar as relacións entre diferentes elementos e acontecementos.

OBX6. Recoñecer e valorar a diversidade e a igualdade de xénero, mostrando empatía e respecto por outras culturas e reflexionando sobre cuestións éticas, para contribuír ao benestar individual e colectivo dunha sociedade en continua transformación e ao logro dos valores de integración europea.

OBX7. Participar na contorna e na vida social de forma eficaz e construtiva desde o respecto aos valores democráticos, os dereitos humanos e da infancia e os principios e valores da Constitución española e a Unión Europea, valorando a función do Estado e as súas institucións no mantemento da paz e seguridade integral cidadá, para xerar interaccións respectuosas e equitativas e promover a resolución pacífica e dialogada dos conflitos.

EDUCACIÓN FÍSICA

OBX1. Adoptar un estilo de vida activo e saudable, practicando regularmente actividades físicas e deportivas e adoptando comportamentos que potencien a

saúde física, mental e social, así como medidas de responsabilidade individual e colectiva durante a práctica motriz para interiorizar e integrar hábitos de actividade física sistemática que contribúan ao benestar.

OBX2. Adaptar os elementos propios do esquema corporal, as capacidades físicas, perceptivo-motrices e coordinativas, así como as habilidades e as destrezas motrices, aplicando procesos de percepción, decisión e execución adecuados á lóxica interna e aos obxectivos de diferentes situacións, para dar resposta ás demandas de proxectos motores e de prácticas motrices con distintas finalidades en contextos da vida diaria.

OBX3. Desenvolver procesos de autorregulación e interacción no marco da práctica motriz, con actitude emprática e inclusiva, facendo uso de habilidades sociais e actitudes de cooperación, respecto, traballo en equipo e deportividade, con independencia das diferenzas etnoculturais, sociais, de xénero e de habilidade dos participantes, para contribuír á convivencia social e ao compromiso ético nos diferentes espazos en se participa.

OBX4. Recoñecer e practicar diferentes manifestacións lúdicas, físico-deportivas e artístico-expresivas propias da cultura motriz, valorando a súa influencia e as súas achegas estéticas e creativas á cultura tradicional e contemporánea, para integralas nas situacións motrices que se utilizan regularmente na vida cotiá.

OBX5. Valorar diferentes medios naturais e urbanos como contextos de práctica motriz, interactuando con eles, comprendendo a importancia da súa conservación desde un enfoque sustentable e adoptando medidas de responsabilidade individual durante a práctica de xogos e actividades físico-deportivas, para realizar unha práctica eficiente e respectuosa coa contorna e participar no seu coidado e mellora.

EDUCACIÓN EN VALORES CÍVICOS E ÉTICOS

OBX1. Deliberar e argumentar sobre problemas de carácter ético referidos a si mesmo e á súa contorna, buscando e analizando información fiable e xerando unha actitude reflexiva respecto diso, para promover o autoconecemento e a autonomía moral.

OBX2. Actuar e interactuar de acordo con normas e valores cívicos e éticos, recoñecendo a súa importancia para a vida individual e colectiva e aplicándoos de maneira efectiva e argumentada en distintos contextos, para promover unha convivencia democrática, xusta, inclusiva, respectuosa e pacífica.

OBX3. Comprender as relacións sistémicas entre o individuo, a sociedade e a natureza, a través do coñecemento e da reflexión sobre os problemas ecosociais, para comprometerse activamente con valores e prácticas consecuentes co respecto, coidado e protección das persoas e do planeta.

OBX4. Desenvolver a autoestima e a empatía coa contorna, identificando, xestionando e expresando emocións e sentimentos propios, e recoñecendo e valorando os dos outros, para adoptar unha actitude fundada no coidado e no aprecio de si mesmo, dos demais e do resto da natureza.

LINGUA CASTELÁ E LITERATURA

OBX1. Recoñecer a diversidade lingüística do mundo a partir da identificación das linguas do alumnado e a realidade plurilingüe e multicultural de España para favorecer a reflexión interlingüística, para identificar e rexeitar estereotipos e prexuizos lingüísticos, e para valorar a devandita diversidade como fonte de riqueza cultural.

OBX2. Comprender e interpretar textos orais e multimodais identificando o sentido xeral e a información máis relevante, e valorando con axuda aspectos formais e de contido básicos para construír coñecemento e responder a diferentes necesidades comunicativas.

OBX3. Producir textos orais e multimodais con coherencia, claridade e rexistro adecuados para expresar ideas, sentimentos e conceptos; construír coñecemento; establecer vínculos persoais; e participar con autonomía e unha actitude cooperativa e empática en interaccións orais variadas.

OBX4. Comprender e interpretar textos escritos e multimodais, recoñecendo o sentido global, as ideas principais e a información explícita e implícita, e realizando con axuda reflexións elementais sobre aspectos formais e de contido, para adquirir e

construír coñecemento e para responder a necesidades e intereses comunicativos diversos.

OBX5. Producir textos escritos e multimodais, con corrección gramatical e ortográfica básicas, seriando correctamente os contidos e aplicando estratexias elementais de planificación, textualización, redacción, revisión e edición para construír coñecemento e para dar resposta a demandas comunicativas concretas.

OBX6. Buscar, seleccionar e contrastar información procedente de dúas ou máis fontes, de forma planificada e co debido acompañamento, avaliando a súa fiabilidade e recoñecendo algúns riscos de manipulación e desinformación, para transformala en coñecemento e para comunicala de maneira creativa, adoptando un punto de vista persoal e respectuoso coa propiedade intelectual.

OBX7. Ler de maneira autónoma obras diversas seleccionadas atendendo aos seus gustos e intereses, compartindo as experiencias de lectura, para iniciar a construción da identidade lectora, para fomentar o gusto pola lectura como fonte de pracer e para gozar da súa dimensión social.

OBX8. Ler, interpretar e analizar, de maneira acompañada, obras ou fragmentos literarios adecuados ao seu desenvolvemento, establecendo relacións entre eles e identificando o xénero literario e as súas convencións fundamentais, para iniciarse no recoñecemento da literatura como manifestación artística e fonte de pracer, coñecemento e inspiración para crear textos de intención literaria.

OBX9. Reflexionar de forma guiada sobre a linguaxe a partir de procesos de produción e comprensión de textos en contextos significativos, utilizando a terminoloxía elemental adecuada para iniciarse no desenvolvemento da conciencia lingüística e para mellorar as destrezas de produción e comprensión oral e escrita.

OBX10. Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática utilizando unha linguaxe non discriminatoria e detectando e rexeitando os abusos de poder a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz senón tamén ético da linguaxe.

LINGUA ESTRANXEIRA

OBX1. Comprender o sentido xeral e información específica e predicible de textos breves e sinxelos, expresados de forma clara e na lingua estándar, facendo uso de diversas estratexias e recorrendo, cando sexa necesario, ao uso de distintos tipos de apoio, para desenvolver o repertorio lingüístico e para responder a necesidades comunicativas cotiás.

OBX2. Producir textos sinxelos de maneira comprensible e estruturada, mediante o emprego de estratexias como a planificación ou a compensación, para expresar mensaxes breves relacionados con necesidades inmediatas e responder a propósitos comunicativos cotiás.

OBX3. Interactuar con outras persoas usando expresións cotiás, recorrendo a estratexias de cooperación e empregando recursos analóxicos e dixitais, para responder a necesidades inmediatas do seu interese en intercambios comunicativos respectuosos coas normas de cortesía.

OBX4. Mediar en situacións predicibles, usando estratexias e coñecementos para procesar e transmitir información básica e sinxela, co fin de facilitar a comunicación.

OBX5. Recoñecer e usar os repertorios lingüísticos persoais entre distintas linguas, reflexionando sobre o seu funcionamento e identificando as estratexias e coñecementos propios, para mellorar a resposta a necesidades comunicativas concretas en situacións coñecidas. OBX6. Apreciar e respectar a diversidade lingüística, cultural e artística a partir da lingua estranxeira, identificando e valorando as diferenzas e semellanzas entre linguas e culturas, para aprender a xestionar situacións interculturais.

LINGUA GALEGA E LITERATURA

OBX1. Recoñecer a diversidade lingüística do mundo a partir da identificación das linguas do alumnado e a realidade lingüística de Galicia e plurilingüe e multicultural de España para favorecer a reflexión interlingüística, para identificar e rexeitar estereotipos e prexuízos lingüísticos, e para valorar esa diversidade como fonte de riqueza cultural.

OBX2. Comprender e interpretar textos orais e multimodais identificando o sentido xeral e a información máis relevante, e valorando con axuda aspectos formais e de contido básicos para construír coñecemento e responder a diferentes necesidades comunicativas.

OBX3. Producir textos orais e multimodais con coherencia, claridade e rexistro adecuados para expresar ideas, sentimentos e conceptos; construír coñecemento; establecer vínculos persoais; e participar con autonomía e unha actitude cooperativa e empática en interaccións orais variadas.

OBX4. Comprender e interpretar textos escritos e multimodais, recoñecendo o sentido global, as ideas principais e a información explícita e implícita, e realizando con axuda reflexións elementais sobre aspectos formais e de contido, para adquirir e construír coñecemento e para responder a necesidades e intereses comunicativos diversos.

OBX5. Producir textos escritos e multimodais, con corrección gramatical e ortográfica básicas, seriando correctamente os contidos e aplicando estratexias elementais de planificación, textualización, redacción, revisión e edición para construír coñecemento e para dar resposta a demandas comunicativas concretas.

OBX6. Buscar, seleccionar e contrastar información procedente de dúas ou máis fontes, de forma planificada e co debido acompañamento, avaliando a súa fiabilidade e recoñecendo algúns riscos de manipulación e desinformación, para transformala en coñecemento e para comunicala de maneira creativa, adoptando un punto de vista persoal e respectuoso coa propiedade intelectual.

OBX7. Ler de maneira autónoma obras diversas seleccionadas atendendo aos seus gustos e intereses, compartindo as experiencias de lectura, para iniciar a construción da identidade lectora, para fomentar o gusto pola lectura como fonte de pracer e para gozar da súa dimensión social.

OBX8. Ler, interpretar e analizar, de maneira acompañada, obras ou fragmentos literarios adecuados ao seu desenvolvemento, establecendo relacións entre eles e identificando o xénero literario e as súas convencións fundamentais, para iniciarse

no recoñecemento da literatura como manifestación artística e fonte de pracer, coñecemento e inspiración para crear textos de intención literaria.

OBX9. Reflexionar de forma guiada sobre a linguaxe a partir de procesos de produción e comprensión de textos en contextos significativos, utilizando a terminoloxía elemental adecuada para iniciarse no desenvolvemento da conciencia lingüística e para mellorar as destrezas de produción e comprensión oral e escrita.

OBX10. Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática utilizando unha linguaxe non discriminatoria e detectando e rexeitando os abusos de poder a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz senón tamén ético da linguaxe.

MATEMÁTICAS

OBX1. Interpretar situacións da vida cotiá proporcionando unha representación matemática destas mediante conceptos, ferramentas e estratexias, para analizar a información máis relevante.

OBX2. Resolver situacións problematizadas, aplicando diferentes técnicas, estratexias e formas de razoamento, para explorar distintas maneiras de proceder, obter solucións e asegurar a súa validez desde un punto de vista formal e en relación co contexto exposto.

OBX3. Explorar, formular e comprobar conxecturas sinxelas ou formular problemas de tipo matemático en situacións baseadas na vida cotiá, de forma guiada, recoñecendo o valor do razoamento e a argumentación, para contrastar a súa validez, adquirir e integrar novo coñecemento.

OBX4. Utilizar o pensamento computacional, organizando datos, descompoñendo en partes, recoñecendo patróns, xeneralizando e interpretando, modificando e creando algoritmos de forma guiada, para modelizar e automatizar situacións da vida cotiá.

OBX5. Recoñecer e utilizar conexións entre as diferentes ideas matemáticas, así como identificar as matemáticas noutras áreas ou na vida cotiá, interrelacionando conceptos e procedementos, para interpretar situacións e contextos diversos.

OBX6. Comunicar e representar, de forma individual e colectiva, conceptos, procedementos e resultados matemáticos, utilizando a linguaxe oral, escrito, gráfico, multimodal e a terminoloxía matemática apropiados, para dar significado e permanencia ás ideas matemáticas.

OBX7. Desenvolver destrezas persoais que axuden a identificar e xestionar emocións ao enfrontarse a retos matemáticos, fomentando a confianza nas propias posibilidades, aceptando o erro como parte do proceso de aprendizaxe e adaptándose ás situacións de incerteza, para mellorar a perseveranza e gozar na aprendizaxe das matemáticas.

OBX8. Desenvolver destrezas sociais, recoñecendo e respectando as emocións, as experiencias das e dos demais e o valor da diversidade, participando activamente en equipos de traballo heteroxéneos, mixtos e diversos con roles asignados, para construír unha identidade positiva como estudante de matemáticas, fomentar o benestar persoal e crear relacións saudables.

MÚSICA E DANZA

OBX1. Descubrir propostas artísticas musicais e dancísticas de diferentes xéneros, estilos, épocas e culturas, a través da recepción activa, para desenvolver a curiosidade, a sensibilidade, o pensamento crítico e o respecto pola diversidade.

OBX2. Recoñecer os elementos básicos específicos da linguaxe musical, a través da percepción e da análise de diferentes fragmentos e obras, para chegar á comprensión das diferentes manifestacións culturais e artísticas.

OBX3. Investigar acerca de diferentes manifestacións culturais e artísticas musicais e dancísticas e os seus contextos, empregando diversas canles, medios e técnicas, para gozar delas, entender o seu valor, así como desenvolver o pensamento e unha sensibilidade artística propia.

OBX4. Expresar e comunicar de maneira creativa ideas, sentimentos e emocións, experimentando coas posibilidades do son, do corpo e dos medios dixitais, para producir obras propias.

OBX5. Participar do deseño, elaboración e difusión de producións culturais e artísticas musicais e dancísticas, tanto individuais coma colaborativas, poñendo en valor o proceso e asumindo diferentes roles na consecución dun resultado final, para desenvolver a creatividade, a noción de autoría e o sentido pertenza.

PROXECTO COMPETENCIAL

OBX1. Concretar un plan de traballo para a realización dun proxecto ou a resolución dun problema a través da definición de obxectivos e das accións para acadalos, tendo en conta as necesidades da contorna.

OBX2. Desenvolver o proxecto segundo a planificación prevista mobilizando conxuntamente as competencias transversais que se requiran.

OBX3. Presentar os resultados asociados ao proxecto competencial empregando dun xeito respectuoso estratexias e ferramentas de comunicación adecuadas cunha linguaxe verbal e corporal positiva, control das emocións negativas e, de ser o caso, co uso de recursos informáticos e audiovisuais.

RELIXIÓN CATÓLICA

O currículo de Relixión Católica, regulado na resolución do 21 de xuño do 2022, da Secretaría de Estado de Educación, pola que se publican os currículos das ensinanzas de Relixión Católica correspondentes ás etapas de Educación Infantil, Educación Primaria, Educación Secundaria Obligatoria e Bacharelato (BOE 24.06.2022). A estrutura do currículo de Relixión Católica intégrase no marco curricular da nova ordenación e é análogo ás das outras áreas e materias escolares, contribuíndo como éstas ao desenvolvemento das competencias clave a través dunha aportación específica. É un currículo aberto e flexible para facilitar a súa programación nos diferentes entornos e centros educativos.

Plantéxanse en primeiro lugar as seis competencias específicas propias da área de Relixión Católica. Son comúns para todas as etapas, propoñen gradualmente aprendizaxes de carácter cognitivo, instrumental e actitudinal e permiten o desenvolvemento das competencias clave que se inician en Educación Infantil. Algunhas competencias específicas están centradas na formación da identidade

persoal, cultivan as dimensións emocionais e afectivas e promoven que cada alumno e alumna conforme con autonomía, liberdade e empatía, o seu proxecto vital, inspirado pola visión cristiá. Outros subliñan a dimensión social e cultural necesaria para o despegue da personalidade individual e a construción persoal e creativa dos entornos socioculturais desde a mensaxe cristiá de inclusión e fraternidade.

E outras propoñen a visión cristiá da vida, o coñecemento de Xesucristo e da Igrexa e contribúen a unha síntese da fe cristiá capaz de dialogar cos outros saberes e disciplinas escolares.

5) A contribución á adquisición das competencias clave

O Artigo 6 do Decreto 150/2022 do 9 de setembro recolle que :

Artigo 6. Currículo

1. De conformidade co establecido no artigo 6.1 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, enténdese por currículo o conxunto de obxectivos, competencias, contidos, métodos pedagóxicos e criterios de avaliación de cada unha das ensinanzas reguladas na citada lei.

2. Para os efectos deste decreto enténdese o seguinte:

Competencias clave: desempeños que se consideran imprescindibles para que o alumnado poida progresar con garantías de éxito no seu itinerario formativo e afrontar os principais retos e desafíos globais e locais.

Son a adaptación ao sistema educativo das competencias clave establecidas na Recomendación do Consello da Unión Europea do 22 de maio de 2018 relativa ás competencias clave para a aprendizaxe permanente e aparecen recollidas no perfil de saída do alumnado ao termo do ensino básico.

Así mesmo, eses desempeños evidéncianse nas capacidades para aplicar de forma integrada os contidos propios de cada ensinanza e etapa educativa, co fin de lograr a realización axeitada de actividades e a resolución eficaz de problemas complexos.

Artigo 8. COMPETENCIAS CLAVE

1. As competencias clave da etapa, para os efectos deste decreto, son as seguintes:

- a) Competencia en comunicación lingüística (CCL).
- b) Competencia plurilingüe (CP).
- c) Competencia matemática e competencia en ciencia e tecnoloxía (STEM).
- d) Competencia dixital (CD).
- e) Competencia persoal, social e de aprender a aprender (CPSAA).
- f) Competencia cidadá (CC).
- g) Competencia emprendedora (CE).
- h) Competencia en conciencia e expresión culturais (CCEC).

2.- As competencias clave desta etapa, así como os descritores operativos do grao da súa adquisición que estea previsto ao finalizar a etapa, interpretaranse de acordo coas definicións contidas no anexo I.

3.- O currículo que establece este decreto ten por obxecto garantir o desenvolvemento das competencias clave previsto no perfil de saída. A concreción do currículo que realicen os centros docentes nos seus proxectos educativos e funcionais terá como referente o devandito perfil de saída.

PERFIL DE SAÍDA DO ALUMNADO AO ACABAR O ENSINO BÁSICO

O perfil de saída do alumnado ao acabar o ensino básico é a ferramenta na que se concretan os principios e os fins do sistema educativo galego referidos ao devandito período. O perfil identifica e define, en conexión cos retos do século XXI, as competencias clave que se espera que as alumnas e os alumnos desenvolvesen ao completar esta fase do seu itinerario formativo.

O perfil de saída é único e o mesmo para todo o territorio do Estado. É a pedra angular de todo o currículo, a matriz que cohesiona e cara a onde converxen os obxectivos das distintas etapas que constitúen o ensino básico. Concíbese, polo tanto, como o elemento que debe fundamentar as decisións curriculares, así como as estratexias e as orientacións metodolóxicas na práctica lectiva.

Debe ser, ademais, o fundamento da aprendizaxe permanente e o referente da avaliación interna e externa das aprendizaxes do alumnado, en particular no relativo á toma de decisións sobre promoción entre os distintos cursos, así como á obtención do título de graduado en educación secundaria obrigatoria.

O perfil de saída parte dunha visión á vez estrutural e funcional das competencias clave, cuxa adquisición por parte do alumnado se considera indispensable para o seu desenvolvemento persoal, para resolver situacións e problemas dos distintos ámbitos da súa vida, para crear novas oportunidades de mellora, así como para lograr a continuidade do seu itinerario formativo e facilitar e desenvolver a súa inserción e participación activa na sociedade e no coidado das persoas, da contorna natural e do planeta.

Garántese así a consecución do dobre obxectivo de formación persoal e de socialización previsto para o ensino básico no artigo 4.4 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación (LOE), co fin de dotar a cada alumna ou alumno das ferramentas imprescindibles para que desenvolva un proxecto de vida persoal, social e profesional satisfactorio.

Este proxecto constitúese como o elemento articulador das diversas aprendizaxes que lle permitirán afrontar con éxito os desafíos e os retos aos que terá que enfrontarse para levalo a cabo.

O referente de partida para definir as competencias recollidas no perfil de saída foi a Recomendación do Consello da Unión Europea, do 22 de maio de 2018, relativa ás competencias clave para a aprendizaxe permanente.

A ancoraxe do perfil de saída á Recomendación do Consello reforza o compromiso do sistema educativo galego co obxectivo de adoptar unhas referencias comúns que fortalezan a cohesión entre os sistemas educativos da Unión Europea e faciliten que a súa cidadanía, se así o considera, poida estudar e traballar ao longo da súa vida tanto no seu propio país como noutros países da súa contorna.

No perfil, as competencias clave da Recomendación europea vinculáronse cos principais retos e desafíos globais do século XXI aos que o alumnado vai verse confrontado e ante os que necesitará desenvolver esas mesmas competencias clave.

Do mesmo xeito, incorporáronse tamén os retos recollidos no documento Key Drivers of Curricula Change in the 21st Century da Oficina Internacional de Educación da UNESCO, así como os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable da Axenda 2030 adoptada pola Asemblea Xeral das Nacións Unidas en setembro de 2015.

A vinculación entre competencias clave e retos do século XXI é a que lles dará sentido ás aprendizaxes, ao achegar a escola a situacións, cuestións e problemas reais da vida cotiá, o que, pola súa vez, proporcionará o necesario punto de apoio para favorecer situacións de aprendizaxe significativas e relevantes, tanto para o alumnado como para o persoal docente.

Quérese garantir que todo o alumnado que supere con éxito o ensino básico e, polo tanto, acade o perfil de saída saiba activar as aprendizaxes adquiridas para responder aos principais desafíos aos que deberá facer fronte ao longo da súa vida:

- Desenvolver unha actitude responsable a partir da toma de conciencia da degradación do medio ambiente e dos malos tratos animais baseada no coñecemento das causas que os provocan, agravan ou melloran, desde unha visión sistémica, tanto local como global.
- Identificar os diferentes aspectos relacionados co consumo responsable, valorando as súas repercusións sobre o ben individual e o común, xulgando criticamente as necesidades e os excesos e exercendo un control social fronte á vulneración dos seus dereitos.
- Desenvolver estilos de vida saudable a partir da comprensión do funcionamento do organismo e a reflexión crítica sobre os factores internos e externos que inciden nela, asumindo a responsabilidade persoal e social no coidado propio e no coidado das demais persoas, así como na promoción da saúde pública.
- Desenvolver un espírito crítico, empático e proactivo para detectar situacións de inequidade e exclusión a partir da comprensión das causas complexas que as orixinan.
- Entender os conflitos como elementos connaturais á vida en sociedade que deben resolverse de maneira pacífica.

- Analizar de maneira crítica e aproveitar as oportunidades de todo tipo que ofrece a sociedade actual, en particular as da cultura na era dixital, avaliando os seus beneficios e riscos e facendo un uso ético e responsable que contribúa á mellora da calidade de vida persoal e colectiva.
- Aceptar a incerteza como unha oportunidade para articular respostas máis creativas, aprendendo a manexar a ansiedade que pode levar aparellada.
- Cooperar e convivir en sociedades abertas e cambiantes, valorando a diversidade persoal e cultural como fonte de riqueza e interesándose por outras linguas e culturas.
- Sentirse parte dun proxecto colectivo, tanto no ámbito local como no global, desenvolvendo empatía e xenerosidade.
- Desenvolver as habilidades que lle permitan seguir aprendendo ao longo da vida, desde a confianza no coñecemento como motor do desenvolvemento e a valoración crítica dos riscos e beneficios deste último.

A resposta a estes e outros desafíos –entre os que existe unha absoluta interdependencia– necesita dos coñecementos, destrezas e actitudes que subxacen ás competencias clave e son abordados nas distintas áreas, ámbitos e materias que compoñen o currículo.

Estes contidos disciplinares son imprescindibles, porque sen eles o alumnado non entendería o que ocorre ao seu ao redor e, xa que logo, non podería valorar criticamente a situación nin, moito menos, responder adecuadamente.

O esencial da integración dos retos no perfil de saída radica en que engaden unha esixencia de actuación, a cal conecta co enfoque competencial do currículo: a meta non é a mera adquisición de contidos, senón aprender a utilizalos para solucionar necesidades presentes na realidade.

Estes desafíos implican adoptar unha posición ética esixente, xa que supoñen articular a procura lexítima do benestar persoal respectando o ben común. Requiren, ademais, transcender a mirada local para analizar e comprometerse tamén cos problemas globais.

Todo iso esixe, por unha banda, unha mente complexa, capaz de pensar en termos sistémicos, abertos e cun alto nivel de incerteza, e, por outra, a capacidade de empatizar con aspectos relevantes, aínda que non nos afecten de maneira directa, o que implica asumir os valores de xustiza social, equidade e democracia, así como desenvolver un espírito crítico e proactivo cara ás situacións de inxustiza, inequidade e exclusión.

Competencias clave que se deben adquirir

As competencias clave que se recollen no perfil de saída son a adaptación ao sistema educativo galego das competencias clave establecidas na citada Recomendación do Consello da Unión Europea. Esta adaptación responde á necesidade de vincular as devanditas competencias cos retos e desafíos do século XXI, cos principios e fins do sistema educativo establecidos na LOE e co contexto escolar, xa que a Recomendación se refire á aprendizaxe permanente que debe producirse ao longo de toda a vida, mentres que o perfil remite a un momento preciso e limitado do desenvolvemento persoal, social e formativo do alumnado: a etapa do ensino básico.

Con carácter xeral, debe entenderse que a consecución das competencias e os obxectivos previstos na LOE para as distintas etapas educativas está vinculada á adquisición e ao desenvolvemento das competencias clave recollidas neste perfil de saída, e que son as seguintes:

- CCL - Competencia en comunicación lingüística
- CP - Competencia plurilingüe
- STEM - Competencia matemática e competencia en ciencia, tecnoloxía e enxeñería
- CD - Competencia dixital
- CPSAA - Competencia persoal, social e de aprender a aprender
- CC - Competencia cidadá
- CE - Competencia emprendedora
- CCEC - Competencia en conciencia e expresión culturais

A transversalidade é unha condición inherente ao perfil de saída, no sentido de que todas as aprendizaxes contribúen á súa consecución. Da mesma maneira, a adquisición de cada unha das competencias clave contribúe á adquisición de todas as demais.

Non existe xerarquía entre elas, nin pode establecerse unha correspondencia exclusiva cunha única área, ámbito ou materia, senón que todas se concretan nas aprendizaxes das distintas áreas, ámbitos ou materias e, pola súa vez, se adquiren e desenvolven a partir das aprendizaxes que se producen no seu conxunto.

Descritores operativos das competencias clave no ensino básico

En canto á dimensión aplicada das competencias clave, definiuse para cada unha delas un conxunto de descritores operativos, partindo dos diferentes marcos europeos de referencia existentes.

Os descritores operativos das competencias clave constitúen, xunto cos obxectivos xerais da etapa, o marco referencial a partir do cal se concretan os obxectivos de cada área, ámbito ou materia.

Esta vinculación entre descritores operativos e obxectivos propicia que da avaliación destes últimos, a través dos correspondentes criterios de avaliación asociados, poida colixirse o grao de adquisición das competencias clave definidas no perfil de saída e, polo tanto, a consecución das competencias clave e obxectivos xerais previstos para a etapa.

Dado que as competencias se adquiren necesariamente de forma secuencial e progresiva, inclúense tamén no perfil os descritores operativos que orientan sobre o nivel de desempeño esperado ao completar a educación primaria, favorecendo e explicitando así a continuidade, a coherencia e a cohesión entre as dúas etapas que compoñen o ensino obrigatorio.

CCL - Competencia en comunicación lingüística

A competencia en comunicación lingüística supón interactuar de forma oral, escrita, signada ou multimodal de maneira coherente e adecuada en diferentes ámbitos e contextos e con diferentes propósitos comunicativos. Implica mobilizar, de maneira consciente, o conxunto de coñecementos, destrezas e actitudes que permiten comprender, interpretar e valorar criticamente mensaxes orais, escritos, signados ou multimodais evitando os riscos de manipulación e desinformación, así como comunicarse eficazmente con outras persoas de maneira cooperativa, creativa, ética e respectuosa.

A competencia en comunicación lingüística constitúe a base para o pensamento propio e para a construción do coñecemento en todos os ámbitos do saber. Por iso, o seu desenvolvemento está vinculado á reflexión explícita sobre o funcionamento da lingua nos xéneros discursivos específicos de cada área de coñecemento, así como aos usos da oralidade, a escritura ou a signación para pensar e para aprender. Por último, fai posible apreciar a dimensión estética da linguaxe e gozar da cultura literaria.

- CCL1. Expresa feitos, conceptos, pensamentos, opinións ou sentimentos de forma oral, escrita, signada ou multimodal, con claridade e adecuación a diferentes contextos cotiáns da súa contorna persoal, social e educativa, e participa en interaccións comunicativas con actitude cooperativa e respectuosa, tanto para intercambiar información e crear coñecemento como para construír vínculos persoais.

- CCL2. Comprende, interpreta e valora textos orais, escritos, signados ou multimodais sinxelos dos ámbitos persoal, social e educativo, con acompañamento puntual, para participar activamente en contextos cotiáns e para construír coñecemento.
- CCL3. Localiza, selecciona e contrasta, co debido acompañamento, información sinxela procedente de dúas ou máis fontes, avaliando a súa fiabilidade e utilidade en función dos obxectivos de lectura, e intégra e transfórmaa en coñecemento para comunicala adoptando un punto de vista creativo, crítico e persoal á vez que respectuoso coa propiedade intelectual.
- CCL4. Le obras diversas adecuadas ao seu progreso madurativo, seleccionando aquelas que mellor se axustan aos seus gustos e intereses; recoñece o patrimonio literario como fonte de gozar e aprendizaxe individual e colectivo; e mobiliza a súa experiencia persoal e lectora para construír e compartir a súa interpretación das obras e para crear textos de intención literaria a partir de modelos sinxelos.
- CCL5. Pon as súas prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, a xestión dialogada dos conflitos e a igualdade de dereitos de todas as persoas, detectando os usos discriminatorios, así como os abusos de poder, para favorecer a utilización non só eficaz senón tamén ética dos diferentes sistemas de comunicación.

CP - Competencia plurilingüe

A competencia plurilingüe implica utilizar distintas linguas, orais ou signadas, de forma apropiada e eficaz para a aprendizaxe e a comunicación. Esta competencia supón recoñecer e respectar os perfís lingüísticos individuais e aproveitar as experiencias propias para desenvolver estratexias que permitan mediar e facer transferencias entre linguas, incluídas as clásicas, e, de ser o caso, manter e adquirir destrezas na lingua ou linguas familiares e nas linguas oficiais. Integra, así mesmo, dimensións históricas e interculturais orientadas a coñecer, valorar e respectar a diversidade lingüística e cultural da sociedade co obxectivo de fomentar a convivencia democrática.

- CP1. Usa, polo menos, unha lingua, ademais da lingua ou linguas familiares, para responder a necesidades comunicativas sinxelas e predicibles, de maneira adecuada tanto ao seu desenvolvemento e intereses como a situacións e contextos cotiáns dos ámbitos persoal, social e educativo.

- CP2. A partir das súas experiencias, recoñece a diversidade de perfís lingüísticos e experimenta estratexias que, de maneira guiada, lle permiten realizar transferencias sinxelas entre distintas linguas para comunicarse en contextos cotiáns e ampliar o seu repertorio lingüístico individual.
- CP3. Coñece e respecta a diversidade lingüística e cultural presente na súa contorna, recoñecendo e comprendendo o seu valor como factor de diálogo, para mellorar a convivencia.

STEM - Competencia matemática e competencia en ciencia, tecnoloxía e enxeñería

A competencia matemática e competencia en ciencia, tecnoloxía e enxeñería (competencia STEM polas súas siglas en inglés) entraña a comprensión do mundo utilizando os métodos científicos, o pensamento e representación matemáticos, a tecnoloxía e os métodos da enxeñería para transformar a contorna de forma comprometida, responsable e sustentable.

A competencia matemática permite desenvolver e aplicar a perspectiva e o razoamento matemáticos co fin de resolver diversos problemas en diferentes contextos.

A competencia en ciencia supón a comprensión e explicación da contorna natural e social, utilizando un conxunto de coñecementos e metodoloxías, incluídas a observación e a experimentación, co fin de formular preguntas e extraer conclusións baseadas en probas para poder interpretar e transformar o mundo natural e o contexto social.

A competencia en tecnoloxía e enxeñería comprende a aplicación dos coñecementos e metodoloxías propios das ciencias para transformar a nosa sociedade de acordo coas necesidades ou desexos das persoas nun marco de seguridade, responsabilidade e sustentabilidade.

- STEM1. Utiliza, de maneira guiada, algúns métodos indutivos e dedutivos propios do razoamento matemático en situacións coñecidas, e selecciona e emprega algunhas estratexias para resolver problemas reflexionando sobre as solucións obtidas.
- STEM2. Utiliza o pensamento científico para entender e explicar algúns dos fenómenos que ocorren ao seu arredor, confiando no coñecemento como motor de desenvolvemento, utilizando ferramentas e instrumentos adecuados, facéndose preguntas e realizando experimentos sinxelos de forma guiada.

- STEM3. Realiza, de forma guiada, proxectos, deseñando, fabricando e avaliando diferentes prototipos ou modelos, adaptándose ante a incerteza, para xerar en equipo un produto creativo cun obxectivo concreto, procurando a participación de todo o grupo e resolvendo pacificamente os conflitos que poidan xurdir.
- STEM4. Interpreta e transmite os elementos máis relevantes dalgúns métodos e resultados científicos, matemáticos e tecnolóxicos de forma clara e veraz, utilizando a terminoloxía científica apropiada, en diferentes formatos (debuxos, diagramas, gráficos, símbolos...) e aproveitando de forma crítica, ética e responsable a cultura dixital para compartir e construír novos coñecementos.
- STEM5. Participa en accións fundamentadas científicamente para promover a saúde e preservar o medio ambiente e os seres vivos, aplicando principios de ética e seguridade e practicando o consumo responsable.

CD - Competencia dixital

A competencia dixital implica o uso seguro, saudable, sustentable, crítico e responsable das tecnoloxías dixitais para a aprendizaxe, para o traballo e para a participación na sociedade, así como a interacción con estas. Inclúe a alfabetización en información e datos, a comunicación e a colaboración, a educación mediática, a creación de contidos dixitais (incluída a programación), a seguridade (incluído o benestar dixital e as competencias relacionadas coa ciberseguridade), asuntos relacionados coa cidadanía dixital, a privacidade, a propiedade intelectual, a resolución de problemas e o pensamento computacional e crítico.

- CD1. Realiza procuras guiadas en Internet e fai uso de estratexias sinxelas para o tratamento dixital da información (palabras clave, selección de información relevante, organización de datos...) cunha actitude crítica sobre os contidos obtidos.
- CD2. Crea, integra e reelabora contidos dixitais en distintos formatos (texto, táboa, imaxe, audio, vídeo, programa informático...) mediante o uso de diferentes ferramentas dixitais para expresar ideas, sentimentos e coñecementos, respectando a propiedade intelectual e os dereitos de autor dos contidos que reutiliza.
- CD3. Participa en actividades ou proxectos escolares mediante o uso de ferramentas ou plataformas virtuais para construír novo coñecemento, comunicarse, traballar cooperativamente, e compartir datos e contidos en contornas dixitais restrinxidas e supervisados de maneira segura, cunha actitude aberta e responsable ante o seu uso.

- CD4. Coñece os riscos e adopta, coa orientación do docente, medidas preventivas ao usar as tecnoloxías dixitais para protexer os dispositivos, os datos persoais, a saúde e o medio ambiente, e iníciase na adopción de hábitos de uso crítico, seguro, saudable e sustentable das devanditas tecnoloxías.
- CD5. Iníciase no desenvolvemento de solucións dixitais sinxelas e sustentables (reutilización de materiais tecnolóxicos, programación informática por bloques, robótica educativa...) para resolver problemas concretos ou retos propostos de maneira creativa, solicitando axuda en caso necesario.

CPSAA - Competencia persoal, social e de aprender a aprender

A competencia persoal, social e de aprender a aprender implica a capacidade de reflexionar sobre un mesmo para autocoñecerse, aceptarse e promover un crecemento persoal constante; xestionar o tempo e a información eficazmente; colaborar con outros de forma construtiva; manter a resiliencia; e xestionar a aprendizaxe ao longo da vida.

Inclúe tamén a capacidade de lle facer fronte á incerteza e á complexidade; adaptarse aos cambios; aprender a xestionar os procesos metacognitivos; identificar condutas contrarias á convivencia e desenvolver estratexias para abordalas; contribuír ao benestar físico, mental e emocional propio e das demais persoas, desenvolvendo habilidades para coidarse a si mesmo e a quen o rodea a través da corresponsabilidade; ser capaz de levar unha vida orientada ao futuro; así como expresar empatía e abordar os conflitos nun contexto integrador e de apoio.

- CPSAA1. É consciente das propias emocións, ideas e comportamentos persoais e emprega estratexias para xestionalas en situacións de tensión ou conflito, adaptándose aos cambios e harmonizándoos para alcanzar os seus propios obxectivos.
- CPSAA2. Coñece os riscos máis relevantes e os principais activos para a saúde, adopta estilos de vida saudables para o seu benestar físico e mental, e detecta e busca apoio ante situacións violentas ou discriminatorias.
- CPSAA3. Recoñece e respecta as emocións e experiencias das demais persoas, participa activamente no traballo en grupo, asume as responsabilidades individuais asignadas e emprega estratexias cooperativas dirixidas á consecución de obxectivos compartidos.
- CPSAA4. Recoñece o valor do esforzo e a dedicación persoal para a mellora da súa aprendizaxe e adopta posturas críticas en procesos de reflexión guiados.

- CPSAA5. Planea obxectivos a curto prazo, utiliza estratexias de aprendizaxe autorregulada e participa en procesos de auto e coevaluación, recoñecendo as súas limitacións e sabendo buscar axuda no proceso de construción do coñecemento.

CC - Competencia cidadá

A competencia cidadá contribúe a que alumnas e alumnos poidan exercer unha cidadanía responsable e participar plenamente na vida social e cívica, baseándose na comprensión dos conceptos e nas estruturas sociais, económicas, xurídicas e políticas, así como no coñecemento dos acontecementos mundiais e o compromiso activo coa sustentabilidade e o logro dunha cidadanía mundial.

Inclúe a alfabetización cívica, a adopción consciente dos valores propios dunha cultura democrática fundada no respecto aos dereitos humanos, a reflexión crítica sobre os grandes problemas éticos do noso tempo e o desenvolvemento dun estilo de vida sustentable acorde cos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable expostos na Axenda 2030.

- CC1. Entende os procesos históricos e sociais máis relevantes relativos á súa propia identidade e cultura, reflexiona sobre as normas de convivencia, e aplícaas de maneira construtiva, dialogante e inclusiva en calquera contexto.
- CC2. Participa en actividades comunitarias, na toma de decisións e na resolución dos conflitos de forma dialogada e respectuosa cos procedementos democráticos, os principios e valores da Unión Europea e a Constitución española, os dereitos humanos e da infancia, o valor da diversidade, e o logro da igualdade de xénero, a cohesión social e os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.
- CC3. Reflexiona e dialoga sobre valores e problemas éticos de actualidade, comprendendo a necesidade de respectar diferentes culturas e crenzas, de coidar a contorna, de rexeitar prexuizos e estereotipos, e de opoñerse a calquera forma de discriminación ou violencia.
- CC4. Comprende as relacións sistémicas entre as accións humanas e a contorna, e iníciase na adopción de estilos de vida sustentables, para contribuír á conservación da biodiversidade desde unha perspectiva tanto local como global.

CE - Competencia emprendedora

A competencia emprendedora implica desenvolver un enfoque vital dirixido a actuar sobre oportunidades e ideas, utilizando os coñecementos específicos necesarios para xerar resultados de valor para outras persoas. Achega estratexias que permiten adaptar a mirada para detectar necesidades e oportunidades; adestrar o pensamento para analizar e avaliar a contorna, e crear e reformular ideas utilizando a imaxinación, a creatividade, o pensamento estratéxico e a reflexión ética, crítica e construtiva dentro dos procesos creativos e de innovación; e espertar a disposición para aprender, a arriscar e a afrontar a incerteza.

Así mesmo, implica tomar decisións baseadas na información e o coñecemento e colaborar de maneira áxil con outras persoas, con motivación, empatía e habilidades de comunicación e de negociación, para levar as ideas expostas á acción mediante a planificación e xestión de proxectos sustentables de valor social, cultural e económico-financieiro.

- CE1. Recoñece necesidades e retos que afrontar e elabora ideas orixinais, utilizando destrezas creativas e tomando conciencia das consecuencias e efectos que as ideas puidesen xerar na contorna, para propoñer solucións valiosas que respondan ás necesidades detectadas.
- CE2. Identifica fortalezas e debilidades propias utilizando estratexias de autoconhecimento e iníciase no coñecemento de elementos económicos e financeiros básicos, aplicándoos a situacións e problemas da vida cotiá, para detectar aqueles recursos que poidan levar as ideas orixinais e valiosas á acción.
- CE3. Crea ideas e solucións orixinais, planifica tarefas, coopera con outros en equipo, valorando o proceso realizado e o resultado obtido, para levar a cabo unha iniciativa emprendedora, considerando a experiencia como unha oportunidade para aprender.

CCEC - Competencia en conciencia e expresión culturais

A competencia en conciencia e expresión culturais supón comprender e respectar o modo en que as ideas, as opinións, os sentimentos e as emocións se expresan e se comunican de forma creativa en distintas culturas e por medio dunha ampla gama de manifestacións artísticas e culturais. Implica tamén un compromiso coa comprensión, o desenvolvemento e a expresión das ideas propias e do sentido do lugar que se ocupa ou do papel que se desempeña na sociedade.

Así mesmo, require a comprensión da propia identidade en evolución e do patrimonio cultural nun mundo caracterizado pola diversidade, así como a toma de

conciencia de que a arte e outras manifestacións culturais poden supoñer unha maneira de mirar o mundo e de darlle forma.

- CCEC1. Recoñece e aprecia os aspectos fundamentais do patrimonio cultural e artístico, comprendendo as diferenzas entre distintas culturas e a necesidade de respectalas.
- CCEC2. Recoñece e interésase polas especificidades e intencionalidades das manifestacións artísticas e culturais máis destacadas do patrimonio, identificando os medios e soportes, así como as linguaxes e elementos técnicos que as caracterizan.
- CCEC3. Expresa ideas, opinións, sentimentos e emocións de forma creativa e cunha actitude aberta e inclusiva, empregando distintas linguaxes artísticas e culturais, integrando o seu propio corpo, interactuando coa contorna e desenvolvendo as súas capacidades afectivas.
- CCEC4. Experimenta de forma creativa con diferentes medios e soportes, e diversas técnicas plásticas, visuais, audiovisuais, sonoras ou corporais, para elaborar propostas artísticas e culturais.

A contribución das áreas á adquisición das competencias clave

1.- CIENCIAS DA NATUREZA

A área de Ciencias da Natureza concíbese como un ámbito cuxo obxectivo principal é que as nenas e os nenos cheguen a ser persoas activas, responsables e respectuosas co mundo no que viven, adquirindo os coñecementos esenciais e os principios básicos do medio natural para que poidan construír un mundo máis solidario, xusto, igualitario e sustentable.

As ciencias naturais supoñen, polo tanto, comprender a ciencia como un proceso de investigación, a través da observación sistemática, a medición, a experimentación e a formulación de hipótese, como base do método científico e eixe central da materia, intentando así dar resposta aos principais problemas dunha sociedade globalizada, tendo en conta o rápido desenvolvemento e progreso científico-tecnolóxico.

Para iso, o alumnado debe adquirir conceptos, destrezas e actitudes relacionadas co coñecemento e a organización dos seres vivos, a materia, as forzas e as formas de enerxía, así como o funcionamento do corpo humano, para abordar a importancia do coidado da saúde e o benestar emocional, o respecto cara aos seres vivos e a súa contorna a favor da consecución dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.

Por outra banda, a dixitalización das contornas de aprendizaxe fai preciso que o alumnado faga un uso seguro, eficaz e responsable da tecnoloxía, que xunto coa promoción do espírito emprendedor e o desenvolvemento das destrezas e técnicas básicas do proceso tecnolóxico, facilitarán a realización de proxectos interdisciplinares cooperativos nos que se resolva un problema ou se dea resposta a unha necesidade da contorna próxima, de modo que o alumnado poida achegar solucións creativas e innovadoras a través do desenvolvemento dun prototipo final con valor ecosocial.

Ao longo de toda a etapa partírase do desenvolvemento cognitivo e emocional do alumnado, achegándoo ao descubrimento activo a través da formulación de preguntas, procura de información de diferentes fontes seguras e fiables, así como da realización de experimentos sobre investigacións relacionadas cos distintos elementos naturais, favorecendo a realización de tarefas de aprendizaxe integradas e contextualizadas que permitan a utilización tanto do pensamento lóxico como do pensamento lateral.

A área de Ciencias da Natureza estrutúrase en catro bloques de contidos que deberán aplicarse en diferentes contextos reais para favorecer unha aprendizaxe holística e competencial do alumnado.

No bloque 1, Cultura científica, o alumnado desenvolve destrezas e estratexias propias do pensamento científico a través da indagación e o descubrimento do mundo que o rodea, poñendo en valor o impacto da ciencia na nosa sociedade. Así mesmo, integra os coñecementos necesarios para o desenvolvemento dos bloques restantes, co que ten un carácter transversal.

O bloque 2, A vida no noso planeta, integra contidos relacionados co funcionamento do corpo humano, a prevención de condutas de risco que provocan enfermidades cotiás no ser humano e a adquisición de hábitos saudables que inciden no benestar físico, emocional e social. Estes contidos serán desenvolto ao longo do 1º ciclo e ampliados no último curso do 2º e 3º ciclo.

Este bloque engloba tamén as relacións que establecen os seres vivos coa contorna e o coidado da biodiversidade, o coñecemento das características dos animais e das plantas, a súa conservación e o medio no que viven. Contidos que serán desenvolto ao longo do 1º ciclo e ampliados no primeiro curso do 2º e 3º ciclo.

O bloque 3, Materia, forzas e enerxía, inclúe as propiedades dos distintos tipos de materia, a experimentación dos fenómenos físicos e químicos, así como os efectos das forzas sobre os obxectos. Desenvólvense as diferentes fontes de enerxía que podemos atopar na contorna, así como as máquinas e aparellos de uso cotián e a enerxía que utilizan, analizando as súas consecuencias ambientais e contribuíndo aos obxectivos de desenvolvemento sustentable.

O bloque 4, Tecnoloxía e dixitalización, oriéntase de modo transversal ao resto de bloques desde dous ámbitos. Por unha banda, busca habilitar o alumnado no manexo básico dunha variedade de ferramentas e recursos dixitais como medio para satisfacer as súas necesidades de aprendizaxe, de buscar e comprender información, de reelaborar e crear contido, comunicarse de forma efectiva e desenvolverse nunha ambiente dixital de forma responsable e segura. Por outra banda, tamén desenvolve estratexias propias do pensamento de deseño e pensamento computacional para resolver problemas que dean solución a unha necesidade concreta.

A gradación destes contidos, a súa programación e secuenciación non debe seguir necesariamente unha orde cronolóxica determinada, senón que han de traballarse de maneira integrada, adaptándose ás intencións didácticas e demandas formativas que requira o alumnado en cada ciclo.

Relación entre os obxectivos da área de Ciencias da Natureza e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída establecidos no anexo I

OBXECTIVOS DE ÁREA	COMPETENCIAS CLAVE							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1	1-2-3		2-4	1-2		4		
OBX2			5		1-2-3	3		
OBX3			1-2-4-5			4	1	1
OBX4	5		2-5		4	1-3-4	1	
OBX5	3	1	4	1-2-3-4-5				4
OBX6			3-4	5	3-4-5		1-3	4

2.-CIENCIAS SOCIAIS

Os retos do século XXI demandan que o noso sistema educativo proporcione as ferramentas para que o alumnado poida desenvolver o seu proxecto vital con garantías de éxito. A área de Ciencias Sociais concíbese co obxectivo de que as nenas e os nenos cheguen a ser persoas activas, responsables e respectuosas coa súa contorna próxima e afastada.

Nunha sociedade cada vez máis diversa e cambiante, é necesario promover novas formas de sentir, de pensar e de actuar, favorecedoras da inclusión do alumnado e acordos cun mundo máis xusto, solidario e sustentable.

O devir do tempo e a interpretación da acción humana como responsable do cambio implican que o alumnado teña que adoptar un coñecemento de si mesmo e da contorna que o rodea, adaptándose a el e sendo capaz de contribuír ao seu avance e conservación. Isto supón tamén, o recoñecemento da diversidade como riqueza pluricultural, a resolución pacífica de conflitos e a aplicación crítica dos mecanismos democráticos de participación cidadá, todo iso fundamentado na Declaración Universal dos Dereitos Humanos, na Convención sobre os Dereitos do Neno, nos

principios recollidos no Estatuto de Autonomía de Galicia e na Constitución, nos valores do europeísmo e no compromiso cívico e social.

O alumnado debe adquirir os coñecementos, destrezas e actitudes relacionadas co uso seguro e fiable das fontes de información e coa educación para o desenvolvemento sustentable e a cidadanía global, que inclúe entre outros: o coñecemento e o impulso para traballar a favor da consecución dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable da Axenda 2030, o respecto pola diversidade etnocultural e afectivo-sexual, a cohesión social, o espírito emprendedor, a valoración e conservación do patrimonio, o emprendemento social e ambiental e a defensa da igualdade efectiva entre mulleres e homes; en resumo, nenas e nenos comprometidos co planeta e coas persoas, que chegarán a ser persoas adultas con intereses e inquietudes para conservar a contorna que os rodea.

O desenvolvemento dunha cultura científica baseada na indagación forma unha cidadanía con pensamento crítico, capaz de tomar decisións ante as situacións que se lle expoñan, xa sexa no ámbito persoal, social ou educativo. Os procesos de indagación favorecen o traballo interdisciplinar e a relación dos diferentes coñecementos e destrezas que posúe o alumnado.

Desde esta óptica, proporcionarlle unha base científica sólida e ben estruturada ao alumnado axudaralle a comprender o mundo no que vive, animaralo a coidalo, respectalo e valoralo, propiciando o camiño cara a unha transición ecolóxica xusta

Noutra orde de cousas, a dixitalización da sociedade require que o alumnado faga un uso seguro, eficaz e responsable das tecnoloxías da información e comunicación, que facilitará a realización de proxectos interdisciplinares cooperativos nos que se resolva un problema ou se dea resposta a unha necesidade da contorna próxima.

Xunto coa promoción do espírito emprendedor e o desenvolvemento das destrezas e técnicas básicas do proceso tecnolóxico, o alumnado poderá achegar solucións creativas e innovadoras a problemas presentes da sociedade, desenvolvendo propostas prácticas que apliquen os principios da aprendizaxe servizo.

Para todo iso, é necesario partir dos centros de interese do alumnado e a súa realidade próxima, achegándose ao descubrimento, a observación e a indagación dos distintos elementos naturais, sociais e culturais do mundo que o rodea.

A área de Ciencias Sociais engloba diferentes disciplinas e relaciónase con outras áreas do currículo, o que favorece unha aprendizaxe holística e competencial.

Para determinar as competencias específicas, que son o eixe vertebrador do currículo, tomáronse como referencia os obxectivos xerais da etapa e o perfil de saída do alumnado ao termo do ensino básico.

A avaliación dos obxectivos da área realízase través dos criterios de avaliación, que miden tanto os resultados como os procesos, dunha maneira aberta, flexible e interconectada dentro do currículo.

Os criterios de avaliación e os contidos, pola súa banda, estrutúranse en catro bloques, que deberán aplicarse en diferentes contextos reais para alcanzar o logro dos obxectivos da área.

O primeiro bloque, «Ciencia e tecnoloxía», presenta unha ampla variedade de temas relacionados co ámbito científico, onde o alumnado desenvolve destrezas e estratexias a través da investigación. Deste xeito, iníciase nos principios básicos do método científico, que propicia a indagación e o descubrimento do mundo que o rodea, poñendo en valor o impacto da ciencia na nosa sociedade desde unha perspectiva de xénero.

Por outra banda, este bloque pretende tamén habilitar o alumnado no manexo básico dunha variedade de ferramentas e recursos dixitais como medio para satisfacer as súas necesidades de aprendizaxe, buscar e comprender a información, crear contido, comunicarse de forma efectiva e desenvolverse nun ambiente dixital de forma responsable, segura e crítica, dándolle a oportunidade de compartir a súa experiencia con outros contextos educativos.

O bloque «O mundo e o desenvolvemento sustentable» axuda a que o alumnado coñeza as interaccións entre as actividades humanas e o medio natural e social, así como o impacto ambiental que xeran.

Desta forma, involucrarase na adquisición de hábitos de vida sustentable e na participación en actividades que poñan en valor os coidados do medio que o rodea e que lle permitan avanzar cara aos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable da Axenda 2030 de maneira consciente, contextualizada e vivenciada, facendo uso da contorna para entender dunha maneira práctica como coidal e respectalo.

No bloque «Vivir en sociedade», o alumnado introducirase no contexto social dunha maneira máis cívica, democrática, sustentable e comprometida, permitíndolle elaborar unha interpretación persoal da súa contorna próxima e do mundo. Faise especial énfase no rexeitamento de calquera tipo de discriminación e na convivencia pacífica, co obxectivo de formar unha futura cidadanía responsable, participativa e solidaria.

O bloque «Leccións do pasado» préstalles atención aos retos e situacións do presente e da contorna local e global, tomando como referencia a realidade histórica máis próxima, ata obter unha comprensión máis global.

Pártese duns coñecementos básicos da historia de Galicia e de España, respectando e valorando os aspectos comúns e de carácter diverso, utilizando o pensamento histórico e as relacións de causalidade, simultaneidade e sucesión como medio para entender a evolución das sociedades ao longo do tempo e do espazo.

A gradación destes contidos, a súa programación e a súa secuenciación non debe seguir necesariamente unha orde cronolóxica determinada, senón que han de adecuarse ás intencións didácticas e formativas que marca o alumnado en cada ciclo, partindo dos seus intereses, motivacións e das circunstancias que se dean na realidade da aula e na súa comunidade.

As prácticas innovadoras neste ámbito supoñen unha oportunidade para aplicar metodoloxías activas, que sitúen o alumnado como protagonista do proceso.

Neste sentido, as situacións de aprendizaxe han de ser un espazo aberto que fomente a curiosidade e a observación analítica para construír unha propia posición persoal ante a realidade, unha posición que debe considerarse potencialmente transformadora da realidade social existente.

Relación entre os obxectivos da área de Ciencias Sociais e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída establecidos no anexo I

OBXECTIVOS DE ÁREA	COMPETENCIAS CLAVE							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1	3		4	1-2-3-4-5				4
OBX2	1-2-3		2-4	1-2		4		
OBX3			1-2-4-5	1		4	1	1
OBX4	5		2-5		4	1-3-4	1	
OBX5	3		4		4	1-3	2	1
OBX6		3			3	1-2-3		1
OBX7	5				1	1-2-3		1

3.- EDUCACIÓN FÍSICA

A Educación Física na etapa da educación primaria prepara o alumnado para afrontar unha serie de retos fundamentais que pasan pola adopción dun estilo de vida activo, o coñecemento da propia corporalidade, o achegamento a manifestacións culturais de carácter motor, a integración de actitudes ecosocialmente responsables ou o desenvolvemento de todos os procesos de toma de decisión que interveñen na resolución de situacións motrices.

Estes elementos contribúen a que o alumnado sexa motrizmente competente, o que facilita o seu desenvolvemento integral, posto que a motricidade constitúe un elemento esencial e indisoluble da propia aprendizaxe.

As competencias establecidas no perfil de saída do alumnado ao remate do ensino básico, na súa adecuación á etapa de educación primaria, xunto cos obxectivos xerais da etapa, concretaron o marco de actuación para definir os obxectivos da área.

Este elemento curricular convértese no referente que se ha seguir para lle dar forma a unha área que se pretende desenvolver de xeito que sexa máis competencial, máis actual e máis aliñada coas necesidades da cidadanía para afrontar os retos e os desafíos do século XXI.

Os obxectivos da área de Educación Física na etapa de educación primaria recollen e sintetizan estes retos, abordando a motricidade de forma máis estruturada para lles dar continuidade aos logros e aos avances experimentados polo alumnado antes da súa escolarización obrigatoria.

O descubrimento e a exploración da corporalidade, esenciais para as actuacións que se desenvolven desde o enfoque da psicomotricidade, dará paso a un tratamento máis preciso e en profundidade do corpo, que pretenderá sentar as bases para a adquisición dun estilo de vida activo e saudable que lle permita ao alumnado chegar a consolidar hábitos na etapa de educación secundaria obrigatoria para, posteriormente, perpetualos ao longo da súa vida.

A motricidade, desde a integración dos compoñentes do esquema corporal, desenvolverase no seo de prácticas motrices con diferentes lóxicas internas, con obxectivos variados e en contextos de certeza e incerteza. A resolución de situacións motrices en diferentes espazos permitiralle ao alumnado afrontar a práctica motriz con distintas finalidades: lúdica e recreativa, agonística, funcional, social, expresiva e comunicativa, creativa, catártica ou de interacción co medio urbano e natural.

Para abordar con posibilidades de éxito as numerosas situacións motrices ás que se verá exposto o alumnado ao longo da súa vida, será preciso desenvolver de maneira integral capacidades de carácter cognitivo e motor, pero tamén afectivo-motivacional, de relación interpersoais e de inserción social. Deste xeito, o alumnado terá que aprender a xestionar as súas emocións e as súas habilidades sociais en contextos de práctica motriz.

O alumnado tamén deberá recoñecer diferentes manifestacións da cultura motriz, como parte relevante do patrimonio cultural, expresivo e artístico, que poden converterse en obxecto de gozo e aprendizaxe.

Para iso, será preciso desenvolver a súa identidade persoal e social integrando nela as manifestacións máis comúns da cultura motriz, a través dunha práctica vivenciada e creativa. Isto contribuirá a manter e a enriquecer un espazo compartido de carácter verdadeiramente intercultural nun mundo cada vez máis globalizado.

O desenvolvemento de actitudes comprometidas co medio ambiente e a súa materialización en comportamentos baseados na conservación e na sustentabilidade asociaranse cunha competencia fundamental para a vida en sociedade que debe comezar a adoptarse nesta etapa.

O grao de desenvolvemento e a consecución dos diferentes obxectivos da área será avaliado a través dos criterios que constitúen o referente para levar a cabo este proceso. A relación existente entre os criterios de avaliación e os contidos permitirá integrar e contextualizar a avaliación no seo das situacións de aprendizaxe ao longo da etapa

Os criterios de avaliación e a contidos da área de Educación Física organízanse en seis bloques, que se deberán desenvolver en distintos contextos coa intención de xerar situacións de aprendizaxe variadas.

O bloque 1, “Vida activa e saudable”, aborda os compoñentes físico, mental e social da saúde a través do desenvolvemento de relacións positivas en contextos funcionais de práctica físicodeportiva, incorporando a perspectiva de xénero, rexeitando os comportamentos antisociais ou contrarios á saúde que poden producirse nestes ámbitos e incidindo na importancia da nutrición sa e responsable.

O bloque 2, “Organización e xestión da actividade física”, aborda cinco compoñentes diferenciados: a elección da práctica física; a preparación da práctica motriz; a planificación e a autorregulación de proxectos motores; o uso adecuado do material, espazo e instalacións e a xestión da seguridade antes, durante e despois da actividade física e deportiva.

O bloque 3, “Resolución de problemas en situacións motrices”, ten un carácter transdisciplinar e aborda tres aspectos clave: a toma de decisións, o uso eficiente dos

compoñentes cualitativos e cuantitativos da motricidade e os procesos de creatividade motriz.

Estes saberes deberán desenvolverse en contextos moi variados de práctica que, en calquera caso, responderán á lóxica interna da acción motriz desde a que se deseñaron os saberes: accións individuais, cooperativas, de oposición e de colaboración-oposición.

O bloque 4, “Autorregulación emocional e interacción social en situacións motrices”, céntrase, por unha banda, no desenvolvemento dos procesos dirixidos a regular a resposta emocional do alumnado ante situacións derivadas da práctica de actividade física e deportiva e, por outra, incide sobre o desenvolvemento das habilidades sociais e o fomento das relacións construtivas e inclusivas entre os participantes neste tipo de contextos motrices.

O bloque 5, “Manifestacións da cultura motriz”, abarca tres compoñentes: o coñecemento da cultura motriz tradicional, a cultura artístico-expresiva contemporánea e o deporte como manifestación cultural, desde unha perspectiva integradora que inclúa exemplos de persoas e culturas diferentes.

O bloque 6, “Interacción eficiente e sustentable coa contorna”, incide sobre a interacción co medio natural e urbano desde unha tripla vertente: o seu uso desde a motricidade, a súa conservación desde unha visión sustentable e o seu carácter compartido desde unha perspectiva comunitaria da contorna.

Pola vital influencia do movemento na aprendizaxe, recoméndase o desenvolvemento de distintas situacións de aprendizaxe que incorporen o movemento como recurso, así como enfoques e proxectos interdisciplinares na medida en que sexa posible.

Estas situacións integrarán procesos orientados á adquisición das competencias e deberán enfocarse desde diferentes bloques, evitando centrarse nun de maneira exclusiva e, simultaneamente, desde a articulación con elementos plurais como as diferentes opcións metodolóxicas de carácter participativo, modelos pedagóxicos, o tipo e a intención das actividades expostas ou a organización dos grupos.

Será igualmente importante ter en conta a regulación dos procesos comunicativos, o desenvolvemento das relacións interpersoais e da autoestima, a conversión de espazos e materiais en oportunidades de aprendizaxe e a transferencia do

coñecemento adquirido a outros contextos sociais próximos que permitan comprobar o valor do aprendido, aspecto este último clave para unha sociedade xusta e equitativa.

Todos estes procesos deben establecerse en función da interrelación dos contidos, do docente, do alumnado e do contexto en que se aplican, pero sobre todo cómpre ter claro por que e para que se utilizan.

Relación entre os obxectivos da área de Educación Física e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída establecidos no anexo I

OBXECTIVOS DE ÁREA	COMPETENCIAS CLAVE							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1			2-5		2-5		3	
OBX2			1	3	4-5			
OBX3	1-5				1-3-5	2-3		
OBX4		3				3		1-2-3-4
OBX5			5			2-4	1-3	

4.- EDUCACIÓN EN VALORES CÍVICOS E ÉTICOS

A educación en valores constitúe a base fundamental para o exercicio crítico e responsable da cidadanía e para a educación integral das persoas.

No primeiro caso, proporciona as ferramentas para que o alumnado adopte un compromiso activo e autónomo cos valores, principios e normas que articulan a convivencia democrática.

No segundo, contribúe á formación intelectual, moral e emocional necesaria para que as nenas e os nenos comecen a construír o seu propio proxecto vital e emprendan unha reflexión autónoma e argumentada arredor dos retos do século XXI. En termos xerais, e de acordo cos obxectivos da etapa e co perfil de saída do alumnado ao remate da educación básica, a formación en valores cívicos e éticos implica mobilizar o conxunto de coñecementos, destrezas, actitudes e valores que lle permiten ao alumnado tomar conciencia da súa identidade persoal e cultural, de certas cuestións éticas e sociais relativas á convivencia e do carácter interconectado e ecodependente da súa vida con relación á contorna.

Todo iso co obxecto de poder apreciar e aplicar con autonomía aquelas normas e valores que rexen a convivencia nunha sociedade plural e democrática.

A área de Educación en Valores Cívicos e Éticos na etapa de educación primaria comprende o desenvolvemento de catro obxectivos fundamentais.

O primeiro é o do autocoñecemento e o desenvolvemento da autonomía persoal.

O segundo engloba a comprensión do marco social de convivencia e o compromiso cos principios, normas e valores democráticos que o rexen.

O terceiro refírese á adopción de actitudes compatibles coa sostibilidade da contorna desde o entendemento da relación de interdependencia e ecodependencia con el.

E, finalmente, **o cuarto**, máis transversal e dedicado á educación das emocións, ocúpase de desenvolver a sensibilidade e a actitude afectiva adecuada con respecto aos valores e problemas éticos, cívicos e ecosociais que nos suscita o noso tempo.

Pola súa vez, cada un destes obxectivos desprégase en dous niveis integrados: un máis teórico, dirixido á comprensión significativa de conceptos e cuestións relevantes, e outro, máis práctico ou instrumental, orientado a promover, desde a reflexión e o diálogo, condutas e actitudes acordes con determinados valores éticos e cívicos.

En canto aos criterios de avaliación, que se formulan en relación directa con cada un dos catro obxectivos, entenderanse como ferramentas de diagnóstico e mellora en relación co nivel de desempeño que se espera da adquisición daqueles.

Os criterios de avaliación teñen un claro enfoque competencial e atenden tanto aos procesos coma aos produtos da aprendizaxe, o que esixe o uso de instrumentos de avaliación variados e axustables aos distintos contextos e situacións de aprendizaxe.

Os criterios de avaliación e os contidos da área distribúense en tres bloques, conectados internamente e que se van despregando desde a conciencia do individuo ata as relacións sociais que conforman a súa vida, así como a súa vinculación íntima coa natureza.

No primeiro deles, denominado «**Autocoñecemento e autonomía moral**», trátase de incitar o alumnado, a través da toma de conciencia e da expresión de diversas facetas da súa personalidade, a unha investigación sobre aquilo que o constitúe e o diferencia como persoa, promovendo a xestión de emocións e desexos e a deliberación racional arredor dos propios fins e motivacións. Este exercicio de autodeterminación esixe, naturalmente, afrontar algunhas cuestións éticas de relevancia, como as referidas á autonomía e heteronomía moral, a distinción entre ser e deber ser, a práctica e a identificación de virtudes e sentimentos morais e, en xeral, a reflexión arredor dos valores, principios e normas que han de orientar as nosas vidas como persoas e cidadáns.

Pola súa vez, para entender o peso que a reflexión ética ten na nosa vida, convén que as alumnas e os alumnos poñan a proba o seu xuízo e capacidade de criterio afrontando cuestións que afectan máis directamente a súa vida persoal, como as vinculadas coa autoestima, coa coeducación, coa prevención dos abusos e do acoso, coas condutas aditivas e coa influencia dos medios e das redes de comunicación.

No segundo dos bloques, denominado «**Sociedade, xustiza e democracia**», búscase que os alumnas e as alumnos entendan a raíz social e cultural da súa propia identidade como persoas, recoñecendo as distintas estruturas e relacións que constitúen a súa contorna social e reflexionando sobre a súa dimensión normativa, ética e afectiva.

Para iso é conveniente que o alumnado comprenda certas nocións básicas de carácter político e social, que identifique e poida explicar as principais características do noso marco democrático de convivencia e que contraste os seus coñecementos e xuízos cos dos demais, mediante a investigación e o diálogo acerca de cuestións éticas de relevancia (a situación dos dereitos humanos no mundo, a pobreza, a violencia, a igualdade efectiva e a corresponsabilidade entre mulleres e homes, o valor do respecto á diversidade, o trato ás minorías, o fenómeno migratorio, a crise

climática etc.), avaliando criticamente distintos xeitos de afrontalas e xustificando os seus propios xuízos respecto diso.

Por último, no terceiro bloque, denominado «**Desenvolvemento sostible e ética ambiental**», búscase, a través do traballo interdisciplinar e cooperativo, que as alumnas e os alumnos comprendan a complexa relación entre as nosas formas de vida e a contorna, identificando os grandes problemas ecosociais que marcan a axenda mundial e debatendo acerca da forma de afrontalos e da nosa relación cos animais, co obxecto de que adopten un compromiso ético e afectivo con hábitos de coexistencia sostible coa natureza.

Relación entre os obxectivos da área de Educación en Valores Cívicos e Éticos e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída establecidos no anexo I

OBXECTIVOS DE ÁREA	COMPETENCIAS CLAVE							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1			4	4-5	1-2-3			
OBX2	5	3			3-4	1-2-3		1
OBX3	2-5		1-5		2	3-4	1	
OBX4	1-5				1-2-3	2-3-4	3	

5.- EDUCACIÓN PLÁSTICA E VISUAL

A expresión artística é connatural ao ser humano desde a orixe dos tempos e, pola súa importancia na vida, debe gozar da súa atención e do seu espazo. As diferentes manifestacións culturais e artísticas teñen unha presenza constante na contorna e na vida das persoas, formando parte intrínseca do seu propio ser e da súa actividade comunicativa e social, á vez que son parte esencial do patrimonio cultural.

A música, a danza, as artes plásticas, audiovisuais, performativas e escénicas preséntanse nos nosos días de moi diferentes maneiras e a través de distintos

medios. Por estas razóns, a educación artística posúe unha gran relevancia, xa que na vida cotiá o manexo da información vinculada con ela fai necesaria a disposición de competencias e capacidades de pensamento propias das artes.

A educación artística é de especial relevancia na educación primaria xa que, segundo indican os avances na neurociencia e nas ciencias da educación, contribúe ao desenvolvemento global do alumnado en múltiples dimensións: sensorial e psicomotriz, a través do desenvolvemento da percepción e da motricidade; intelectual, a través da potenciación da intelixencia, do pensamento crítico, da atención e da memoria a curto e longo prazo; social e comunicativa, estimulando a expresividade, a sensibilidade social e as capacidades comunicativas; emocional e afectiva, favorecendo o desenvolvemento da sensibilidade estética e da emotividade; estética e creativa, a través da estimulación da imaxinación, da creatividade e da autonomía. En consecuencia, a educación artística desencadea mecanismos que permiten desenvolver distintas capacidades que inflúen directamente na formación integral do alumnado, tanto de xeito individual coma grupal.

Nesta etapa, a área de Educación Plástica e Visual sitúase nun lugar privilexiado e estratéxico para a transversalidade e para a conexión natural co resto das áreas do currículo, colaborando nunha maior comprensión da realidade.

Esta área dá continuidade, na educación primaria, ao desenvolvemento iniciado polo alumnado na etapa de educación infantil a nivel expresivo e comunicativo a través das áreas globalizadas.

Así mesmo, asenta as bases para que o alumnado poida desenvolver nas mellores condicións as competencias artísticas a través da materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, entre outras, na educación secundaria obrigatoria.

A área de Educación Plástica e Visual desenvólvese a través dunha dobre dimensión: reflexiva e creativa. Por unha banda, o alumnado debe ser partícipe da comprensión da cultura na que vive para poder dialogar con ela, elaborar criterios útiles de entendemento e gozo e desenvolver progresivamente o sentido crítico.

Deste xeito, é esencial traballar a confianza en si mesmo, a autoestima e a empatía. Tamén é moi relevante a valoración de producións culturais e artísticas diversas que enriquezan tanto o individuo como a sociedade, xa que o diálogo intercultural e o

respecto á diversidade son ferramentas poderosas para a reconciliación, a cohesión social e a creación de sociedades pacíficas.

Por outra banda, a área de Educación Plástica e Visual favorece a experimentación, a expresión e a produción artística de forma progresiva ao longo dos tres ciclos nos que se organiza a educación primaria.

O alumnado explorará as diversas linguaxes, artes e disciplinas, así como as distintas técnicas plásticas, visuais e audiovisuais para a creación das súas propias propostas.

Considérase fundamental a aproximación ao traballo, tanto individual coma colectivo, a partir de ferramentas, instrumentos e materiais variados, co obxectivo de que o alumnado investigue e experimente nas dimensións lúdica, creativa, comunitaria e social da área.

As disciplinas artísticas deben tratarse baixo a perspectiva de xénero, polo que cómpre incorporar e normalizar tamén a contribución das mulleres á evolución das artes plásticas e visuais, historicamente esquecida.

Deste xeito, favorecerase que o alumnado desenvolva as competencias que lle permitan acadar unha visión igualitaria da sociedade.

En canto á estrutura do currículo da área de Educación Plástica e Visual, a partir dos obxectivos da etapa e dos descritores que conforman o perfil de saída do alumnado establécense catro obxectivos da área, que podemos definir como aquelas aprendizaxes competenciais ás que esta área contribúe de forma máis directa, xa que posúen unha maior afinidade ou relación con ela.

O grao de adquisición destes obxectivos determínase a través dos criterios de avaliación que aparecen directamente vinculados a eles e que inclúen aspectos relacionados cos coñecementos, coas destrezas e coas actitudes necesarias para a súa consecución por parte do alumnado.

Estes criterios de avaliación aparecen no currículo da área relacionados cos contidos, que se organizan en catro bloques fundamentais:

- 1. Educación plástica e visual: percepción e análise,**
- 2. Educación plástica e visual: creación e interpretación,**
- 3. Educación audiovisual: percepción e análise**

4. Educación audiovisual: creación e interpretación.

Cada un destes catro bloques teñen características propias, aínda que todos están relacionados entre si.

No primeiro e no terceiro, inclúense todos aqueles aspectos vencellados ao desenvolvemento de coñecementos, destrezas e actitudes relacionados co recoñecemento, recepción e observación sensitiva e visual, que permiten unha aproximación ás diferentes manifestacións culturais e artísticas da contorna para analízala e comprendela.

O segundo e o cuarto bloques fan referencia á expresión creativa de ideas, sentimentos e sensacións mediante a exploración, o coñecemento, a execución e a utilización creativa de diferentes códigos, elementos, ferramentas, instrumentos, materiais, medios, recursos, soportes, programas, aplicacións e técnicas culturais e artísticas.

Relación entre os obxectivos da área de Educación Plástica e Visual e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída establecidos no anexo I

OBXECTIVOS DE ÁREA	COMPETENCIAS CLAVE							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1		3	1	1	3	1	2	1-2
OBX2	3	3	2	1		3		1-2
OBX3	1	1		2	5	2	1	3-4
OBX4	1	3	3			2	1-3	3-4

6.- LINGUA CASTELÁ E LITERATURA

A lingua é un instrumento de comunicación empregado a diario para entender e producir mensaxes nos ámbitos comunicativos orais e escritos; que está, ademais, presente nos procesos de ensino-aprendizaxe.

Na sociedade actual a competencia comunicativa e lingüística móstrase esencial para poder desenvolverse na meirande parte dos aspectos, circunstancias e situacións da vida.

Na era das tecnoloxías da información e da profusión de medios de comunicación, todo o alumnado e todas as persoas deben estar preparadas para entender, elaborar e producir calquera tipo de mensaxe. O currículo de Lingua Castelá e Literatura deséñase coa vista posta no modelo de alumnado proposto no perfil de saída do alumnado ao termo da ensinanza básica, a partir dos descritores operativos que concretan o desenvolvemento competencial esperado ao terminar a etapa de educación primaria. Ten como obxectivo o desenvolvemento da competencia comunicativa lingüística do alumnado.

Dentro do ensino desta área, a literatura vai ter un valor significativo como produto de expresión artística e de relación con outras manifestacións artísticas e culturais da contorna, de Galicia e do mundo. Así, o currículo organízase arredor das estratexias relacionadas con falar, escoitar, ler e escribir, co fin de proporcionarlle ao alumnado ferramentas que lle permitan responder os retos da sociedade do século XXI, que demanda persoas cultas, críticas e ben informadas; capaces de facer un uso eficaz e ético das palabras; respectuosas cara ás diferenzas; con capacidade de transformar a información en coñecemento e de aprender por si mesmas, informarse, colaborar e traballar en equipo; creativas e emprendedoras; cultas e comprometidas co desenvolvemento sustentable, a defensa dos dereitos humanos e a convivencia igualitaria, inclusiva, pacífica e democrática.

O elemento básico do currículo son os obxectivos da área, que identifican que queremos que o alumnado faga, como queremos que o faga e para que queremos que o faga e cuxa finalidade é concretar e vertebrar a contribución da área de Lingua Castelá e Literatura aos obxectivos xerais de etapa e ao desenvolvemento do perfil de saída. Recollen a finalidade última das ensinanzas da área, entendida en termos de mobilización das aprendizaxes.

O primeiro destes obxectivos de Lingua Castelá e Literatura oriéntase ao recoñecemento da diversidade lingüística e dialectal da contorna e de España, para favorecer actitudes de respecto cara á diversidade étnica e cultural, combater

prexuízos e estereotipos lingüísticos e iniciarse na reflexión interlingüística, incluídas as linguas de signos.

Espérase que nesta etapa se produza a adquisición e consolidación do código escrito. En todo caso, debe partirse da diversidade de traxectorias educativas do alumnado e as aprendizaxes deben producirse a partir da reflexión, comprensión ou produción de textos de uso social. En consonancia con iso, un segundo grupo de obxectivos relaciónase coa produción, comprensión, interpretación e interacción oral e escrita, incorporando as formas de comunicación de corte tecnolóxico e atendendo ao ámbito persoal, educativo e social. Neste sentido, a transformación dixital dos centros educativos debe contribuír á mellora das competencias e influír, de xeito significativo, nos procesos de ensino-aprendizaxe.

Cuestión esta que ten que ir acompañada dun cambio de metodoloxía e da participación activa do alumnado. Por outra banda, saber ler hoxe implica tamén saber navegar e buscar na rede e seleccionar información fiable con distintos propósitos. Así, o obxectivo sexto senta as bases da alfabetización mediática e informacional. Respondendo á necesidade de ensinar a ler todo tipo de textos e con distintos propósitos de lectura, os obxectivos sétimo e oitavo resérvanse para a lectura literaria acompañada, tanto autónoma como guiada e compartida na aula.

Adóptase así un dobre enfoque coa intención de iniciarse en dous procesos paralelos: por unha banda, o da adquisición do hábito lector autónomo e, por outra, o do desenvolvemento de habilidades de achegamento e interpretación dos textos literarios. Prestarase especial atención ao recoñecemento das mulleres escritoras.

O obxectivo noveno atende a unha primeira aproximación á reflexión sobre a lingua e os seus usos, mentres que o décimo, relativo á ética da comunicación, é de carácter transversal a todos eles. Céntrase nas prácticas comunicativas non discriminatorias, para identificar e rexeitar os abusos de poder a través da palabra, fomentar a igualdade desde unha perspectiva de xénero e as condutas non sexistas, así como a xestión dialogada de conflitos, en consonancia coa prevención de calquera tipo de violencia, incluída en todo caso a violencia de xénero e a aposta pola cultura da paz.

O logro destes obxectivos debe producirse de maneira progresiva ao longo da etapa e sempre respectando os procesos individuais de maduración cognitiva. Partirase no primeiro ciclo da exploración, a interacción e a interpretación da contorna,

acompañando o alumnado nos procesos de observación e análise en contextos significativos, e na reflexión sobre modelos textuais adecuados, para ir avanzando, ao longo da etapa, cara a unha crecente confianza e autonomía na produción e comprensión lingüística.

Dado o enfoque inequivocamente competencial da educación lingüística, a gradación entre ciclos establécese en función da complexidade dos textos, dos contextos de uso, das habilidades de interpretación ou de produción requiridas, da metalinguaxe necesaria para reflexionar sobre os usos, así como do grao de autonomía conferido ao alumnado. Existe, xa que logo, un evidente paralelismo entre os ciclos entre si, e en relación coa etapa de educación secundaria obrigatoria, onde se producirá unha maior progresión cara á autonomía do alumnado, así como unha maior diversidade e complexidade das prácticas discursivas en diferentes ámbitos de uso e máis plurais, subliñarase o papel das convencións literarias e do contexto histórico na comprensión dos textos literarios e a reflexión sobre o funcionamento da lingua e os seus usos adquirirá un papel máis relevante.

Para determinar o progreso no grao de adquisición destes obxectivos ao longo da etapa, os criterios de avaliación establécense para cada un dos ciclos e cursos da etapa.

Estes criterios fórmulanse dun modo claramente competencial, atendendo tanto aos produtos finais esperados como aos procesos e actitudes que acompañan a súa elaboración. Todo iso reclama ferramentas e instrumentos de avaliación variados e dotados de capacidade diagnóstica e de mellora. Para abordar as actuacións descritas nos obxectivos, é imprescindible adquirir e mobilizar os contidos da área.

As aprendizaxes de Lingua Castelá e Literatura non poden concibirse, de ningún xeito, como a mera transmisión e recepción de contidos disciplinares; pola contra, deben entenderse como un proceso en construción e baseado na reflexión e na análise acompañada, cuxo fin último é formar persoas capaces de comunicarse de maneira eficaz e ética. Os criterios de avaliación e os contidos da área agrúpanse en bloques temáticos que, como todo o currículo, ten unha estrutura semellante nos seis cursos da educación primaria.

O bloque 1, As linguas e os seus falantes, procura, a través dos criterios de avaliación e contidos deseñados, familiarizar o alumnado coa diversidade cultural e

lingüística da súa contorna, favorecendo a reflexión interlingüística, a identificación e o recoñecemento e rexeitamento dos prexuízos lingüísticos e a valoración da diversidade cultural. O uso dunha linguaxe, verbal e non verbal, non discriminatoria, respectuosa coas diferenzas e coa perspectiva de xénero constitúe outro dos núcleos importantes de aprendizaxe.

O bloque 2, Comunicación oral, recolle aspectos fundamentais da lingua oral. O uso oral da lingua ten o propósito de favorecer a adquisición de destrezas específicas de pronuncia e entoación axeitadas; de estratexias de recoñecemento, selección e interpretación da información; da construción e comunicación do coñecemento mediante a planificación e produción de textos orais e multimodais; da identificación e modelización das propiedades e tipoloxías dos textos; da interacción oral en situacións de aula, e de escoita activa na resolución dialogada de conflitos, respectando as normas esenciais da cortesía lingüística.

A lectura e a produción oral implican unha paulatina mellora na comprensión de textos e inciden na aprendizaxe da lingua.

O bloque 3, Comunicación escrita, inclúe aspectos básicos e indispensables da lingua escrita, intensificando gradualmente o uso persoal, autónomo e creativo da lingua escrita. Implica o coñecemento das posibilidades que ofrece o código desde a perspectiva do léxico, da ortografía, da estrutura do discurso e das dimensións ética e estética.

A produción de textos escritos e multimodais suporá a procura do xénero discursivo e do tipo de texto adecuado para cada situación comunicativa, utilizando, tanto de forma individual como colectiva, estratexias de planificación, redacción, revisión e edición. Nesta etapa teñen que consolidarse o dominio de técnicas gráficas, a relación entre son e grafía, as normas ortográficas convencionais e a disposición do texto desde as diferentes fases do proceso evolutivo da escritura.

A lectura, tanto de forma individual como compartida, e a comprensión lectora permitiránlle ao alumnado adquirir as destrezas necesarias para a identificación das ideas máis relevantes e do sentido global dos textos, para a realización de inferencias e para a detección dos usos discriminatorios da linguaxe.

O bloque 4, Alfabetización mediática e informacional, integra criterios de avaliación e contidos relacionados coa busca, selección e contraste da información

procedente de fontes documentais variadas en distintos soportes e formatos con criterios de fiabilidade e pertinencia.

Propónse un proceso de investigación e pescuda para que o alumnado, individualmente ou de forma cooperativa, prograse na planificación e busca de información en diversos contextos, formatos e soportes, para transformala, xestionala, comunicala de xeito persoal e creativo, e utilízala con distintos fins, adoptando un punto de vista crítico e de respecto pola propiedade intelectual.

A biblioteca de aula ou do centro serán os espazos ideais para desenvolver proxectos globais e interdisciplinares, coa utilización de todos os recursos dixitais que dispoñan.

O bloque 5, Educación literaria, pretende implicar os alumnos e alumnas nun proceso de formación lectora que continúe ao longo de toda a súa vida. Acadar este obxectivo supón iniciar un camiño de progreso deseñado cara á construción de personalidades lectoras. A lectura, a comprensión e interpretación de obras próximas aos seus gustos e á súa madurez cognitiva, o recoñecemento dos elementos básicos da obra literaria, a dramatización ou interpretación de fragmentos e a creación de textos propios con intención literaria facilitará o progreso na construción da identidade lectora, na comprensión das relacións con outras manifestacións artísticas ou culturais e no coñecemento básico sobre obras representativas tradicionais e actuais da literatura. As bibliotecas de aula, do centro e as virtuais conformarán os escenarios básicos para as actividades literarias compartidas.

O bloque 6, Reflexións sobre a lingua e os seus usos no marco de propostas a produción e comprensión de textos orais, escritos ou multimodais, incorpora criterios de avaliación e contidos relacionados co coñecemento da lingua e a súa organización, facilitando a construción guiada de conclusións propias sobre o sistema lingüístico e a mellora dos textos propios.

Supón para o alumnado o establecemento de xeneralizacións básicas respecto do funcionamento da lingua, prestando especial atención ás diferentes relacións de forma, función, concordancia e significado entre as palabras e grupos de palabras; á observación e comprensión das regras de acentuación; ás modalidades oracionais en relación coa intención comunicativa; á correlación temporal establecida polos tempos verbais e ao uso de dicionarios, en distintos soportes.

Preténdese, así mesmo, facilitarlle e permitirlle ao alumnado o coñecemento e a reflexión sobre a situación das linguas da contorna e do seu ámbito escolar dentro dun contexto plurilingüe, e a identificación de similitudes e diferenzas entre estas para acadar unha competencia comunicativa integrada.

Relación entre os obxectivos da área de Lingua Castelá e Literatura e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída establecidos no anexo I

OBXECTIVOS DE ÁREA	COMPETENCIAS CLAVE							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1	1-5	2-3				1-2		1-3
OBX2	2	2	1	3	3	3		
OBX3	2	1	2-3		2	1		
OBX4	2	1	1	4-8				
OBX5		1	2-3	5	2	3		
OBX6				1-2-3-4	5	2	3	
OBX7			3	1				1-2-3
OBX8								1-2-3-4
OBX9	2	1-2		5				
OBX10	3		3	3	1-2-3			

7.- LINGUA ESTRANXEIRA

A rápida evolución das sociedades actuais e as súas múltiples interconexións esixen o desenvolvemento daquelas competencias que axuden os individuos a practicar unha cidadanía independente, activa e comprometida coa realidade contemporánea, cada vez máis global, intercultural e plurilingüe.

Tal e como sinala o Marco de referencia de competencias para a cultura democrática, nas sociedades actuais, culturalmente diversas, os procesos democráticos requiren do diálogo intercultural. Polo tanto, a comunicación en distintas linguas resulta esencial no desenvolvemento desa cultura democrática.

Na idea dun Espazo Europeo de Educación, a comunicación en máis dunha lingua evita que a educación e a formación se vexan obstaculizadas polas fronteiras, e favorece a internacionalización e a mobilidade, ademais de permitir o descubrimento doutras culturas, ampliando as perspectivas do alumnado.

A área de Lingua Estranxeira contribúe á adquisición das distintas competencias clave que conforman o perfil de saída do alumnado ao termo da ensinanza básica e, de forma directa, participa na consecución da competencia plurilingüe, que implica, nesta etapa, o uso de, polo menos, unha lingua, ademais das familiares, de forma apropiada, para a aprendizaxe e a comunicación.

O plurilingüismo integra non só a dimensión comunicativa vinculada senón tamén os aspectos históricos e interculturais que guían o alumnado para coñecer, comprender e respectar a diversidade lingüística e cultural presente na súa contorna, e que contribúen a que poida exercer esa cidadanía global independente, activa e comprometida cunha sociedade democrática.

En consonancia con este enfoque, a área de Lingua Estranxeira na etapa da educación primaria ten como obxectivo principal a adquisición da competencia comunicativa básica na lingua estranxeira, así como o desenvolvemento e enriquecemento da conciencia intercultural do alumnado.

O eixe do currículo de Lingua Estranxeira está atravesado polas dúas dimensións do plurilingüismo: a dimensión comunicativa e a intercultural. Os obxectivos da área, relacionadas cos descritores das distintas competencias clave do perfil de saída e cos retos do século XXI, permítenlle ao alumnado comunicarse eficazmente na lingua

estranxeira, de forma adecuada ao seu desenvolvemento psicoevolutivo e intereses, e ampliar o seu repertorio lingüístico individual, aproveitando as experiencias propias para mellorar a comunicación tanto nas linguas familiares como nas linguas estranxeiras nun proceso de enriquecemento mutuo.

Así mesmo, ocupan un lugar importante tanto o recoñecemento e o respecto polos perfís lingüísticos individuais e o aprecio da diversidade cultural como o interese e curiosidade polas distintas linguas e o diálogo intercultural.

No caso de Galicia, o desenvolvemento da competencia plurilingüe vese favorecido pola coexistencia das dúas linguas, castelá e galega, e das respectivas culturas, o que lle permite ao alumnado aprender e usar distintas linguas ao mesmo tempo, practicar o respecto polas diferenzas entre elas e atopar as similitudes, supoñendo esta experiencia un enriquecemento para a persoa. Esta área contribúe a que o alumnado poida afrontar os retos do século XXI, axudándoo a adquirir os saberes necesarios para iniciarse na xestión de situacións interculturais, a convivencia democrática, a resolución dialogada de conflitos, e o establecemento de vínculos persoais e sociais baseados no respecto e na igualdade de dereitos.

Así, a área de Lingua Estranxeira axudará a favorecer a empatía, desenvolver a curiosidade polo coñecemento doutras realidades sociais e culturais, practicar o respecto polas diferenzas, atopar os puntos de conexión e facilitar a competencia comunicativa intercultural a partir da relación do alumnado cos falantes doutras linguas dende posicións de respecto polo interlocutor.

Ademais, a área de Lingua Estranxeira permítelle ao alumnado desenvolverse mellor nas contornas dixitais e achegarse a culturas que ela vincula, tanto como motor para a aprendizaxe canto como fonte de información e elemento de gozo.

Neste sentido, as ferramentas dixitais posúen un potencial que favorece o seu aproveitamento para reforzar a aprendizaxe e o ensino das linguas e culturas estranxeiras. Por todo isto, parece claro que o desenvolvemento do pensamento crítico, a alfabetización mediática e o uso adecuado, seguro e responsable da tecnoloxía supoñen un elemento de aprendizaxe moi relevante nesta área.

Os obxectivos da área de Lingua Estranxeira na educación primaria, en moitos casos, constitúen o punto de partida na aprendizaxe formal de idiomas. Pártese dun estadio aínda moi elemental da lingua estranxeira, polo que, durante toda a etapa, será

imprescindible basear a aprendizaxe nos repertorios e experiencias do alumnado, facilitando así a súa participación en actos de comunicación sinxelos. Isto inclúe a posta en práctica de actividades e estratexias comunicativas de comprensión, produción, interacción e mediación lingüística, entendida nesta etapa como a actividade orientada a facilitar a comprensión mutua e a procesar e transmitir información básica e sinxela.

Os obxectivos da área de Lingua Estranxeira tamén inclúen o fomento do aprecio pola diversidade lingüística, artística e cultural entre o alumnado co fin de que aprenda a xestionar situacións comunicativas interculturais.

Os criterios de avaliación da materia determinan o grao de adquisición dos obxectivos por parte do alumnado, polo que se presentan vinculados a eles.

A súa formulación competencial faise enunciando o proceso ou capacidade que o alumnado debe adquirir, xunto co contexto ou modo de aplicación e uso de devandito proceso ou capacidade.

A nivelación dos criterios de avaliación está baseada no Marco común europeo de referencia para as linguas (MCER), pero axustados á madurez e o desenvolvemento psicoevolutivo do alumnado da etapa de educación primaria. Estrutúranse en tres bloques: comunicación, plurilingüismo e interculturalidade.

Pola súa banda, os contidos unifican os coñecementos (saber), as destrezas (saber facer) e as actitudes (saber ser) necesarios para a adquisición dos obxectivos da área e favorecen a avaliación das aprendizaxes a través dos criterios.

Preséntanse en cada un dos tres bloques temáticos.

O bloque de comunicación abarca os saberes que é necesario mobilizar para o desenvolvemento das actividades comunicativas de comprensión, produción, interacción e mediación lingüística, incluídos os relacionados coa procura guiada de información.

O bloque de plurilingüismo integra os saberes relacionados coa capacidade de reflexionar sobre o funcionamento das linguas, así como sobre os saberes que forman parte do repertorio lingüístico do alumnado, co fin de contribuír á aprendizaxe da lingua estranxeira e á mellora das linguas que conforman o repertorio lingüístico do alumnado.

Por último, no **bloque de interculturalidade** agrúpanse os saberes sobre as culturas transmitidas a través da lingua estranxeira e a súa apreciación como oportunidade para o alumnado de enriquecemento e desenvolvemento de actitudes de interese por coñecer e comprender outras linguas, variedades lingüísticas e culturas.

O enfoque, a nivelación e a definición dos distintos elementos do currículo introdúcense aquí a partir das actividades de lingua e as competencias que establece o Consello de Europa no MCER. Esta ferramenta é peza clave para determinar os distintos niveis de competencia que o alumnado chega a acadar nas distintas actividades e apoia tamén o seu proceso de aprendizaxe, que se entende coma dinámico e continuado, flexible e aberto, e debe adecuarse ás súas circunstancias, necesidades e intereses.

Espérase que o alumnado sexa capaz de poñer en funcionamento todos os saberes básicos no marco de situacións comunicativas propias dos diferentes ámbitos: persoal, social e educativo, e a partir de textos sobre temas cotiáns e de relevancia para o alumnado que inclúan aspectos relacionados cos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable e os retos e desafíos do século XXI.

En consonancia co enfoque orientado á acción que expón o MCER, que contribúe de maneira significativa ao deseño de metodoloxías eclécticas, o carácter competencial deste currículo invita o profesorado a crear tarefas interdisciplinares, contextualizadas, significativas e relevantes, e a desenvolver situacións de aprendizaxe nas que se considere o alumnado como axente social progresivamente autónomo e gradualmente responsable do seu propio proceso de aprendizaxe, e onde se teñan en conta os seus repertorios, intereses e emocións, así como as súas circunstancias específicas.

Relación entre os obxectivos da área de Lingua Estranxeira e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída establecidos no anexo I

OBXECTIVOS DE ÁREA	COMPETENCIAS CLAVE							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1	2-3	1-2	1	1	5			2

OBX2	1	1-2	1	2	5			4
OBX3	5	1-2	1		3	3	1-3	
OBX4	5	1-2-3	1		1-3			1
OBX5		2	1	2	1-4-5		3	
OBX6	5	3			1-3	2-3		1

8.- LINGUA GALEGA E LITERATURA

A lingua é un instrumento de comunicación empregado a diario para entender e producir mensaxes nos ámbitos comunicativos orais e escritos; ademais, está presente nos procesos de ensino-aprendizaxe. Na sociedade actual a competencia comunicativa e lingüística móstrase esencial para poder desenvolverse na meirande parte dos aspectos, circunstancias e situacións da vida.

Na era das tecnoloxías da información e da profusión de medios de comunicación, todo o alumnado e todas as persoas deben estar preparadas para entender, elaborar e producir calquera tipo de mensaxe.

O currículo de Lingua Galega e Literatura deséñase coa vista posta no modelo de alumnado proposto no perfil de saída do alumnado ao termo da ensinanza básica, a partir dos descritores operativos que concretan o desenvolvemento competencial esperado ao terminar a etapa de educación primaria.

Ten como obxectivo o desenvolvemento da competencia comunicativa lingüística do alumnado en galego. Dentro do ensino desta área, a literatura vai ter un valor significativo como produto e expresión artística dunha cultura de seu e de relación con outras manifestacións artísticas e culturais da contorna de Galicia, de España e do mundo.

Aprender e expresarse en lingua galega e coñecer e valorar a propia literatura implica achegarse e entender ese sistema de comunicación e de expresión, polo que se transmiten e se manifestan os significados culturais e os modos singulares de entender e interpretar a realidade.

Así, o currículo organízase ao redor das estratexias relacionadas con falar, escoitar, ler e escribir en lingua galega, co fin de lle proporcionar ao alumnado ferramentas que lle permitan responder os retos da sociedade do século XXI, que demanda persoas cultas, críticas e ben informadas; capaces de facer un uso eficaz e ético das palabras; respectuosas cara ás diferenzas; con capacidade de transformar a información en coñecemento e de aprender por si mesmas, informarse, colaborar e traballar en equipo; creativas e emprendedoras; cultas e comprometidas co desenvolvemento sustentable, a defensa dos dereitos humanos e a convivencia igualitaria, inclusiva, pacífica e democrática.

O elemento básico do currículo son os obxectivos da área, que identifican que queremos que o alumnado faga, como queremos que o faga e para que queremos que o faga e cuxa finalidade é concretar e vertebrar a contribución da área de Lingua Galega e Literatura aos obxectivos xerais de etapa e ao desenvolvemento do perfil de saída

Recollen a finalidade última das ensinanzas da área, entendida en termos de mobilización das aprendizaxes. O primeiro destes obxectivos de Lingua Galega e Literatura oríentase ao recoñecemento da diversidade e variedades lingüísticas da contorna, de Galicia e de España, para favorecer actitudes de respecto cara á diversidade étnica e cultural, combater prexuízos e estereotipos lingüísticos e iniciarse na reflexión interlingüística, incluídas as linguas de signos.

Espérase que nesta etapa se produza a adquisición e consolidación do código escrito. En todo caso, debe partirse da diversidade de traxectorias educativas do alumnado e as aprendizaxes deben producirse a partir da reflexión, comprensión ou produción de textos de uso social. En consonancia con iso, un segundo grupo de obxectivos relaciónase coa produción, comprensión e interacción oral e escrita, incorporando as formas de comunicación de corte tecnolóxico e atendendo ao ámbito persoal, educativo e social.

Neste sentido, a transformación dixital dos centros educativos debe contribuír á mellora das competencias e influír, de xeito significativo, nos procesos de ensino-aprendizaxe. Cuestión esta que ten que ir acompañada dun cambio de metodoloxía e da participación activa do alumnado.

Por outra banda, saber ler hoxe implica tamén saber navegar e buscar na Rede e seleccionar información fiable con distintos propósitos. Así, o obxectivo sexto senta as bases da alfabetización mediática e informacional. Respondendo á necesidade de ensinar a ler todo tipo de textos e con distintos propósitos de lectura, os obxectivos sétimo e oitavo resérvanse para a lectura literaria acompañada, tanto autónoma como compartida na aula.

Adóptase así un dobre enfoque coa intención de iniciarse en dous procesos paralelos: por unha banda, o da adquisición do hábito lector autónomo e, por outra, o do desenvolvemento de habilidades de achegamento e interpretación dos textos literarios. Prestarase especial atención ao recoñecemento das mulleres escritoras en galego.

O obxectivo noveno atende a unha primeira aproximación á reflexión sobre a lingua e os seus usos, tendo presente que, na actualidade, a lingua galega é unha lingua minorizada, pero expresión e representación dunha cultura propia; mentres que o décimo, relativo á ética da comunicación, é de carácter transversal a todos eles. Céntrase nas prácticas comunicativas non discriminatorias, para identificar e rexeitar os abusos de poder a través da palabra, fomentar a igualdade desde unha perspectiva de xénero e as condutas non sexistas, así como a xestión dialogada de conflitos, en consonancia coa prevención de calquera tipo de violencia, incluíndo, en todo caso, a violencia de xénero e a aposta pola cultura da paz

O logro destes obxectivos debe producirse de maneira progresiva ao longo da etapa e sempre respectando os procesos individuais de maduración cognitiva. Partirase no primeiro ciclo da exploración, a interacción e a interpretación da contorna, acompañando o alumnado nos procesos de observación e análise en contextos significativos e na reflexión sobre modelos textuais adecuados, para ir avanzando, ao longo da etapa, cara a unha crecente confianza e autonomía na produción e comprensión lingüística.

Dado o enfoque inequivocamente competencial da educación lingüística, a gradación entre ciclos establécese en función da complexidade dos textos, dos contextos de uso, das habilidades de interpretación ou de produción requiridas, da metalinguaxe

necesaria para reflexionar sobre os usos, así como do grao de autonomía conferido ao alumnado.

Existe, xa que logo, un evidente paralelismo entre os ciclos entre si e en relación coa etapa de educación secundaria obrigatoria, onde se producirá unha maior progresión cara á autonomía do alumnado, así como unha maior diversidade e complexidade das prácticas discursivas en diferentes ámbitos de uso e máis plurais, subliñarase o papel das convencións literarias e do contexto histórico na comprensión dos textos literarios e a reflexión sobre o funcionamento da lingua e os seus usos adquirirá un papel máis relevante.

Para determinar o progreso no grao de adquisición destes obxectivos ao longo da etapa, os criterios de avaliación establécense para cada un dos ciclos e cursos da etapa. Estes criterios fórmulanse dun modo claramente competencial, atendendo tanto aos produtos finais esperados como aos procesos e actitudes que acompañan a súa elaboración. Todo iso reclama ferramentas e instrumentos de avaliación variados e dotados de capacidade diagnóstica e de mellora.

Para abordar as actuacións descritas nos obxectivos, é imprescindible adquirir e mobilizar os contidos da área. As aprendizaxes de Lingua Galega e Literatura non poden concibirse, de ningún xeito, como a mera transmisión e recepción de contidos disciplinares; pola contra, deben entenderse como un proceso en construción e baseado na reflexión e na análise acompañada, cuxo fin último é formar persoas capaces de comunicarse de maneira eficaz e ética.

Os criterios de avaliación e os contidos da área agrúpanse en bloques temáticos que, como todo o currículo, ten unha estrutura semellante nos seis cursos da educación primaria.

O bloque 1, As linguas e os seus falantes, procura, a través dos criterios de avaliación e contidos deseñados, familiarizar o alumnado coa diversidade cultural e lingüística da súa contorna, favorecendo a reflexión interlingüística, a identificación e rexeitamento dos prexuízos lingüísticos e a valoración da diversidade cultural. Establecer relacións entre as diversas linguas que utiliza ou está a aprender axuda o alumnado a reflexionar sobre como mellorar os seus procesos comunicativos na lingua galega. O uso dunha linguaxe, verbal e non verbal, non discriminatoria,

respectuosa coas diferenzas e coa perspectiva de xénero constitúe outro dos núcleos importantes de aprendizaxe.

O bloque 2, Comunicación oral, recolle aspectos fundamentais da lingua oral. O uso oral do galego ten o propósito de favorecer a adquisición de destrezas específicas de pronuncia e entoación axeitadas; de estratexias de recoñecemento, selección e interpretación da información; da construción e comunicación do coñecemento mediante a planificación e produción de textos orais en galego e multimodais; da identificación e modelización das propiedades e tipoloxías dos textos; da interacción oral en situacións de aula e de escoita activa na resolución dialogada de conflitos, respectando as normas esenciais da cortesía lingüística. A lectura e a produción oral implican unha paulatina mellora na comprensión de textos e inciden na aprendizaxe da propia lingua: a lingua galega.

O bloque 3, Comunicación escrita, inclúe aspectos básicos e indispensables da lingua escrita, intensificando gradualmente o uso persoal, autónomo e creativo da lingua escrita en galego. Implica o coñecemento das posibilidades que ofrece o código desde a perspectiva do léxico, da ortografía, da estrutura do discurso e das dimensións ética e estética.

A produción de textos escritos en galego e multimodais suporá a procura do xénero discursivo e do tipo de texto adecuado para cada situación comunicativa, utilizando, tanto de forma individual como colectiva, estratexias de planificación, redacción, revisión e edición.

Nesta etapa teñen que consolidarse o dominio de técnicas gráficas, a relación entre son e grafía, as normas ortográficas convencionais e a disposición do texto desde as diferentes fases do proceso evolutivo da escritura.

A lectura, tanto de forma individual como compartida, e a comprensión lectora permitiránlle ao alumnado adquirir as destrezas necesarias para a identificación das ideas máis relevantes e do sentido global dos textos, para a realización de inferencias e para a detección dos usos discriminatorios da linguaxe.

O bloque 4, Alfabetización mediática e informacional, integra criterios de avaliación e contidos relacionados coa busca, selección e contraste da información procedente de fontes documentais variadas en distintos soportes e formatos con criterios de fiabilidade e pertinencia.

Propónse un proceso de investigación e pescuda para que o alumnado, individualmente ou de forma cooperativa, prograse na planificación e busca de información en diversos contextos, formatos e soportes, para transformala, xestionala, comunicala de xeito persoal e creativo, e utilízala con distintos fins, adoptando un punto de vista crítico e de respecto pola propiedade intelectual. As bibliotecas de aula, do centro e as virtuais serán os espazos ideais para desenvolver proxectos globais e interdisciplinares, coa utilización de todos os recursos dixitais dos que dispoñan.

O bloque 5, Educación literaria, asume o obxectivo de facer do alumnado lectores e lectoras competentes, implicados nun proceso de formación lectora que continúe ao longo de toda a vida. Acadar este obxectivo supón iniciar un camiño de progreso deseñado cara á construción de personalidades lectoras.

A lectura, a comprensión e interpretación de obras próximas aos seus gustos e á súa madurez cognitiva, o recoñecemento dos elementos básicos da obra literaria, a dramatización ou interpretación de fragmentos e a creación de textos propios en lingua galega con intención literaria facilitarán o progreso na construción da identidade lectora, na comprensión das relacións con outras manifestacións artísticas ou culturais e no coñecemento básico sobre obras representativas tradicionais e actuais da nosa literatura. Resulta fundamental que o alumnado se familiarice con referentes literarios e culturais compartidos de Galicia. As bibliotecas de aula, do centro e as dixitais conformarán os escenarios básicos para as actividades literarias compartidas.

O bloque 6, Reflexións sobre a lingua e os seus usos no marco de propostas a produción e comprensión de textos orais, escritos ou multimodais, incorpora criterios de avaliación e contidos relacionados co coñecemento da lingua galega e a súa organización, facilitando a construción guiada de conclusións propias sobre o sistema lingüístico e a mellora dos textos propios.

Supón para o alumnado o establecemento de xeneralizacións básicas respecto do funcionamento da lingua e préstalles especial atención ás diferentes relacións de forma, función, concordancia e significado entre as palabras e grupos de palabras; á observación e comprensión das regras de acentuación; ás modalidades oracionais en relación coa intención comunicativa; á correlación temporal establecida polos tempos verbais e ao uso de dicionarios, en distintos soportes.

Preténdese, así mesmo, facilitarlle e permitirlle ao alumnado o coñecemento e a reflexión sobre a situación da lingua galega dentro dun contexto plurilingüe e a identificación de similitudes e diferenzas entre as linguas da contorna e do seu ámbito escolar para acadar unha competencia comunicativa integrada.

Relación entre os obxectivos da área de Lingua Galega e Literatura e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída establecidos no anexo I

OBXECTIVOS DE ÁREA	COMPETENCIAS CLAVE							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1	1-5	2-3				1-2		1-3
OBX2	2	2	1	3	3	3		
OBX3	1-3-5	2	1	2-3		2	1	
OBX4	2-3-5	2	1	1	4-5			
OBX5	1-3-5		1	2-3	5	2		
OBX6	3			1-2-3-4	5	2	3	
OBX7	1-4			3	1			1-2-3
OBX8	1-2-4							1-2-3-4
OBX9	1-2	2	1-2		5			
OBX10	1-5	3		3	3	1-2-3		

9.- MATEMÁTICAS

As matemáticas desempeñan un papel indispensable na nosa sociedade, forman parte do noso patrimonio cultural e están presentes en calquera actividade humana. O seu carácter instrumental vincúlalas coa maioría das áreas de coñecemento: as ciencias da natureza, a enxeñería, a tecnoloxía, as ciencias sociais ou a arte (música, arquitectura, cinema...). Os descubrimentos matemáticos permitiron o desenvolvemento de ámbitos tan diversificados como os arquitectónicos, informáticos, tecnolóxicos, astronómicos ou sociais.

Ademais, as matemáticas posúen un valor propio, constitúen un conxunto de ideas e formas de actuar que permiten coñecer e estruturar a realidade, analízala e obter información nova con conclusións que inicialmente non estaban explícitas.

As matemáticas integran características como o dominio do espazo, o tempo, a proporción, a optimización de recursos, a análise da incerteza ou o manexo da tecnoloxía dixital; promoven o razoamento, a argumentación, a comunicación, a perseveranza, a toma de decisións ou a creatividade.

Na era da información e da comunicación cobran especial interese as habilidades no manexo e xestión de datos e da información, así como o pensamento computacional; as matemáticas contribúen ao desenvolvemento de ambos. Xogan un papel esencial ante os actuais desafíos sociais e ambientais aos que o alumnado terá que enfrontarse no seu futuro, como instrumento para analizar e comprender mellor a contorna próxima e global, os problemas sociais, económicos, científicos e ambientais e para avaliar solucións viables. As matemáticas eríxense como un saber instrumental indispensable para alcanzar os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable das Nacións Unidas.

En consecuencia con todo o anterior, a proposta curricular da área de Matemáticas en educación primaria establece uns ensinamentos cos que se persegue alcanzar, por unha banda, o desenvolvemento máximo das potencialidades en todo o alumnado desde unha perspectiva inclusiva, á vez que fomenta o interese polas matemáticas; por outra banda, a alfabetización matemática, é dicir, a adquisición dos coñecementos, as habilidades e as destrezas necesarias para aplicar a perspectiva e o razoamento matemático na formulación dunha situación-problema próxima ao seu contexto cotián,

seleccionar as ferramentas adecuadas para a súa resolución, interpretar as solucións en contexto e tomar decisións estratéxicas.

Esta visión das matemáticas desenvolverá destrezas imprescindibles na formación dunha cidadanía comprometida e reflexiva capaz de afrontar os desafíos do século XXI. O desenvolvemento curricular da área de Matemáticas oriéntase á consecución da finalidade da educación primaria e presta unha especial atención ao desenvolvemento e a adquisición das competencias clave conceptualizadas no perfil competencial que o alumnado debe conseguir ao finalizar esta etapa, e cuxos descritores constituíron o marco de referencia para a definición dos obxectivos de área. A área organízase en cinco procesos matemáticos: destrezas socioemocionais, resolución de problemas, razoamento e proba, conexións, e comunicación e representación.

A resolución de problemas e as destrezas socioemocionais constitúen os eixes fundamentais da aprendizaxe das matemáticas. Polo tanto, ha de ser prioritario o seu ensino fronte a outros aspectos en canto ao tempo e a atención que requirirá a súa abordaxe na aula.

A resolución de problemas é unha actividade presente na vida diaria e a través da cal se poñen en acción outros procesos da competencia matemática como o razoamento e o pensamento computacional, a representación de obxectos e a comunicación empregando a linguaxe matemática.

Constitúe na área un contexto de aprendizaxe presentándolle retos ao alumnado que resolverá manipulando, simulando, hipotetizando, contrastando, compartindo, imaxinando, observando ou creando.

Ao mesmo tempo, a comprensión do problema, a identificación dos datos e a capacidade de expresar a solución e a forma de chegar a ela, son destrezas vinculadas coa competencia en comunicación lingüística.

As destrezas socioemocionais contribúen de forma fundamental á finalidade da educación primaria ao traballar todos os aspectos relacionados coa convivencia e o benestar emocional do alumnado, ao mesmo tempo que axudan a mellorar o rendemento e a potenciar a igualdade. Abordando un enfoque competencial, os criterios de avaliación e os contidos, graduados a través dos sucesivos niveis, véterábranse ao redor dos cinco procesos descritos anteriormente.

Hai unha progresión que parte de contornas moi próximas e manipulativas en relación coa etapa de educación infantil e que facilita a transición cara a aprendizaxes máis formais favorecendo o desenvolvemento da capacidade de pensamento abstracto na educación secundaria.

Os obxectivos de área avaliaranse a través da posta en acción de diversos contidos. Estes, entendidos como un medio, non como un fin, teñen conexións cos criterios de avaliación. No currículo indícanse esas conexións a través dunha redacción integradora.

Os contidos estrutúranse en seis sentidos arredor do concepto de «sentido matemático» e integran un conxunto de coñecementos, destrezas e actitudes deseñados de acordo co desenvolvemento evolutivo do alumnado.

Os procesos de resolución de problemas e as destrezas socioemocionais abordaranse e avaliaranse de forma transversal en todos os sentidos matemáticos.

O sentido numérico caracterízase polo desenvolvemento de habilidades e modos de pensar baseados na comprensión, a representación e o uso flexible de números e operacións para, por exemplo, orientar a toma de decisións.

O sentido da medida caracterízase por comprender e comparar atributos dos obxectos do mundo natural, entender e elixir as unidades adecuadas para estimar, medir e comparar; usar instrumentos adecuados para realizar medicións e comprender as relacións entre magnitudes utilizando a experimentación.

O sentido espacial é fundamental para comprender e apreciar os aspectos xeométricos do mundo, identificar, representar e clasificar figuras, descubrir as súas propiedades e relacións, describir os seus movementos e razoar con elas.

O sentido alxébrico e pensamento computacional proporciona a linguaxe no que se comunican as matemáticas, así como a necesaria e progresiva tradución da linguaxe oral ou escrita á linguaxe matemática. Recoñecer patróns e relacións entre variables, expresar regularidades ou modelizar situacións con expresións simbólicas son as súas características fundamentais. O pensamento computacional permite secuenciar en pasos sinxelos unha situación complexa.

O sentido estocástico oriéntase cara ao razoamento e a interpretación de datos, a valoración crítica e a toma de decisións a partir de información estatística, ademais da comprensión e comunicación de fenómenos aleatorios en situacións da vida cotiá.

O sentido socioemocional integra coñecementos, destrezas e actitudes esenciais para entender as emocións e os valores de respecto, igualdade e resolución pacífica de conflitos, así como o da perseveranza ou a asunción do erro como parte da aprendizaxe. Manexar correctamente estas habilidades mellora o rendemento do alumnado en matemáticas, fomenta actitudes positivas cara a elas, contribúe a erradicar ideas preconcebidas relacionadas co xénero ou o mito do talento innato indispensable e promove unha aprendizaxe activa e viva. Para reforzar este fin, resultará esencial darle a coñecer ao alumnado as contribucións das matemáticas e os matemáticos ao longo da historia de forma que teñan uns referentes que contribúan a construír unha identidade propia.

Neste sentido a convivencia e o traballo en equipos heteroxéneos, mixtos e diversos serán claves para adquirir un conxunto de habilidades e destrezas que fomenten os valores de respecto e resolución pacífica de conflitos, principios básicos para formar unha cidadanía tolerante e respectuosa coas diferenzas que convive en igualdade.

A área matemática ten que abordarse de forma práctica de tal maneira que permita conectar as aprendizaxes para adquirir polo alumnado co seu contexto próximo, concedéndolle especial relevancia á vivencia, manipulación e experimentación, propoñéndolle ao alumnado situacións de aprendizaxe que propicien a adquisición de actitudes de perseveranza e colaboración, a exploración, a reflexión, o razoamento, o establecemento de conexións, a anticipación de resultados, a investigación, a comunicación e a representación.

Do mesmo xeito, resulta necesario empregar metodoloxías que posibiliten poñer o alumnado en situación de desenvolver as competencias clave e alcanzar os fins da educación primaria recollidos no artigo 16.2 da lei. Serán necesarias, pois, metodoloxías (pequenos proxectos, aprendizaxe baseada en problemas, método de casos, plans de traballo, tarefas complexas...) que favorezan a integración de áreas, a visión global dos sucesos, a investigación, o manexo de diversos recursos e fontes, o intercambio respectuoso de ideas, a comparación de estratexias, a convivencia, a cooperación e a autorregulación da aprendizaxe; metodoloxías activas que fomenten

no alumnado a curiosidade, as ganas de seguir aprendendo e xeren actividades socialmente relevantes.

Relación entre os obxectivos da área de Matemáticas e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída establecidos no anexo I

OBXECTIVOS DE ÁREA	COMPETENCIAS CLAVE							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1			1-2-4	2	5		1-3	4
OBX2			1-2		4-5		3	
OBX3	1		1-2	1-3-5			3	
OBX4			1-2-3	1-3-5			3	
OBX5			1-3	3-5		4		1
OBX6	1-3		2-4	1-5			3	4
OBX7			5		1-4-5		2-3	
OBX8	5	3	3		1-3	2-3		

10. MÚSICA E DANZA

A expresión artística é connatural ao ser humano desde a orixe dos tempos e, pola súa importancia na vida, debe gozar da súa atención e do seu espazo. As diferentes manifestacións culturais e artísticas teñen unha presenza constante na contorna e na vida das persoas, formando parte intrínseca do seu propio ser e da súa actividade comunicativa e social, á vez que son parte esencial do patrimonio cultural. A música, a danza, as artes plásticas, audiovisuais, performativas e escénicas preséntanse nos nosos días de moi diferentes maneiras e a través de distintos medios. Por estas razóns, a educación artística posúe unha gran relevancia, xa que na vida cotiá o manexo da información vinculada con ela fai necesaria a disposición de competencias e capacidades de pensamento propias das artes.

A educación artística é de especial relevancia na educación primaria, xa que segundo indican os avances na neurociencia e nas ciencias da educación contribúe ao desenvolvemento global do alumnado en múltiples dimensións: sensorial e psicomotriz, a través do desenvolvemento da percepción e da motricidade; intelectual, a través da potenciación da intelixencia, do pensamento crítico, da atención e da memoria a curto e longo prazo; social e comunicativa, estimulando a expresividade, a sensibilidade social e as capacidades comunicativas; emocional e afectiva, favorecendo o desenvolvemento da sensibilidade estética e da emotividade; estética e creativa, a través da estimulación da imaxinación, da creatividade e da autonomía.

En consecuencia, a educación artística desencadea mecanismos que permiten desenvolver distintas capacidades que inflúen directamente na formación integral do alumnado, tanto de xeito individual coma grupal.

A área de Música e Danza na educación primaria dá continuidade ao desenvolvemento iniciado polo alumnado na etapa de educación infantil a nivel expresivo e comunicativo a través das áreas globalizadas. Así mesmo, esta área asenta as bases para que o alumnado poida desenvolver nas mellores condicións as competencias artísticas a través da materia de Música na educación secundaria obrigatoria.

A área de Música e Danza desenvólvese a través dunha dobre dimensión: reflexiva e creativa. Por unha banda, o alumnado debe ser partícipe da comprensión da cultura

na que vive para poder dialogar con ela, elaborar criterios útiles de entendemento e gozo e desenvolver progresivamente o sentido crítico.

Deste xeito, é esencial traballar a confianza en si mesmo, a autoestima e a empatía. Tamén é moi relevante a valoración de producións culturais e artísticas diversas que enriquezan tanto o individuo como a sociedade, xa que o diálogo intercultural e o respecto á diversidade son ferramentas poderosas para a reconciliación, a cohesión social e a creación de sociedades pacíficas.

Por outra banda, a área de Música e Danza favorece a experimentación, a expresión e a produción artística de forma progresiva ao longo dos tres ciclos nos que se organiza a educación primaria. O alumnado explorará as diversas linguaxes, artes e disciplinas, así como as distintas técnicas sonoras e corporais para a creación das súas propias propostas. Considérase fundamental a aproximación ao traballo, tanto individual coma colectivo, a partir de ferramentas, instrumentos e materiais variados, co obxectivo de que o alumnado investigue e experimente nas dimensións lúdica, creativa, comunitaria e social da área.

As disciplinas artísticas deben tratarse baixo a perspectiva de xénero, polo que cómpre incorporar e normalizar tamén a contribución das mulleres á evolución da música e da danza, historicamente esquecida. Deste xeito, favorecerase que o alumnado desenvolva as competencias que lle permitan acadar unha visión igualitaria da sociedade.

En canto á estrutura do currículo da área de Música e Danza, a partir dos obxectivos da etapa e dos descritores que conforman o perfil de saída do alumnado, establécense cinco obxectivos da área, que podemos definir como aquelas aprendizaxes competenciais ás que esta contribúe de forma máis directa, xa que posúen unha maior afinidade ou relación con ela.

O grao de adquisición destes obxectivos determínase a través dos criterios de avaliación que aparecen directamente vinculados a eles e que inclúen aspectos relacionados cos coñecementos, as destrezas e as actitudes necesarias para a súa consecución por parte do alumnado.

Estes criterios de avaliación aparecen no currículo da área relacionados cos contidos, que se organizan en catro bloques fundamentais:

1. Educación musical: percepción e análise,

2. Educación musical: creación e interpretación,
3. Educación en artes escénicas e performativas: percepción e análise, e
4. Educación en artes escénicas e performativas: creación e interpretación.

Cada un destes catro bloques de contidos ten características propias, aínda que todos están relacionados entre si.

No primeiro e no terceiro, inclúense todos aqueles aspectos vencellados ao desenvolvemento de coñecementos, destrezas e actitudes relacionados co recoñecemento, recepción e observación sensitiva, visual, auditiva e corporal, que permiten unha aproximación ás diferentes manifestacións culturais e artísticas da contorna para analízalo e comprendelo.

O **segundo e o cuarto bloques** fan referencia á expresión creativa de ideas, sentimentos e sensacións, mediante a exploración, o coñecemento, a execución e a utilización creativa de diferentes códigos, elementos, ferramentas, instrumentos, materiais, medios, recursos, soportes, programas, aplicacións e técnicas culturais e artísticas.

Relación entre os obxectivos da área de Música e Danza e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída establecidos no anexo I

OBXECTIVOS DE ÁREA	COMPETENCIAS CLAVE							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1		3	1	1	3	1	2	1-2
OBX2								2-4
OBX3	3	3	2	1	4	3		1-2
OBX4	1			2	1-5	2	1	3-4
OBX5	1-5	3	3			2	1-3	3-4

11.- PROXECTO COMPETENCIAL

A área de Proxecto Competencial diríxese ao desenvolvemento das competencias transversais a través da realización de proxectos significativos para o alumnado e da resolución colaborativa de problemas, reforzando a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.

As competencias poden entenderse como unha combinación de coñecementos, capacidades e actitudes, nas que os coñecementos se compoñen de feitos e cifras, conceptos, ideas e teorías que xa están establecidos e apoian a comprensión dunha temática concreta. As capacidades enténdense como a habilidade para realizar procesos e utilizar os coñecementos existentes para obter resultados. As actitudes describen a mentalidade e a disposición para actuar ou reaccionar ante as ideas, as persoas ou as situacións.

Nese sentido, as competencias son aquelas que as persoas precisan para o seu desenvolvemento persoal, para resolver situacións e problemas en distintos ámbitos da vida, para crear novas oportunidades de mellora, así como para desenvolver a súa socialización, lograr a continuidade do seu itinerario formativo, e inserirse e participar activamente na sociedade na que vivirán e no coidado da contorna natural e do planeta. Estas competencias desenvólvense cunha perspectiva de aprendizaxe permanente, desde a primeira infancia ata a vida adulta, e mediante a aprendizaxe formal, a non formal e a informal en todos os contextos, incluídos a familia, o centro educativo, o lugar de traballo, a contorna e outras comunidades.

As competencias poden aplicarse en contextos moi distintos e en diversas combinacións, nas que se solapan e entrelazan, xa que determinados aspectos esenciais nun ámbito apoian a competencia noutro.

Entre estas competencias intégranse capacidades como o pensamento crítico, a resolución de problemas, o traballo en equipo, as capacidades de comunicación e negociación, as capacidades analíticas, a creatividade e as capacidades interculturais.

Deste xeito, a área de Proxecto Competencial pode configurarse como un traballo monográfico ou un proxecto interdisciplinario ou de colaboración cun servizo á comunidade, e as actividades que se propoñan reforzarán os aspectos máis

transversais do currículo, favorecendo a interdisciplinabilidade e a conexión entre os diferentes saberes.

Para facilitar a concreción curricular desta área establécense tres bloques.

No primeiro bloque, o propósito é que cada alumna e cada alumno adquiren as competencias necesarias para prever un plan de traballo de cara á realización de proxectos ou a resolución de problemas.

No segundo bloque, unha vez previsto un plan de traballo, o alumnado terá que mobilizar conxuntamente as competencias transversais e os seus coñecementos para, segundo as pautas establecidas, resolver os problemas ou executar os proxectos planificados.

No terceiro bloque, abórdase a presentación do proxecto competencial por parte do alumnado. Cómpre reforzar a presenza da comunicación nas aulas, e esta área parece un ámbito adecuado para o facer, polo que máis que a simple exposición do traballado se busca tamén a presentación dun discurso. Por outra banda, neste bloque inclúense aspectos relacionados co emprego de soportes audiovisuais e informáticos que serven de apoio.

Desta maneira, a través da realización de proxectos significativos e da resolución colaborativa de problemas, oriéntase o alumnado para comprender a realidade social, resolver conflitos de forma reflexiva, dialogar para mellorar, respectar os valores universais, crear un sistema de valores propios e participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática.

Relación entre os obxectivos da área de Proxecto Competencial e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída establecidos no anexo I

OBXECTIVOS DE ÁREA	COMPETENCIAS CLAVE							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC

OBX1	1			1	1-5	3	1-2-3	
OBX2	1-3		5	3	1-3	2	3	
OBX3	1-5	3	3	2-3	1-3			3-4

12.- RELIXIÓN CATÓLICA

Competencias Específicas

1.- Descubrir, identificar e expresar os elementos clave da dignidade e identidade persoal en situacións vitais próximas, a través de biografías inspiradoras e relatos bíblicos de alcance antropológico, para ir formando a propia identidade e as súas relacións con autonomía, responsabilidade e empatía.

O descubrimento de todas as dimensións que conforman a identidade persoal é unha aprendizaxe esencial para desenvolver o obxectivo da educación integral. Propón recoñecer e comprender as propias experiencias, as raíces familiares e culturais, as relacións coa contorna social e natural. Implica aprender a identificar e xestionar as emocións, afectos, valores, tamén as limitacións, que forman parte da experiencia persoal e social, para madurar a autonomía persoal.

Supón aprender a expresar, utilizando diversas linguaxes, as experiencias vitais coidando a autonomía e a empatía. É importante neste proceso de crecemento espertar os valores da dignidade humana e cultivar o respecto e a inclusión de todos e todas en harmonía coa propia identidade persoal.

No desenvolvemento desta competencia, desempeña un papel esencial o descubrimento da interioridade e as súas consecuencias para a autonomía persoal e as relacións coa contorna.

Este proceso educativo reclama o descubrimento de actitudes e virtudes que se propoñen desde a visión cristiá da persoa e da vida, por exemplo, a través de biografías inspiradoras, especialmente de santos e santas, e de relatos bíblicos sobre a mensaxe de Jesús de Nazaret.

A adquisición paulatina desta competencia supón desenvolver a autonomía e identidade persoal; adquirir valores e normas de convivencia inclusiva, hábitos de traballo individual e de equipo; desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade; e lograr algúns hábitos saudables de vida e de consumo responsable sendo consciente das súas propias necesidades físicas e emocionais.

Esta competencia específica conéctase cos seguintes descritores do perfil de saída : CCL1, CCL3, CD1, CD4, CPSAA1, CPSAA2, CPSAA4, CPSAA5, CE2, CE3, CCEC3

2.- Descubrir, recoñecer e estimar a dimensión socioemocional expresada na participación en diferentes estruturas de pertenza, desenvolvendo destrezas e actitudes sociais tendo en conta algúns principios xerais da ética cristiá, para a mellora da convivencia e a sustentabilidade do planeta.

O recoñecemento da dimensión socioemocional e a pertenza ás diversas estruturas sociais (familia, escola, grupo de amigos, comunidade eclesial...) constitúe unha aprendizaxe esencial na educación integral. Supón o descubrimento, a aceptación e estima da natureza social e conleva responsabilidades, como se expresa na Declaración Universal dos Dereitos Humanos.

Propón aprender a xestionar a propia autonomía persoal, coas súas ideas e tomas de decisións, coas doutras persoas ou grupo de persoas, coa familia, con outras contornas sociais e culturais.

É necesario neste proceso de maduración discernir os valores democráticos e aprender a respectar a diversidade social e relixiosa, asumindo o desenvolvemento da identidade persoal nas relacións e vínculos con outros con actitudes de respecto e inclusión.

O desenvolvemento desta competencia conleva a adquisición de destrezas e habilidade sociais, a toma de decisións comunitarias, a resolución pacífica de conflitos, integrando actitudes de participación e solidariedade.

A área de Relixión Católica propón os principios e valores do maxisterio social da Igrexa para contribuir ao ben común, á plena realización humana e á sustentabilidade do planeta. A adquisición desta competencia supón haberse preparado para o

exercicio activo da cidadanía e o respecto dos dereitos humanos, así como o pluralismo das sociedades democráticas supón valorar as diferenzas entre as persoas e as sociedades, entre as diferentes culturas e relixións.

Esta competencia conéctase cos seguintes descritores do Perfil de saída : CCL2, CCL5, CP3, STEM5, CD3, CPSAA3, CC1, CC2, CC4, CE1.

3.- Identificar e interpretar as situacións que perxudican ou melloran a boa convivencia, analizándoas coas claves persoais e sociais da proposta cristiá, para fomenta o crecemento moral, a cooperación cos demais e o desenvolvemento de valores orientados ao ben común.

A análise e a denuncia das situacións de exclusión, inxustiza ou violencia nas nosas contornas, para propoñer oportunidades de inclusión para todos, especialmente para as persoas máis necesitadas, ñe unha aprendizaxe esencial da área de Relixión Católica. En consecuencia, as propostas da autonomía persoal, a dignidade humana cos seus dereitos e liberdades, a convivencia democrática con valores de xustiza e solidariedade e o respecto da diversidade sultural e relixiosa poden profundarse e fundamentarse nos valores propios da mensaxe cristiá.

O proxecto de Deus anunciando en Jesucristo a fraternidade universal, proporciona un horizonte trascendente que confirma o noso compromiso cos obxectivos de desenvolvemento sostible e os dereitos humanos.

As claves persoais e sociais da proposta cristiá engaden á aprendizaxe sobre a persoa e a sociedade, coas súas actitudes e valores, o fundamento da experiencia relixiosa e a tradición cristiá. A antropoloxía cristiá, constituirá a inspiración dos coñecementos, destreza e actitudes desta competencia específica.

O desenvolvemento desta, proporciona os criterios para a análise e denuncia de todas as situacións de marxinación ou desigualdade entre homes e mulleres, propón virtudes morais para a súa superación e a construción do ben común.

Esto implica educar a mirada da realidade para percibir as consecuencias do propio comportamento, asumindo actitudes de responsabilidade, xustiza social a cooperación.

Esta competencia específica conéctase cos seguintes descritores do Perfil de saída : CCL1, CCL5, STEM3, CD1, CPSAA3, CC3, CC4, CE1, CCEC3

4.- Comprender e admirar o patrimonio cultural nalgunhas das súas expresións máis significativas, gozando da súa contemplación, utilizando o universo simbólico e vital que transmiten, para valorar a propia identidade cultural, promover o diálogo intercultural e xerar creacións artísticas.

A comprensión e a admiración das culturas en calquera das súas expresións sociais, artísticas, éticas e relixiosas, constitúe unha aprendizaxe esencial no obxectivo escolar da educación integral.

Conleva recoñecer as expresións culturais máis significativas da contorna admirando a súa beleza e significado. Implica o aprecio das diversas linguaxes para expresar experiencias e sentimentos, ideas e crenzas, conformando a identidade das persoas e as sociedades. Propón a contemplación das diversas linguaxes artísticas e culturais para utilízalos na expresión da autonomía e identidade persoal. Necesítase desenvolver o sentido crítico para comprender as diversas manifestacións culturais e cultivar a creatividade para expresar as experiencias persoais e sociais nas diversas linguaxes comunicativas.

Esta competencia contribúe ao desenvolvemento da autonomía persoal e social promovendo a liberdade e a creatividade, o respecto e a admiración pola diversidade e o diálogo intercultural.

Este proceso formativo supón o coñecemento da relixiosidade popular, celebracións relixiosas da contorna e o patrimonio implica harmonizar a construción da autonomía persoal coa aprendizaxe para vivir con outros en contextos culturais diversos; comprender o pluralismo propio das sociedades democráticas; desenvolver actitudes de confianza en sí mesmo e iniciativa persoal; e lograr valores para apreciar responsablemente a cultura, o diálogo intercultural e interreligioso.

Esta competencia específica conéctase cos seguintes descritores do perfil de saída : CCL4, CP3, CD2, CD3, CC3, CCEC1, CCEC2, CCEC4

5.- Explorar, desenvolver e apreciar a propia interioridade e experiencia espiritual, recoñecendo nas propias emocións, afectos, símbolos e crenzas, coñecendo a experiencia de persoaxes relevantes da tradición judeocristiana e doutras relixións, para favorecer o autoconhecimento persoal, estender as vivencias doutros e promover o diálogo e o respecto entre as diferentes tradicións relixiosas.

O coidado e o aprecio da dimensión espiritual propia da natureza humana, manifestada nas emocións, afectos, símbolos e crenzas, é unha aprendizaxe esencial para a formación integral. Propón explorar e desenvolver esta dimensión espiritual no conxunto de todas as dimensións da personalidade humana. Implica recoñecer , aprender a xestionar e expresar en diversas linguaxes as emocións e sentimentos relacionados coa transcendencia e a experiencia relixiosa.

Supón explorar, desenvolver e apreciar a propia interioridade para cultivar as experiencias de silencio e contemplación. Este desenvolvemento espiritual e moral é un dereito de todos os nenos e nenas, como se contempla no artigo 27 da Convención sobre os Dereito do Neno, articulando a responsabilidade primordial das familias e dos Estados para garantir un nivel de vida adecuado para o seu desenvolvemento físico, mental, moral e social.

O desenvolvemento desta competencia inclúe o esperta espiritual na construción da autonomía e identidade individual e o descubrimento da relación con Deus. Proponse a experiencia relixiosa como oportunidade formativa no desenvolvemento de todas as dimensións humanas.

Neste obxectivo ocupa un lugar esencial o coñecemento de persoaxes relevantes da Biblia, da tradición cristiá e doutras relixións. A adquisición desta competencia supón a proposta da visión cristiá da vida, unha das finalidades educativas propias da área escolar de Relixión á hora de discernir posibles respostas ás preguntas sobre o sentido da vida. Tamén implica o coñecemento e respecto pola pluralidade relixiosa e o diálogo intercultural.

Esta competencia específica conéctase cos seguintes descritores do Perfil de saída: CCL1, CPSAA1, CPSAA3, CPSAA5, CC3, CE2, CCEC1, CCEC3.

6.- Comprender os sentidos básicos do cristianismo, valorando a súa contribución á sociedade para dispoñer dunha síntese persoal que permita dialogar, desde a propia identidade social e cultural, con outras tradicións relixiosas e áreas de coñecemento.

A comprensión dos contidos fundamentais das mensaxe cristiá, así como doutras tradicións relixiosas, facilitando o diálogo intercultural e a convivencia na diversidade, constitúe unha aprendizaxe esencial para a educación da cidadanía global. Require que os desenvolvementos da autonomía persoal e responsabilidade social se exerzan con plena liberdade.

Supón o coñecemento crítico do cristianismo e das relixións en contextos de pluralidade. Propón que estas crenzas e valores relixiosos poidan contribuir ao desenvolvemento autónomo e persoal do propio proxecto vital.

A relevancia destes coñecementos sobre relixión e a súa presenza na escola, recoñecida polo Consello de Europa, contribúa ao desenvolvemento das competencias clave e á educación integral.

Esta competencia proporciona un primeiro achegamento consciente ás crenzas e os valores propios da fe cristiá, aberto ao diálogo, e mostrando a súa relación con saberes doutras áreas escolares. O coñecemento de Jesucristo, a Historia da Salvación e a Igrexa serán aprendizaxes necesarias no desenvolvemento desta competencia.

A súa adquisición, desde a perspectiva cristiá, contribúe ao coñecemento e aprecio dos valores e normas de convivencia; prepara para o exercicio activo dunha cidadanía respectuosa cos dereitos humano; capacita para o diálogo intercultural e interrelixioso, e dispón para a vida en contextos de pluralidade, mantendo as conviccións e **crenzas propias con pleno respecto ñas dos outros.**

Esta competencia específica conéctase cos seguintes descritores do Perfil de saída. CCL2, CCL3, STEM4, CD1, CPSAA4, CPSAA5, CC1, CC4, CE3, CCEC1.

PRIMEIRO CICLO, CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Competencia específica 1.

- 1.1 Observar nos relatos e persoaxes bíblicos valores fundamentais do ser humano, relacionándoas co desenvolvemento da súa autonomía e responsabilidade no grupo.clase
- 1.2 Recoñecer algunhas das características que definen a autonomía persoal, desenvolvendo un autoconcepto axustado e unha autoestima saudable, para a

propia aceptación persoal e para integrarse nos grupos de pertenza con asertividade e responsabilidade, á luz do Evanxeo.

Competencia específica 2

2.1.- Recoñecer os vínculos e relacións cos grupos de pertenza comparándoos cos de Jesús de Nazaret, identificando hábitos e principios que axudan a xerar un clima de afectividade, respecto, solidariedade e inclusión-

2.2 Apreciar e mostrar actitudes de respecto, mediación e coidado do próximo e da natureza, derivadas da análise das palabras e accións de Jesús de Nazaret.

Competencia específica 3

3.1 .- Visualizar e identificar que as situacións cotiás promoven unha convivencia pacífica a través da escoita e análise de relatos bíblicos para aprender a resolver conflitos pacificamente e inclusivamente.

3.2 Describir algunhas situacións próximas ao desamparo, fragilidade e vulnerabilidade empatizando coas persoas desfavorecidas e recoñecendo a preferencia de Jesús de Nazaret polos que máis sofren

Competencia específica 4

4.1.-Relacionar algunhas pasaxes bíblicas con expresións artísticas servíndose da observación e análise para potenciar a creatividade e a comunicación a través de diversas linguaxes.

4.2.- Descubrir como o pobo cristián mostra a súa fe na vida diaria en diferentes festas e manifestacións relixiosas, comprendendo o vínculo que as une ao Evanxeo e a súa actualización na comunidade cristiá.

Competencia específica 5

5.1.- Tomar conciencia da propia interioridade a través de narracións e biografías cristiás significativas para favorecer o autocoñecemento persoal e as vivencias dos outros.

5.2.- Identificar as propias emocións, sentimentos e vivencias relixiosas compartíndoos e recoñecéndoos no outro, tendo en conta a experiencia de persoaxes relevantes da tradición judeocristiana.

Competencia específica 6

6.1.- Recoñecer que Jesús de Nazaret é o centro da mensaxe cristiá, valorando as súas achegas para a persoa e a sociedade en contornas diversas.

6.2 Valorar a Biblia como libro sacro e como narración do encontro de Deus coa humanidade, descubriendo o seu lugar na comunidade e na cultura.

SEGUNDO CICLO. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Competencia específica 1

1.1.- Recoñecer e expresar a través de composicións orais, escritas e artísticas os elementos clave da dignidade persoal, relacionándoas con diferentes situacións vitais, tendo en conta bibliografías e relatos bíblicos de vocación e misión.

1.2.- Desenvolver sensibilidade sobre o valor da vida e da igual dignidade so ser humano e o seu papel no coidado da natureza, tomando como modelo persoaxes bíblicos e da tradición cristiá.

Competencia específica 2

2.1.- Adquirir destrezas e habilidades sociais que potencien a súa inclusión no grupo e contornas culturais próximas, a través de pasaxes bíblicas do Novo Testamento e a análise de comportamentos de coidado, responsabilidade, solidariedade e perdón.

2.2.- Apreciar as relacións sociais como fonte de felicidade e desenvolvemento persoal, tomando como punto de partida os relatos sobre a comunidade de Jesús de Nazaret, os Apóstolos e a Igrexa, asumindo responsabilidades no coidado das persoas e do planeta.

Competencia específica 3

3.1.- Colaborar e promover cos demais a análise de situacións que prexudican ou melloran a convivencia e a postan en marcha das accións responsables que favorezan a construción dun mundo máis equitativo e inclusivo.

3.2.- Distinguir algúns dos valores propios do cristianismo e a súa presentación en pasaxes dos evanxeos, para aplicar a cooperación e a mediación, a resolución de conflitos e a construción do ben común en situacións próximas.

Competencia específica 4

4,1.- Admirar diferentes expresións do patrimonio cultural e da relixiosidade popular, recoñecendo a súa beleza e o seu significado relixioso e a súa vinculación con texto bíblicos, valorando a súa achega ña identidade cultural.

4.2.- Observar nas celebracións litúrxicas os espazos sacros e os sacramentos da Igrexa, elementos esenciais do cristianismo, poéndooos en relación coa vida de Xesús e a tradición da Igrexa.

Competencia específica 5

5.1.-Recoñecer e valorar o encontro cos demais como oportunidade para o desenvolvemento da propia interioridade, tendo como referencia os encontros de Xesús de Nazaret.

5.2.- Identificar as virtudes e actitudes que axudan a un crecemento persoal e espiritual a través do autocoñecemento e do acceso a outras experiencias de persoaxes da tradición cristiá.

Competencia específica 6

6.1.- Comprender a importancia da alianza de Deus co pobo de Israel que ten a súa continuación en Jesucristo, e as súas achegas sociais e culturais da historia.

6.2.- Vaolrar a Igrexa como comunidade que continuou coa misión de Jesús resucitado desde as primeiras comunidades cristiás ata a actualidade, recoñecendo as súas celebracións, tradicións e contribucións sociais.

TERCEIRO CICLO. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Competencia específica 1

1.1.-Identificar os principios e virtudes que promoven e respectan a dignidade de todas as persoas reflexionando sobre as experiencias persoais e de aula, desenvolvendo autonomía, xuízo crítico e responsabilidade.

1.2.- Expresar con autonomía a través de diversas linguaxes comunicativas a identidade persoal recoñecendo a singularidade de todas as persoas, desenvolvendo empatía e valorando a pluralidade.

Competencia específica 2 .-

2.1.- Promover actitudes que impulsen a mellora da convivencia e o coidado do planeta, coñecendo e aplicando algúns principios da ética cristiá, plasmando as súas conclusións en diferentes soportes.

2.2.- Participar en accións solidarias e de servizo á comunidade, recoñecendo aqueles grupos sociais máis vulnerables, tendo en conta que Jesucristo cambiou a súa realidade e as consecuencias que iso tivo para a historia da humanidade.

Competencia específica 3

3.1.-Reflexionar sobre algúns principios xerais da ética cristiá, coñecendo a súa realización en biografías significativas e movementos sociais, descubriendo como poden ser postos en práctica nas nosas contornas sociais máis próximas e virtuais.

3.2.- Cooperar afectivamente na construción dunha convivencia pacífica e democrática recoñecendo, en iniciativas e proxectos eclesiais, aqueles valores morais que promoven o ben común.

Competencia específica 4

4.1.- Comprender e valorar como o patrimonio relixioso cristiá contribúe á construción da identidade das persoas o dos pobos, e inspira a expresión da propia vivencia persoal e social a través de diversas linguaxes

4.2.- Recoñecer e apreciar, desde a propia identidade cultural, a pluralidade de tradicións e expresións presentes no contexto social, promovendo o respecto e o coñecemento mutuo que favorece o encontro e o diálogo intercultural.

Competencia específica 5

5.1.- Asumir o desenvolvemento da interioridade como un dos elementos fundamentais da construción do propio sistema de valores e crenzas, mediante a análise e a reflexión de textos bíblicos e doutras tradicións relixiosas.

5.2.- Valorar a experiencia relixiosa como desenvolvemento persoal e social da dimensión espiritual, interpretando e respectando na pluralidade de culturas e promovendo o diálogo interrelixioso.

Competencia específica 6

6.1.- Comprender as consecuencias éticas e morais, persoais e sociais, da mensaxe de Jesús para a construción do propio sistema de valores e crenzas e para a promoción do ben común.

6.2.- Coñecer o Credo da fe cristiá, poñéndoo en diálogo con outras áreas de coñecemento científico e cultural e con outras relixións.

6.- Criterios para desenvolver os principios pedagóxicos e incorporar elementos transversais

No capítulo segundo do Decreto 155/2022, do 16 de setembro, régúlese o desenvolvemento do currículo, potenciando a autonomía dos centros e establecendo o contido que deberán ter a concreción curricular e as programación didácticas. Neste capítulo tamén se tratan os principios pedagóxicos da intervención educativa, os elementos transversais e a importancia da coordinación entre etapas, destacando os artigos 17º, 16º e 18º.

Artigo 17. Elementos transversais

1. Na etapa de educación primaria trataranse, como mínimo, aqueles contidos de carácter transversal que se recollen nos números 9, 10 e 11 do artigo 16
2. Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento da violencia terrorista, a pluralidade, o respecto polo Estado de dereito.
3. Evitaranse os comportamentos, estereotipos e contidos sexistas, así como aqueles que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero. Así mesmo, empregarase unha linguaxe libre de prexuízos e estereotipos sexistas e que sexa non sexista, nos termos establecidos legalmente
4. A consellería con competencias en materia de educación fomentará as medidas para que o alumnado participe en actividades que lle permitan afianzar o espírito emprendedor

e a iniciativa empresarial a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico.

Artigo 16 Principios Pedagógicos

9.- Sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das áreas da etapa, a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital, o fomento da creatividade, do espírito científico e do emprendemento, traballarase en todas as áreas.

10.- De igual modo, desde todas as áreas promoverase a igualdade entre mulleres e homes, a educación para a Paz, a educación para o consume responsable e o desenvolvemento sustentable e a educación para a saúde, incluída a afectivo-sexual.

11.- Así mesmo, prestarase especial atención á orientación educativa, á acción tutorial e á educación emocional e en valores.

Artigo 18 Cordinación entre etapas

Para garantir a continuidade do proceso de formación e unha transición e evolución positiva desde a educación infantil á educación primaria e desde esta á educación secundaria obligatoria, a Consellería con competencias en materia de educación e os centros docentes establecerán mecanismos para realizar a coordinación entre as diferentes etapas.

7.- Os criterios de carácter xeral sobre a metodoloxía

O artigo 6º do Decreto 155/2022, do 16 de setembro, recolle que :

Artigo 6. Currículo

De conformidade co establecido no artigo 6.1 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, enténdese por currículo o conxunto de obxectivos, competencias, contidos, métodos pedagóxicos e criterios de avaliación de cada unha das ensinanzas reguladas na citada lei.

g) Orientacións pedagóxicas: indicacións para orientar o profesorado no deseño e na planificación das estratexias, os procedementos e as accións docentes, de xeito consciente e reflexivo, coa finalidade de posibilitar a aprendizaxe do alumnado que lle permita o logro dos obxectivos e a adquisición das competencias clave.

Artigo 16. Principios pedagóxicos

1. Na educación primaria poñerase especial énfase en garantir a inclusión educativa, a atención personalizada ao alumnado e ás súas necesidades de aprendizaxe, a participación e a convivencia, a prevención de dificultades de aprendizaxe e a posta en práctica de mecanismos de reforzo e flexibilización, alternativas metodolóxicas ou outras medidas adecuadas tan pronto como se detecte calquera destas situacións.

2. A intervención educativa buscará desenvolver e asentar progresivamente as bases que faciliten ao alumnado unha adecuada adquisición das competencias clave previstas no perfil de saída, tendo sempre en conta o seu proceso madurativo individual, así como os niveis de desempeño esperados para esta etapa.

3. A metodoloxía didáctica será fundamentalmente comunicativa, inclusiva, activa e participativa, e dirixida ao logro dos obxectivos e das competencias clave. Neste sentido prestarase atención ao desenvolvemento de metodoloxías que permitan integrar os elementos do currículo mediante o desenvolvemento de tarefas e actividades relacionadas coa resolución de problemas en contextos da vida real. Así mesmo, a acción educativa procurará a integración das distintas experiencias e aprendizaxes do alumnado, terá en conta os seus diferentes ritmos e preferencias de aprendizaxe, favorecerá a capacidade de aprender por si mesmo, fomentará o traballo

colaborativo e en equipo, e potenciará a aprendizaxe significativa que promova a autonomía e a reflexión. Para estes efectos, teranse en conta as orientacións pedagóxicas establecidas no anexo II deste decreto para cada unha das áreas.

4. Co obxecto de fomentar a integración das competencias, os centros docentes dedicarán un tempo do horario lectivo, nos termos recollidos na súa concreción curricular, á realización de proxectos significativos para o alumnado e á resolución colaborativa de problemas, reforzando a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.

Así mesmo, para favorecer unha adquisición eficaz das competencias deberán deseñarse actividades de aprendizaxe que lle permitan ao alumnado avanzar en máis dunha competencia ao mesmo tempo. Nese sentido, as aprendizaxes que teñan carácter instrumental para a adquisición doutras competencias recibirán especial consideración.

5. A lectura constitúe un factor fundamental para o desenvolvemento das competencias clave; é de especial relevancia o desenvolvemento de estratexias de comprensión de lectura de todo tipo de textos e imaxes, en calquera soporte e formato. Co fin de fomentar o hábito e o dominio da lectura así como o da comunicación, os centros docentes organizarán a súa práctica docente de xeito que se garanta a incorporación dun tempo diario de lectura e práctica da oratoria nos termos recollidos na súa concreción curricular. Para facilitar a dita práctica, a consellería con competencias en materia de educación promoverá plans de fomento da lectura e de alfabetización en diversos medios, tecnoloxías e linguaxes. Para iso contarase, no seu caso, coa colaboración das familias ou persoas titoras legais e do voluntariado, así como co intercambio de boas prácticas.

6. Os centros docentes impartirán de xeito integrado o currículo de todas as linguas da súa oferta educativa, co fin de favorecer que todos os coñecementos e as experiencias lingüísticas do alumnado contribúan ao desenvolvemento da súa competencia comunicativa plurilingüe. No proxecto lingüístico do centro concretaranse as medidas tomadas para a impartición do currículo integrado das linguas. Estas medidas incluírán, polo menos, acordos sobre criterios metodolóxicos básicos de actuación en todas as linguas, acordos sobre a terminoloxía que se vaia empregar, e o tratamento que se lles dará aos contidos e aos criterios de avaliación

similares nas distintas áreas lingüísticas, de xeito que se evite a repetición dos aspectos comúns á aprendizaxe de calquera lingua.

7. As linguas oficiais utilizaranse só como apoio no proceso de aprendizaxe da lingua estranxeira. No devandito proceso, priorizarase a comprensión, a expresión e a interacción oral.

8.- Prestarase especial atención ao principio de igualdade, poñendo foco na eliminación dos contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación entre mulleres e homes, con especial atención nos libros de texto e materiais educativos.

9.- Sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das áreas da etapa, a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital, o fomento da creatividade, do espírito científico e do emprendemento traballaranse en todas as áreas.

10.- De igual modo, desde todas as áreas promoverase a igualdade entre mulleres e homes, a educación para a Paz, a educación para o consumo responsable e o desenvolvemento sustentable e a educación para a saúde, incluída a afectivo-sexual.

11.- Así mesmo, prestarase especial atención á orientación educativa, á acción tutorial e á educación emocional e en valores.

PRINCIPIOS PEDAGÓXICOS DA ETAPA

CIENCIAS DA NATUREZA

- ✓ O uso de distintos métodos que teñan en conta os diferentes ritmos e estilos de aprendizaxe do alumnado, potenciando as súas habilidades máis destacables e facendo fincapé na atención á diversidade do alumnado, na atención individualizada, na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzo e ampliación.
- ✓ A realización de proxectos significativos e de actualidade que partan dos coñecementos previos do alumnado e do seu contorno próximo, así como dos seus centros de interese, os cales fomentarán a súa curiosidade e a motivación pola aprendizaxe.

- ✓ Actividades que partan da observación e experimentación para coñecer os fenómenos naturais da vida cotiá e a comprensión dos cambios da contorna causados pola actividade humana de xeito vivencial e transversal. Porase en práctica o método científico a través de diversas investigacións e traballos, desenvolvendo así unha actitude de rigor e pensamento crítico ante fenómenos que suceden no seu contorno máis próximo.
- ✓ O desenvolvemento de habilidades para traballar de forma cooperativa e colaborativa facilitará a propia aprendizaxe, compartíndoa e favorecendo a inclusión de todo o alumnado. Reforzará a autoestima, o espírito crítico, a reflexión e a responsabilidade, favorecendo a capacidade de aprender por si mesmos e promovendo o traballo en equipo e o emprendemento.
- Contidos traballados arredor da realización de tarefas de aprendizaxe integradas que faciliten a contextualización de proxectos, pequenas investigacións no medio, actividades de experimentación, resolución de problemas concretos, realización de debates sobre temas de actualidade (medioambientais, de saúde, novas tecnoloxías, consumo...) nas que o alumnado avance no desempeño das súas competencias ao longo da etapa, elixindo en cada caso a metodoloxía axeitada en función das necesidades que se presenten.
- Metodoloxías que partan dun enfoque globalizador e interdisciplinar baseado nunha aprendizaxe competencial, que permita conectar contidos das distintas materias curriculares ademais de abordar os diferentes elementos transversais, tendo en conta os recursos dos centros educativos, principalmente a biblioteca escolar como fonte de aprendizaxe e recursos
- ✓ O desenvolvemento de actitudes positivas con respecto ao benestar persoal, social e físico, así como a capacidade de respectar a diversidade nos demais. Potenciaranse actividades nas que o alumnado descubra e tome consciencia da necesidade de coidar o propio corpo, recoñecendo aqueles factores que prexudican a nosa saúde física e mental, incidindo na importancia dos hábitos saudables.
- ✓ A relevancia das tecnoloxías dixitais e as contornas virtuais de aprendizaxe na sociedade actual fai necesario que o alumnado as integre na súa aprendizaxe facendo un uso seguro, crítico e responsable desde idades temperás.

- ✓ Tarefas nas que o alumnado teña que planificar, deseñar, propoñer e comunicar diferentes propostas a situacións presentadas, fomentando a creatividade, empregando a información proporcionada polos medios tecnolóxicos e utilizando de xeito eficiente diferentes ferramentas e dispositivos dixitais.
- ✓ O uso de distintos procedementos e instrumentos variados (rúbricas, rexistros anecdóticos, listas de cotexo, organizadores gráficos, portafolios, dianas de avaliación, probas orais, claves dicotómicas...), que permitirá unha avaliación obxectiva da totalidade do alumnado.

CIENCIAS SOCIAIS

- ✓ A realización de proxectos significativos para o alumnado, usando diferentes estratexias e respectando os ritmos de aprendizaxe, partindo dos seus coñecementos previos, reforzando a autoestima, a autonomía, a curiosidade, a motivación e a responsabilidade sobre as propias aprendizaxes.
- ✓ A reflexión metodolóxica conxunta da que xurda unha proposta de centro común, cun enfoque global e interdisciplinar, que garanta o cumprimento dos principios pedagóxicos que se propoñen desde a área de Ciencias Sociais.
- ✓ O aproveitamento dos recursos propios da contorna, partindo de aprendizaxes máis simples cara a outras máis complexas e considerando as diferenzas interculturais como un aspecto enriquecedor que achega posibilidades de aprendizaxe.
- ✓ A introdución da aprendizaxe-servizo, para fomentar a aprendizaxe activa a través da participación do alumnado nas actividades comunitarias, involucrándose nas necesidades reais da súa contorna e mellorándoa, facendo posible conectar o aprendido na aula cun contexto real.
- ✓ O traballo individual e en equipo, cooperativo, que posibilite a resolución conxunta e colaborativa das tarefas e favoreza a participación do alumnado, facéndoo protagonista das súas aprendizaxes.
- ✓ Os principios de normalización e inclusión, a atención individualizada, a detección precoz e a prevención das dificultades de aprendizaxe como medios para garantir a atención á diversidade, promovendo a súa cohesión social.

- ✓ A innovación educativa como estratexia de experimentación, renovación e innovación curricular.
- ✓ O emprego de personaxes relevantes ao longo da historia, no ámbito científicotecnolóxico, resaltando o papel das mulleres desde unha perspectiva de xénero.
- ✓ A aplicación de diferentes técnicas para a avaliación do desempeño do alumnado, como, por exemplo, o portfolio, as rúbricas, os mapas mentais, os diarios, os debates, as probas específicas, as escalas de valoración...

EDUCACIÓN FÍSICA

- ✓ A atención á diversidade do alumnado, usando distintos métodos que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado. Tamén se incidirá na atención individualizada, na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten estas dificultades.
- ✓ O recoñecemento do vínculo entre o teórico e o práctico, realizando proxectos que lles resulten significativos ás alumnas e aos alumnos, procurando integrar as actividades da aula en contextos de aprendizaxe máis amplas, interdisciplinares e inseridas na vida do centro e da súa contorna.
- ✓ O uso de estratexias nas que se traballe transversalmente a comprensión lectora e a expresión escrita, tentando que as rapazas e os rapaces se acostumen de xeito crítico á busca e síntese de información en distintas fontes (periódicos, enciclopedias, recursos que se poidan atopar na web...), que lles permitan formarse unha opinión autónoma e que favorezan a capacidade de aprender por si mesmos.
- ✓ A realización de actividades que tamén promovan entre o alumnado a comunicación audiovisual, a competencia dixital, na que se potenciará o uso seguro das tecnoloxías da información e da comunicación e o fomento da creatividade, do espírito científico e do emprendemento.

- ✓ O desenvolvemento de hábitos de vida saudables e sostibles, o respecto polas normas e valores comúns e a xestión asertiva das súas emocións e relacións afectivas con outros e coa contorna.
- ✓ O traballo en equipo, singularmente a preparación e posta en práctica de debates e outras actividades corais, tanto para madurar a autonomía coma para respectar e valorar axeitadamente a alteridade.
- ✓ A participación activa e razoada, o diálogo respectuoso e a cooperación cos demais, así como o pensamento crítico desde unha reflexión autónoma, a partir dun paradigma baseado na libre expresión de ideas.

- ✓ O fomento de canles de participación cidadá no marco dunha sociedade democrática, desde un exercicio crítico e responsable, que permita adquirir o respecto polas normas e valores comúns.
- ✓ O reforzo no alumnado da súa autoestima nas súas relacións persoais, a autonomía na toma de decisións, a reflexión como guía da súa conduta e a responsabilidade sobre os seus actos.

EDUCACIÓN PLÁSTICA E VISUAL

- ✓ O afondamento progresivo no tratamento dos contidos da área ao longo de toda a etapa.
- ✓ O uso dunha metodoloxía áxil e dinámica, práctica e realista, activa e participativa, construtiva, creativa, motivadora, lúdica e amena.
- ✓ A planificación de situacións de aprendizaxe, experiencias, procesos, proxectos, retos e tarefas que desenvolvan a capacidade de apreciación, análise, creatividade, imaxinación e sensibilidade do alumnado. As situacións de aprendizaxe deben estar vinculadas a contextos próximos ao alumnado que favorezan a aprendizaxe significativa e esperten a súa curiosidade e interese polas artes plásticas, visuais e audiovisuais. Os proxectos son especialmente útiles á hora de motivar o alumnado para adquirir diferentes coñecementos, desenvolver habilidades e potenciar a súa autonomía. Resulta interesante desenvolver as capacidades plásticas e expresivas do alumnado a través das

conmemoracións e centros de interese que se desenvolvan no centro. A aprendizaxe a partir de experiencias e do aproveitamento da oferta cultural permite potenciar no alumnado un enfoque aberto e receptivo, estimulando o interese deste pola cultura propia e allea.

- ✓ O emprego de recursos, soportes e contextos variados na realización de actividades plásticas e visuais. A presentación da información ao alumnado pode realizarse en diferentes soportes e formatos tendo en conta a capacidade de percepción, comprensión ou o uso da linguaxe por parte deste. Potenciación e valoración do uso de material de refugallo na elaboración de determinadas propostas plásticas, así como o coñecemento e o uso consciente e responsable do material funxible que se vai empregar.
- ✓ A énfase en que o alumnado aprenda a aprender e participe na planificación e na toma de decisións sobre o traballo controlando os procesos, usando conscientemente estratexias de aprendizaxe e sendo progresivamente máis autónomo e protagonista da súa propia aprendizaxe.
- ✓ A realización do traballo na aula de xeito individual, en parellas estratéxicas, en pequenos grupos ou en grupo grande, posibilitando situacións que propicien a comunicación espontánea do alumnado.
- ✓ A potenciación no alumnado da expresión das súas emocións e da súa autorregulación para fomentar a empatía e facilitar o recoñecemento emocional propio e alleo

EDUCACIÓN EN VALORES CÍVICOS E ÉTICOS

- A atención á diversidade do alumnado, usando distintos métodos que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado. Tamén se incidirá na atención individualizada, na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten estas dificultades.
- O recoñecemento do vínculo entre o teórico e o práctico, realizando proxectos que lles resulten significativos ás alumnas e aos alumnos, procurando integrar as actividades da aula en contextos de aprendizaxe máis amplas, interdisciplinares e inseridas na vida do centro e da súa contorna.

- Uso de estratexas nas que se traballe transversalmente a comprensión lectora e a expresión escrita, tentando que as rapazas e os rapaces se acostumen de xeito crítico á busca e síntese de información en distintas fontes (periódicos, enciclopedias, recursos que poidan atopar na web...) que lles permitan formarse unha opinión autónoma e que favorezan a capacidade de aprender por sí mesmos.
- A realización de actividades que tamén promovan entre o alumnado a comunicación audiovisual, a competencia dixital, na que se potenciará o uso seguro das tecnoloxías da información e da comunicación e o fomento da creatividade, do espírito científico e do emprendemento.
- O desenvolvemento de hábitos de vida saudables e sustentables, o respecto polas normas e valores comúns e a xestión asertiva das súas emocións e relación afectivas con outros e coa contorna.
- O traballo en equipo, singularmente a preparación e posta en práctica de debates e outras actividades corais, tanto para madurar a autonomía coma para respectar a valorar axeitadamente a alteralidade.
- A participación activa e razoada, o diálogo respectuoso e a cooperación cos demais, así como o pensamento crítico desde unha reflexión autónoma, a partir dun paradigma baseado na libre expresión de ideas.
- O fomento de canles de participación cidadá no marco dunha sociedade democrática, desde un exercicio crítico e responsable, que permita adquirir o respecto polas normas e valores comúns.
- O reforzo no alumnado da súa autoestima nas súas relación persoais, a autonomía na toma de decisións, a reflexión como guís da súa conduta e a responsabilidade sobre os seus actos.

LINGUA CASTELÁ E LITERATURA

- ✓ As propostas e o deseño de situacións comunicativas reais nos ámbitos persoal, social e educativo permitiránlle ao alumnado o progreso na aprendizaxe desta área. Facilitarase a súa participación activa.

- ✓ O uso de distintos métodos que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado, favorezan a capacidade de aprender por si mesmo e promovan o traballo en equipo.
- ✓ O deseño de situacións de aprendizaxe contextualizadas, significativas e relevantes, atendendo á súa gradación e complementariedade, servirá para traballar de maneira proporcionada todos os bloques do currículo de Lingua Castelá e Literatura durante o ano escolar; de tal xeito que o logro dos obxectivos debe producirse de maneira progresiva ao longo da etapa, a partir da articulación, de forma coordinada e interrelacionada, dos saberes de todos os bloques. Promoverase, así mesmo, a interacción comunicativa e a colaboración do alumnado entre si e cos demais axentes que interveñen nos procesos de ensino-aprendizaxe. O traballo interdisciplinar debe ofrecer un valor engadido ao potenciar o carácter competencial das aprendizaxes.
- ✓ A observación e a análise en contextos significativos para o alumnado no primeiro ciclo, reflexionando sobre modelos textuais adecuados, dará paso aos avances e complexidades ao longo da etapa cara a unha crecente autonomía na produción e comprensión lingüística. A educación lingüística ten unha dimensión claramente competencial, de aí que a gradación entre ciclos deberá facerse en función da complexidade dos textos, dos contextos de uso, das habilidades de interpretación ou de produción requiridas, da metalinguaxe necesaria para a reflexionar sobre os usos, así como do grao de autonomía conferido ao alumnado. Partirase da diversidade de traxectorias educativas procurando que a progresión nas aprendizaxes se desenvolva a partir da reflexión, comprensión ou produción.
- ✓ A programación de actividades de ámbito dixital debe contribuír á mellora das competencias, á alfabetización mediática e informacional e influír, de xeito significativo, nos procesos de ensino-aprendizaxe; ten que ir acompañada dun cambio de metodoloxía, facilitando a participación activa do alumnado.
- ✓ O desenvolvemento da formación lectora implica potenciar a lectura, a comprensión e interpretación de obras próximas aos seus gustos e á súa madurez cognitiva, a dramatización ou interpretación de fragmentos e a creación de textos propios con intención literaria, posibilitando o progreso do alumnado na

construción da súa identidade lectora, na comprensión das relacións con outras manifestacións artísticas ou culturais e no coñecemento básico sobre obras representativas tradicionais e actuais da literatura. Neste sentido, as bibliotecas de aula, do centro e as virtuais deberán conformar os escenarios básicos para as actividades literarias compartidas.

- ✓ Mobilizaranse as estratexias necesarias para traballar transversalmente a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital, o fomento da creatividade, do espírito científico e do emprendemento.
- ✓ Impulsarase a realización de proxectos significativos para o alumnado e a resolución de problemas de forma cooperativa e en equipo, reforzando a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.
- ✓ Resulta esencial poñer a énfase na atención á diversidade do alumnado, na atención individualizada, na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten estas dificultades. A atención á diversidade debe estar presente en todas as accións, medidas e decisións metodolóxicas no ámbito educativo para potenciar a inclusión e permitir dar resposta ás diferentes características e necesidades, motivacións, intereses, ritmos e situacións sociais e culturais de todo o alumnado.
- ✓ Fomentarase o uso dunha linguaxe, verbal e non verbal, respectuosa coas diferenzas, coa perspectiva de xénero, coa igualdade entre homes e mulleres e coas distintas linguas. É fundamental brindarlle ao alumnado as ferramentas esenciais para a construción de opinións persoais razoadas, reflexivas e xustificadas; para a resolución dialogada dos conflitos, e para a valoración crítica da información, coa finalidade de construír sociedades máis equitativas e democráticas.
- ✓ As relacións entre a área de Lingua Castelá e Literatura e Lingua Galega e Literatura nun contexto de diversidade lingüística servirán de base para unha educación plurilingüe do alumnado. Debe propiciarse un tratamento integrado das linguas como canle relevante para estimular a reflexión interlingüística, xunto coas linguas estranxeiras.

- ✓ O progreso nas aprendizaxes da área debe permitirlle ao alumnado responder a situacións comunicativas reais nos ámbitos persoal, social e educativo. De aí que a programación de aula deba vertebrarse ao redor de situacións de aprendizaxe representativas e contextualizadas.

LINGUA ESTRANXEIRA

- ✓ O enfoque orientado á acción, tal e como propón o Marco común europeo de referencia, a través de deseños fundamentados na análise de necesidades, orientados a tarefas da vida real e construídos sobre nocións e funcións seleccionadas deliberadamente.
- ✓ Isto favorece unha perspectiva de «dominio» guiada polo que o alumnado «pode facer», no canto dunha perspectiva de «carencia» na que se acentúa aquilo que aínda non foi adquirido. Trátase de deseñar currículos fundamentados nas necesidades comunicativas do mundo real, organizados sobre tarefas da vida real, coa guía dos criterios de avaliación que indican o grao de consecución dos obxectivos establecidos no propio currículo. – A realización de proxectos significativos para o alumnado de diferentes niveis, en grupos reducidos favorecendo dende o ámbito da comunicación a adquisición de competencias clave a través da resolución de problemas de forma creativa e colaborativa, fomentando o espírito científico e o emprendemento (iniciativa persoal), reforzando a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade. Deste xeito, o papel do profesorado pasa a ser o de acompañamento e guía, que axude a converter cada proxecto nunha experiencia positiva e enriquecedora para todos e todas.
- ✓ O deseño de actividades de aprendizaxe de acceso universal (DUA) para atender mellor á diversidade do alumnado, o que axudará a darlle unha atención individualizada.
- ✓ A énfase na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten.
- ✓ A identificación persoa-lingua, que implica axudar o alumnado a asociar a mestra/e coa lingua que ensina de xeito automático. Dende o primeiro momento, a lingua estranxeira ten que ter presenza activa non só na aula

senón tamén na escola. O profesorado desta lingua debe crear situacións de comunicación oral co alumnado: practicamente toda a relación que se establece na escola co alumnado é susceptible de facerse nela. Isto implica a necesidade de simplificar a comunicación habitual e tamén as instrucións para a aula e das actividades que se van realizar.

- ✓ A creación de situacións de interacción, de comunicación oral entre o alumnado de todos os niveis: en parellas, pequenos grupos ou grupo-aula, en situacións reais ou supostas (cubrir cadros de datos sobre o outro/a; competición entre grupos de pregunta-resposta; descubrir datos reais ou supostos sobre os demais a través de xogos como Adiviña quen é?; dramatizacións de diálogos en situacións reais ou imaxinarias etc.). Neste ámbito da comunicación oral, a introdución do xogo en diferentes formatos, soportes e modalidades preséntase como un elemento necesario e fundamental para a adquisición da lingua en calquera nivel da etapa de primaria: xogos de tarxetas, tales como xogos de memoria, adiviñar a tarxeta tapada, describir a tarxeta escollida; xogos de taboleiro temáticos, nos que os xogadores e xogadoras teñen que verbalizar todo o que se nos ocorra relacionado co seu desenvolvemento: número do dado, do cadro, a imaxe ou palabra dese cadro, ler unha pregunta escrita no cadro no que se está, contestar a unha pregunta, e todas aquelas propostas que poidan encaixar no marco do xogo de taboleiro e cumpra cos obxectivos de utilizar vocabulario e expresións na lingua estranxeira, proporcionarlles diversión e concentración aos participantes e incorporar a todo o alumnado sen importar as súas habilidades e/ou capacidades. Incluímos aquí tamén os xogos lingüísticos, como o mimo, e calquera outro que sirva para acadar obxectivos e competencias ao longo de toda a etapa de primaria.
- ✓ O uso das tecnoloxías, recurso que nos proporcionará moitas posibilidades tanto de situación como de motivación para que o alumnado utilice a lingua estranxeira na medida das súas aptitudes e capacidade adquirida: realizar programas de radio, podcasts de duración curta, anuncios en vídeo sobre eventos que se van realizar no propio centro ou na contorna, e actividades similares. Todas elas son adaptables a diferentes niveis de aprendizaxe da lingua e van permitir a interacción entre alumnado diverso.

- ✓ A introdución á lectura en lingua estranxeira, dende o primeiro nivel, se ben neste primeiro momento será unicamente o profesorado quen lea para os nenos e nenas, alternando co uso de ferramentas dixitais: historias publicadas en plataformas de difusión dixital, ilustradas e narradas por persoas de fala inglesa e acentos diferentes. A necesaria gradación no avance de coñecemento e adquisición da lingua irá marcando o tipo de actividades ao longo da etapa, dende a lectura e interpretación das ilustracións do libro que pode facer o alumnado do primeiro nivel ata unha lectura individualizada de textos simples e claros en libros e medios escritos de difusión de información no sexto.
- ✓ A práctica da comprensión oral ao longo de toda a etapa de primaria, mediante a utilización de documentos audiovisuais tipo documentais, anuncios publicitarios, curtas en vídeo, noticias... adecuados ao seu nivel, que lles permitan a nenos e nenas acceder a información e imaxes relacionadas con outras materias do currículo, e a temas transversais tales como a educación para a saúde, incluída a afectivo-sexual; a igualdade de xénero, a educación para a paz, a educación para o consumo responsable e o desenvolvemento sustentable.
- ✓ O achegamento á lingua estranxeira como a unha ferramenta para a comunicación que lles vai permitir aos nenos e nenas expresar o que queren en cada momento, dende as súas necesidades básicas («átame os cordóns», «quero ir ao baño»), relacionarse nos xogos («tócame a min») e, asemade, entender as necesidades dos/das demais.
- ✓ O aproveitamento de todas as situacións que o ámbito escolar ofrece para introducir a lingua estranxeira en substitución das maternas do alumnado, propoñendo e creando situacións relacionadas coa realidade na que este vive, para que teña sentido e significado pleno a lingua que use e, ao mesmo tempo, ofrecerlle a posibilidade de achegarse a outras realidades grazas a esta lingua, a través do mundo dixital.
- ✓ A utilización de materiais visuais e variados como libros ilustrados, páxinas web, presentacións dixitais, vídeos curtos que faciliten chegar a nenos e nenas

de calquera nivel educativo ou con diversidade de aprendizaxe e, en consecuencia, incluílos, na actividade da aula.

- ✓ A adquisición de técnicas de aprendizaxe e autoaprendizaxe, así como de estratexias que permitan gañar autoconfianza no uso da lingua estranxeira pasa pola práctica na escola. Así, considérase de grande importancia a utilización frecuente de técnicas como impulsar repazos frecuentes entre os nenos e nenas, os xogos lingüísticos, a escoita de cancións e o visionado de películas e vídeos nesa lingua. Así mesmo, se o profesorado usa, de xeito prioritario fronte á tradución, estratexias como linguaxe corporal, xestos, mímica e soportes visuais para facerse entender cos nenos e nenas, eles estarán practicando e aprendendo estas mesmas estratexias.
- ✓ A coordinación entre o profesorado de linguas estranxeiras e o das linguas cooficiais, necesaria para evitar a repetición de contidos propios das aprendizaxes de calquera lingua (estratexias de comprensión, produción e coprodución, interacción e mediación lingüística), a tipoloxía textual, a definición de termos lingüísticos, e a utilización de terminoloxía similar. O achegamento do alumnado á lingua estranxeira prodúcese xeralmente partindo da lingua materna e das ambientais, polo que é esencial o tratamento integrado de todas as linguas e a colaboración entre todo o profesorado que as imparte.
- ✓ A coordinación entre o profesorado de linguas estranxeiras e o que imparte outras áreas nesa lingua, necesaria no actual contexto de centros docentes plurilingües e seccións bilingües.
- ✓ A avaliación, como parte fundamental do proceso de ensino-aprendizaxe, permitirá valorar o grao de adquisición dos obxectivos de nivel e de etapa, e o grao de desenvolvemento das competencias clave. Os resultados da avaliación proporcionarán información esencial para a toma de decisións co fin de modificar, de ser o caso, aqueles aspectos do proceso de ensino e aprendizaxe que son susceptibles de mellora (metodoloxía, recursos, tarefas...) e de detectar as dificultades de aprendizaxe, coa consecuente posta en marcha de mecanismos para palialas, sempre coa finalidade de que o alumnado acade os obxectivos e desenvolva as competencias.

LINGUA GALEGA E LITERATURA

- ✓ As propostas e o deseño de situacións comunicativas reais, nos ámbitos persoal, social e educativo permitiranlle ao alumnado o progreso na aprendizaxe desta área e o desenvolvemento da súa competencia lingüística en galego. Facilitarase a súa participación activa.
- ✓ O uso de distintos métodos que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado, favorezan a capacidade de aprender por si mesmos e promovan o traballo en equipo.
- ✓ O deseño de situacións de aprendizaxe contextualizadas, significativas e relevantes, atendendo á súa gradación e complementariedade, servirán para traballar de maneira proporcionada todos os contidos do currículo de Lingua Galega e Literatura durante o ano escolar e para que o alumnado aprenda a expresarse en lingua galega, comprendendo gradualmente este sistema propio e singular de comunicación, de expresión, de identidade e de entender e interpretar a realidade; de tal xeito que o logro dos obxectivos debe producirse de maneira progresiva ao longo da etapa, a partir da articulación, de forma coordinada e interrelacionada, dos saberes de todos os bloques. Promoverase, así mesmo, a interacción comunicativa e a colaboración do alumnado entre si e cos demais axentes que interveñen nos procesos de ensino-aprendizaxe. O traballo interdisciplinar debe achegar un valor engadido ao potenciar o carácter competencial das aprendizaxes.
- ✓ A observación e análise en contextos significativos para o alumnado no primeiro ciclo, reflexionando sobre modelos textuais adecuados, dará paso aos avances e complexidades ao longo da etapa cara a unha crecente autonomía na produción e comprensión lingüística, incidindo na aprendizaxe da propia lingua galega. A educación lingüística ten unha dimensión claramente competencial, de aí que a gradación entre ciclos deberá facerse en función da complexidade dos textos, dos contextos de uso, das habilidades de interpretación ou de produción requiridas, da metalinguaxe necesario para a reflexionar sobre os usos, así como do grao de autonomía conferido ao alumnado. Partirase da diversidade de traxectorias educativas, procurando

que a progresión nas aprendizaxes se desenvolva a partir da reflexión, comprensión ou produción.

- ✓ A programación de actividades de ámbito dixital debe contribuír á mellora das competencias, á alfabetización mediática e informacional e influír, de xeito significativo, nos procesos de ensino-aprendizaxe; ten que ir acompañada dun cambio de metodoloxía, facilitando a participación activa do alumnado.
- ✓ O desenvolvemento da formación lectora implica potenciar a lectura, a comprensión e interpretación de obras próximas aos seus gustos e á súa madurez cognitiva, a dramatización ou interpretación de fragmentos e a creación de textos propios con intención literaria, posibilitando o progreso do alumnado na construción da súa identidade lectora, na comprensión das relacións con outras manifestacións artísticas ou culturais da contorna, de Galicia e do mundo e no coñecemento básico sobre obras representativas tradicionais e actuais da literatura galega, entendendo a literatura galega como parte representativa dunha cultura propia. Neste sentido, as bibliotecas de aula, do centro e as virtuais deberán conformar os escenarios básicos para as actividades literarias compartidas.
- ✓ Mobilizaranse as estratexias necesarias para traballar transversalmente a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital, o fomento da creatividade, do espírito científico e do emprendemento.
- ✓ Impulsarase a realización de proxectos significativos para o alumnado e a resolución de problemas de forma cooperativa e en equipo, reforzando a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.
- ✓ Resulta esencial poñer a énfase na atención á diversidade do alumnado, na atención individualizada, na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten estas dificultades. A atención á diversidade debe estar presente en todas as accións, medidas e decisións metodolóxicas no ámbito educativo para potenciar a inclusión e permitir dar resposta ás diferentes características e necesidades, motivacións, intereses, ritmos e situacións sociais e culturais de todo o alumnado.

- ✓ Fomentárase o uso dunha linguaxe, verbal e non verbal, respectuosa coas diferenzas, coa perspectiva de xénero, coa igualdade entre homes e mulleres e coas distintas linguas. É fundamental brindarlle ao alumnado as ferramentas esenciais para a construción de opinións persoais razoadas, reflexivas e xustificadas; para a resolución dialogada dos conflitos e para a valoración crítica da información, coa finalidade de construír sociedades máis equitativas e democráticas.
- ✓ As relacións entre a área de Lingua Galega e Literatura e Lingua Castelá e Literatura, nun contexto de diversidade lingüística servirán de base para unha educación plurilingüe do alumnado. Debe propiciarse un tratamento integrado das linguas como canle relevante para estimular a reflexión interlingüística, xunto coas linguas estranxeiras.
- ✓ O progreso nas aprendizaxes da área debe permitirlle ao alumnado responder a situacións comunicativas reais nos ámbitos persoal, social e educativo. De aí que a programación de aula deba vertebrarse ao redor de situacións de aprendizaxe representativas e contextualizadas.

MATEMÁTICAS

- ✓ A área das matemáticas na educación primaria debe abordarse cun triplo enfoque: as matemáticas son útiles e imprescindibles para o cotián, axúdannos a comprender a realidade e contribúen á formación intelectual das persoas. Porén, a aprendizaxe desta área debe mudar e pasar dun enfoque tradicional centrado nos contidos e no mero desenvolvemento mecánico dunhas habilidades a un enfoque competencial onde estes contidos non son un obxectivo en si mesmos senón un medio que lle sirva ao alumnado para desenvolver a competencia matemática na vida cotiá. Os procesos matemáticos, vinculados cos diferentes obxectivos de área e competencias, son o referente que empregamos para que o alumnado comprenda e use os diferentes contidos organizados en sentidos. Os sentidos matemáticos (socioemocional, numérico, da medida, espacial, alxébrico e pensamento computacional e o estocástico) deben traballarse de maneira interrelacionada entre si e cos procesos matemáticos: destrezas socioemocionais, resolución de

problemas, razoamento e proba, conexións (tanto intra como interárea), e comunicación e representación.

- ✓ Dado que os contidos traballados illadamente están desprovistos de significado, hai que proporcionarlle ao alumnado situacións máis complexas, como complexa é a realidade, situacións que involucren varios ámbitos do saber. Trátase de proporcionar unha variedade rica e diversa de situacións de aprendizaxe nas que o alumnado constrúa significativamente os coñecementos que serán as ferramentas que lle permitan resolver interrogantes e problemas. A coordinación horizontal e vertical entre o profesorado será fundamental para compartir e acordar criterios, realizar reflexións conxuntas e compartir aspectos metodolóxicos que respondan ás necesidades e intereses de cada nena e neno que temos na aula.
- ✓ As matemáticas apréndense en contextos funcionais, reais e relacionados co cotián, e en contextos xenuinamente matemáticos. Iso implica traballar de maneira integrada e globalizada. Tamén se aprenden coa actividade do alumnado. Así pois, requírense métodos con enfoque globalizador e activos que respondan á diversidade da aula (traballo por proxectos, aprendizaxe baseada en problemas, plans de traballo, tarefas complexas).
- ✓ As matemáticas actuais requiren dunha perspectiva socioemocional e de xénero que axude o alumnado a aumentar a súa autoconfianza e perseveranza. Deberán sinalarse as aplicacións da materia á vida real e á mellora do mundo, ofrecer referentes femininos nos diversos sentidos matemáticos, recoñecer as fontes de ansiedade (aritmofobia), bloqueo e tensión aprendendo a manexalas, facilitar que o alumnado manteña unha actitude positiva e que pense crítica e creativamente, valorando o erro como fonte de aprendizaxe. Unha perspectiva que contribúa a xerar a curiosidade e a necesidade de adquirir e aplicar coñecementos, actitudes, valores, habilidades e destrezas. O coñecemento do desenvolvemento histórico das matemáticas e das contribucións de mulleres e homes a elas axudarán a achegalas ao alumnado como un saber útil.
- ✓ A interacción é fundamental na aprendizaxe das matemáticas. As estruturas, estratexias e dinámicas de aprendizaxe cooperativa propiciarán a resolución conxunta de tarefas e problemas, potenciarán a atención á diversidade, a

inclusión, a igualdade e, en definitiva, a convivencia. As propostas en equipo brindan a oportunidade de intercambio entre o alumnado, permiten a diversidade de ideas e propostas, favorecen clarificar tarefas, discutir plans, chegar a acordos e consensos, analizar producións... Promoven reflexionar e compartir diferentes maneiras de resolver permitindo aproximarse cada vez máis a un proceso eficaz. É imprescindible que en todos os sentidos matemáticos se realicen actividades en equipo.

- ✓ A vivencia, manipulación, representación e abstracción deberán ser procesos presentes en calquera situación de aprendizaxe. Non se trata de realizar actividades manipulativas próximas a un activismo sen senso, senón a través de accións guiadas por situacións contextualizadas e cheas de sentido nas que estean presentes a exploración e a investigación. Aínda que se fala de importancia da vivencia e da manipulación en matemáticas, cómpre abandonar a idea dunha construción lineal do coñecemento (do simple ao complexo, do concreto ao abstracto). As accións terán a finalidade de responder a unha pregunta, solucionar un reto, lograr unha construción, representar vivencias, resolver problemas...
- ✓ A resolución de problemas, xunto ás destrezas emocionais, constitúen os dous eixes principais da actividade matemática. Porén, deberán abordarse e avaliarse de forma transversal en toda a área. Un problema é toda situación que presenta un desafío para o alumnado, permite que faga uso dos seus coñecementos previos, que incorpore datos doutras áreas, que elabore novos coñecementos ou modifique os adquiridos. O problema supón comprometerse cunha solución, tomar decisións, indagar, explorar, analizar, seleccionar procedementos adecuados, sentir satisfacción por chegar a resultados. Implica procesos variados de interpretación e representación da situación, determinación de datos útiles, formulación de hipóteses de resolución e proposta de plan, contraste e argumentación de puntos de vista, simbolización, elaboración e expresión da solución, verificación e idoneidade dos resultados obtidos, e interpretación en contexto, expresión de forma ordenada e explicitación do proceso seguido. Na resolución de problemas teñen lugar a lectura, reflexión, planificación, establecemento de estratexias, revisión, comunicación, xustificación e modificación de plan se cumpre. A resolución de problemas permítelle ao

alumnado planificar o proceso realizando preguntas apropiadas tales como: que quero descubrir?, que sei?, que hipótese fago?, como podo facer para descubrir o que desexo?, os resultados relaciónanse coas hipóteses?, está ben expresado o resultado?, ten sentido a solución?, podería resolvelo doutro xeito?, podo aplicar o proceso a problemas similares? Na resolución de problemas entran en xogo unha serie de aspectos metacognitivos e emocionais: autorregulación do proceso, expresión, xestión e autocontrol emocional que non podemos esquecer

- ✓ O profesorado debe ter un rol mediador, un rol de guía. Seleccionará a situación de aprendizaxe adecuada e en función dela escollerá recursos dixitais e non dixitais variados e diversos que lle permitan ao alumnado explorar e investigar, que fomenta a interacción coas compañeiras e cos compañeiros, o enfrontamento dos retos sen ansiedade e que ofrezca novas oportunidades de aprendizaxe. Será un profesorado promotor e facilitador do desenvolvemento competencial do alumnado, atendendo á diversidade e personalizando os procesos de construción de aprendizaxe. Require que as mestras e os mestres deseñen e empreguen situacións de aprendizaxe que esperten o interese do alumnado planificando tempos, espazos, agrupamentos e outros recursos, mediando na aprendizaxe e na investigación, dando tempos necesarios para investigar, tentar estratexias, equivocarse, volver tentar, contrastar, validar procesos e aplicar a nova aprendizaxe a outras situacións contextualizadas. – A avaliación deberá formar parte dos procesos de aprendizaxe e ensino, permitirá valorar os procesos matemáticos, será reguladora e autorreguladora da aprendizaxe e atenderá á diversidade variando situacións, instrumentos e procedementos de avaliación cando corresponda. A súa finalidade é mellorar os procesos tanto de ensino como de aprendizaxe. Os resultados da avaliación proporcionarán información que poida ser utilizada para tomar decisións sobre axustar, revisar ou modificar os elementos que inciden no proceso de ensino e aprendizaxe (o tempo dedicado ás diferentes tarefas, os espazos e recursos que se empregan, a adecuación das actividades e estratexias propostas, a atención á diversidade da aula, a concreción curricular, as situacións de aprendizaxe propostas...) e información sobre o desenvolvemento da capacidade do alumnado para actuar en situacións matemáticas diversas poñendo en funcionamento coñecementos, habilidades, destrezas, valores e actitudes. A valoración dos logros do alumnado achegaralle ao profesorado datos para

reflexionar sobre a súa práctica docente e o impacto que tivo na aprendizaxe das nenas e dos nenos, de forma que poida introducir os cambios e axustes que cumpran para que se produza unha intervención axustada ás características do alumnado, unha aprendizaxe matemática significativa e unha contribución adecuada ao desenvolvemento das competencias.

MÚSICA E DANZA

- ✓ O afondamento progresivo no coñecemento da linguaxe musical e no tratamento dos contidos da área de Música e Danza ao longo de toda a etapa. – O uso dunha metodoloxía áxil e dinámica, práctica e realista, activa e participativa, construtiva, creativa, motivadora, lúdica e amena.
- ✓ O emprego de didácticas específicas da ensinanza da música e do movemento (Orff-Schulwerk, Curwen, Ward, Dalcroze, Kodály, Chevais, Willems, Martenot etc.) que axuden a potenciar no alumnado as diferentes habilidades de percepción, análise, creación e expresión musicais e do movemento. Estas metodoloxías pódense empregar dun xeito ecléctico co fin de adaptarse aos diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado.
- ✓ A vivencia dos elementos da linguaxe musical e do movemento como paso necesario para a súa correcta comprensión e adquisición.
- ✓ A planificación de situacións de aprendizaxe, experiencias, procesos, proxectos, retos e tarefas que desenvolvan a capacidade de apreciación, análise, creatividade, imaxinación e sensibilidade do alumnado. As situacións de aprendizaxe deben estar vinculadas a contextos próximos ao alumnado que favorezan a aprendizaxe significativa e esperten a súa curiosidade e interese pola música, a danza e as artes performativas. Os proxectos son especialmente útiles á hora de motivar o alumnado para adquirir diferentes coñecementos, desenvolver habilidades e potenciar a súa autonomía. Resulta interesante desenvolver as capacidades musicais e expresivas do alumnado a través das conmemoracións e centros de interese que se desenvolvan no centro. A aprendizaxe a partir de experiencias e do aproveitamento da oferta musical e escénica permite potenciar no alumnado un enfoque aberto e receptivo, estimulando o interese deste pola cultura propia e allea.

- ✓ O emprego de recursos, soportes e contextos variados na realización de actividades musicais e de expresión corporal. A presentación da información ao alumnado pode realizarse en diferentes formatos tendo en conta a capacidade de percepción e de comprensión ou o uso da linguaxe por parte deste.
- ✓ A énfase en que o alumnado aprenda a aprender e participe na planificación e na toma de decisións sobre o traballo controlando os procesos, usando conscientemente estratexias de aprendizaxe e sendo progresivamente máis autónomo e protagonista da súa propia aprendizaxe.
- ✓ A realización do traballo na aula de xeito individual, en parellas estratéxicas, en pequenos grupos ou en grupo grande. Isto ten especial relevancia nas actividades de expresión musical e do movemento.
- ✓ A potenciación no alumnado da expresión das súas emocións e da autorregulación destas para fomentar a empatía e facilitar o recoñecemento emocional propio e alleo.

PROXECTO COMPETENCIAL

- ✓ A área debe enfocarse ao desenvolvemento no alumnado dunha actitude responsable e crítica a partir da toma de conciencia das problemáticas ás que se enfrontan a sociedade e as persoas que nela conviven, desde unha visión sistémica, tanto local como global, e da reflexión crítica sobre os factores internos e externos que inciden nela, asumindo a responsabilidade persoal na procura de solución para estas.
- ✓ Os deseños dos proxectos ou problemas de traballo deben ser significativos e desenvolverse en contextos reais que permitan ao alumnado experimentar e vivenciar o proxecto, ter tempos e espazos de protagonismo, así como obter o recoñecemento da súa valía persoal e das súas contribucións aos diferentes grupos nos que desenvolva a actividade, reforzando así a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.
- ✓ As actividades que se propoñan dirixiranse a reforzar os aspectos máis transversais do currículo, favorecendo a interdisciplinabilidade, a conexión entre os diferentes saberes e a mobilización conxunta das competencias necesarias para utilizar o razoamento lóxico e analizar e axuizar criticamente os problemas sociais e históricos.

- ✓ A realización do proxecto contribuirá á alfabetización informacional e dixital, empregando destrezas e habilidades na procura e na selección de información, o uso ético desta e a xeración de contidos, introducindo as tecnoloxías da información e da comunicación como ferramentas de documentación e comunicación que permitan ao alumnado almacenar, organizar, transferir e presentar o traballo elaborado ao longo do curso.
- ✓ Impulsarase o traballo cooperativo para a realización das tarefas, que lles permita ás alumnas e aos alumnos a análise, a expresión e a interpretación de pensamentos, sentimentos e feitos en distintos contextos sociais e culturais, así como o uso da linguaxe para regular a conduta e relacionarse coas demais persoas.
- ✓ O profesorado debe estimular a axuda mutua e o traballo colaborativo co que, a través da comunicación oral, o diálogo e a interacción entre o alumnado, se contribuirá a desenvolver a competencia para participar activamente nun equipo, a análise e a reorganización das propias ideas, o respecto crítico a outros puntos de vista, o recoñecemento dos propios valores e das propias limitacións, a adaptación ás necesidades colectivas e a solidariedade, a asunción de responsabilidades e o respecto ás normas acordadas.
- ✓ O carácter colectivo do proxecto buscará a inclusión do alumnado, desenvolvendo empatía e xenerosidade.
- ✓ Empregaranse distintos métodos que terán en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado e favorecerán a capacidade de aprender por si mesmo. Estes métodos deben fundamentarse na relación entre o progreso persoal e o académico, porque equilibrio afectivo e aprendizaxe van unidos e fortalécense mutuamente.
- ✓ As propostas metodolóxicas deben favorecer que se integren na vida cotiá do alumnado o coñecemento de principios, valores e estratexias de regulación emocional, contribuíndo así á súa incorporación á vida adulta de maneira satisfactoria, desenvolvendo a capacidade de asumir os seus deberes e defender os seus dereitos, exercer a cidadanía activa e desenvolver unha aprendizaxe permanente ao longo da vida.

- ✓ Na aula débese crear un clima emocional de confianza e seguridade que facilite que, progresivamente, o alumnado acepte a incerteza como unha oportunidade para articular respostas máis creativas, e reforce as súas emocións positivas, aprendendo a manexar a ansiedade e a controlar as condutas asociadas ás emocións negativas, evolucionando desde unha posible falta de confianza inicial ata a satisfacción que supón ter a oportunidade de presentar en público as propias ideas e opinións.
- ✓ A énfase na atención á diversidade do alumnado, na atención individualizada, na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten estas dificultades.

RELIXIÓN CATÓLICA

Ao longo desta etapa, coas respostas metodolóxicas e as aprendizaxes da área de Relixión, inspirados na antropoloxía cristiá, enriquecese o proceso de desenvolvemento persoal e social dos nenos e nenas : accédese a aprendizaxes culturais propios da tradición relixiosa e da contorna familiar que contribúen a madurar a identidade persoal e cultural; desenvólvense aprendizaxes de hábitos e valores, necesarios para a vida individual e social; e a aprendizaxes vitais que dan sentido humano e cristián á vida, e forman parte do necesario crecemento interior. Estas achegas ao currículo de Relixión Católica responden a un compromiso de promoción humana coa inclusión de todas e todos, fortalecen o poder transformador da escola e supoñen unha contribución propia ao perfil de saída do alumnado ao termo desta etapa do ensino básico.

A orientacións metodolóxicas son o conxunto de estratexias, recursos, accións e situacións de aprendizaxe organizadas e planificadas polo profesor ou profesora, ou polo equipo docente, para posibilitar a adquisición de competencias específicas previstas nesta etapa. Estas orientacións comparten as formulacións didácticas destas idades, das outras áreas e as situacións de aprendizaxe que se propoñen para o conxunto de Educación Primaria. A súa programación didáctica concretarase no exercicio da autonomía dos centros escolares e constitúe unha oportunidade para incorporar as realidades máis próximas do contexto á vez que se harmoniza co proxecto educativo. Este currículo facilita a súa programación didáctica, como área

curricular específica no conxunto de etapa e ofrece a oportunidade de exporse en proxectos compartidos con outras áreas ou ámbitos curriculares máis globalizados.

As formulacións metodolóxicas fundaméntanse na atención personalizada do alumnado, na diversidade de actividade, estratexias, recursos e outros métodos didácticos; no coidado do desenvolvemento emocional e cognitivo do alumnado respectando o seu ritmo evolutivo; na aprendizaxe individualizada e colaborativa; na relación das aprendizaxes coa contorna, nun enfoque competencial orientado á acción, o emprendemento e a aplicación dos saberes. Será necesario ter en conta as condicións persoais, sociais e culturais do alumnado para detectar necesidades específicas e propoñer accións de reforzo ou ampliación flexibilizando os procesos e garantindo a inclusión de todo o alumnado, A avaliación compréndese como parte deste proceso de ensino e aprendizaxe. A área de Relixión Católica confire unha insubstituíble responsabilidade á figura do docente cuxa intervención ñe esencial na xestión do proceso de ensino, tanto na súa programación como mjno seu desenvolvemento e avaliación.

Algúns dos pasos para seguir nas secuencias de aprendizaxe son :

- Partir da experiencia concreta do alumno/a e da súa realidade persoal, familiar, social e cultural
- Identificar e formular con pensamento autónomo os interrogantes e cuestións que susciten estas situacións.
- Buscar, analizar e contrastar as experiencias e interrogantes con fontes bíblicas, o patrimonio artístico e outras referencias eclesiais.
- Elaborar respostas persoais e sociais desde a liberdade individual con pleno respecto ás ideas dos demais.
- Dialogar con outras visións do mundo, para a construción da convivencia e o ben común.
- Comunicar con asertividade e empatía as ideas e crenzas propias utilizando con creatividade diversas linguaxes.
- Aplicar este proceso formativo na construción da identidade persoal como preparación para a aprendizaxe de toda a vida.

A diversidade de metodoloxías activas que se poden aplicar haberán de ter en conta os pasos deste itinerario pedagóxico e as competencias específicas, os criterios de avaliación e os saberes básicos, é dicir, as aprendizaxes esenciais desta área. As orientacións metodolóxicas e para a avaliación programadas harmonizarán de forma coherente estas aprendizaxes que se propoñen na área de Relixión Católica, as necesidades propias do alumnado e os obxectivos de etapa e o perfil de saída.

Atención personalizada

O currículo da área de Relixión Católica, tamén nas súas orientacións metodolóxicas aposta por unha educación personalizada, que pon á persoa no centro de todos os procesos educativos. Isto esixe acompañar a cada alumno e alumna tendo en conta a súa personalidade e o seu propio ritmo de aprendizaxe, acoller e coidar a súa experiencia persoal, familiar e social, respectar a súa autonomía e liberdade, promovendo os vínculos cos demais para crecer individual e comunitariamente. Coa atención personalizada favorécese o compromiso e a implicación dos propios estudantes no seu proceso de experiencia e coñecemento, atendendo a todas as dimensións da personalidade de maneira integrada. En concreto, a área de Relixión Católica atende e acompaña o desenvolvemento da interioridade, a espiritualidade e a experiencia relixiosa do alumnado. Entre outros recursos para esta aprendizaxe con valor persoal, pódese utilizar na aula a elaboración do portafolio do talento e dinámicas de educación emocional e comunicación emática, a implantación da clase investida, a xeración de actividades metacognitiva, a gamificación e a aprendizaxe experiencial.

Traballo individual e cooperativo

As propostas metodolóxicas da área de Relixión deberán favorecer experiencias de aprendizaxes de atención individualizada e traballo cooperativo, en grupo pequeno ou con todo o grupo clase, para enriquecer os procesos cognitivos coa participación activa dos alumnos e alumnas na toma de decisións, favorecendo o sentido da responsabilidade e pertenza; desta maneira incrementase a motivación e o compromiso coa súa aprendizaxe. Por iso, xunto á atención persoal e as orientacións do profesorado, proporase a realización de tarefas e accións en grupos heteroxéneos promovendo a colaboración, non a competitividade, para desenvolver hábitos de traballo en equipo na aula que anticipan a vida en contornas divesas. Esta

aprendizaxe cooperativa contribúe a motivar e manter a atención do alumnado e desenvolve a súa autonomía persoal. En concreto, a área de Relixión Católica propón valores de autonomía e liberdade persoal e de responsabilidade social e coidado do planeta.

Deseño Universal para a Aprendizaxe

A metodoloxía da área de Relixión terá en conta os cinco principios do Deseño Universal para a aprendizaxe para programar propostas didácticas compostas por prácticas de aprendizaxe, ensino e avaliación que contribúan a enriquecer o proceso de desenvolvemento integral do alumnado, promovendo o seu progreso no recoñecemento da tradición relixiosa e cultural da contorna social e familiar e a súa autonomía persoal, así como na expresión das súas propias emocións e experiencias de forma respectuosa e empática xerando contornas inclusivas e interculturais. Foméntanse así procesos pedagóxicos accesibles para todos pola diversidade de estratexias e recursos, de espazos e tempos, que se utilizan na aula e pola adaptación do currículo ás necesidades dos diferentes ritmos de aprendizaxe. No deseño das actividades desta área terase en conta a flexibilidade do currículo, os contextos de ensino inclusivo e utilización de recursos accesibles para todos.

Situacións de aprendizaxe

As situacións de aprendizaxe constitúen o nivel máis concreto dun proceso de programación didáctica do currículo. É un conxunto de tarefas relacionadas entre sí para facilitar a aprendizaxe a partir de experiencias vividas polo alumnado. As propostas metodolóxicas da área de Relixión Católica poden recrear na aula situacións significativas e cotiás da súa contorna persoal, familiar, social e cultural, referidas ás necesidades e intereses dos alumnos e alumnas a esas idades, para abordar os saberes básicos, os criterios de avaliación e as competencias específicas aos que van vinculadas.. OS docentes da área de Relixión poden propoñer situacións de aprendizaxe estimulantes, significativas e integradoras, contextualizadas e respectuosas co proceso de desenvolvemento integral do alumnado en todas as dimensións.

Deberán ter unha formulación precisa das aprendizaxes esenciais da área de Relixión Católica que se esperan conseguir. Estas situacións presentarán retos ou problemas cunha complexidade coherente co desenvolvemento do alumnado, cuxa resolución

implique a realización de distintas actividades e a mobilización das aprendizaxes que se buscan para a creación dun produto ou a resolución dunha acción; favorecerán a transferencia de aprendizaxes adquiridas na área de Relixión a contextos da realidade cotiá do neno ou da nena en función do seu progreso madurativo.

Búscase contribuir ao diálogo, ao pensamento creativo e autónomo, así como á boa convivencia e o respecto á diferenza. As situacións de aprendizaxe nesta área terán en conta os centros de interese do alumnado e posibilitará a mobilización coherente e eficaz dos distintos coñecementos, destrezas, actitudes e valores propias desta área.

8.- Os criterios de carácter xeral sobre materiais e recursos didácticos

Os criterios de carácter xeral sobre materiais e recursos didácticos serán os seguintes :

Prestarase especial atención ao principio de igualdade, poñendo o foco na eliminación dos contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, con especial atención nos materiais educativos.

O coidado na selección e utilización dos materiais e dos espazos de cara a evitar desigualdades por razón de xénero e a transmisión de actitudes e comportamentos sexistas a través do currículo oculto.

A Consellería con competencias en materia de educación ofrecerá plataformas dixitais e tecnolóxicas de acceso para toda a comunidade educativa, que poderán incorporar recursos didácticos achegados polas administracións educativas e outros axentes para o seu uso compartido, sen prexuízo das competencias que no ámbito das tecnoloxías da información e da comunicación poidan responder a outras entidades integrantes do sector público autonómico.

Tal e como se recolle na Orde do 22 de xullo de 1997 pola que se regulan determinados aspectos de organización e funcionamento das escolas de educación Infantil, dos colexios de educación primaria e dos colexios de infantil e primaria dependentes da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria (DOG 02.09,1997) e na Orde do 29 de maio do 2013 (DOG 30.052013) donde se recollen os criterios xerais para o uso dos libros de texto e materiais didácticos :

Capítulo III artigo 4º da Orde do 22 de xullo de 1997 pola que se regulan determinados aspectos de organización e funcionamento das escolas de educación infantil, os colexios de educación primaria e dos colexios de educación infantil e primaria dependentes da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria (DOG. 02.09.1997)

4.1. Os centros deberán atermos ás normas fixadas no Decreto 89/1993, do 19 de abril (DOG do 27 de abril), polo que se regula a autorización de libros de texto e outros materiais curriculares para as ensinanzas de réxime xeral, e mais no Decreto 247/1995, do 14 de setembro (DOG do 15 de setembro), modificado polo Decreto 66/1997, do 21 de marzo (DOG do 3 de abril), polo que se desenvolve a Lei 3/1983, de normalización lingüística, para a súa aplicación ó ensino en lingua galega, que no artigo 8.2 establece

que os materiais que se empreguen nas áreas ou materias que se deben impartir na lingua propia de Galicia terán que estar normalmente en galego.

4.2. Os libros de texto que se utilicen nos centros escolares contarán coa preceptiva autorización, non podendo ser substituídos antes de transcorrer un mínimo de catro anos, agás que, por circunstancias excepcionais ou de carácter pedagóxico ou científico, sexa aconsellable. Neste caso deberá obterse a correspondente autorización da delegación provincial de Educación, logo de solicitude realizada pola dirección do centro antes do 15 de maio, se así o acordasen previamente o claustro e mailo consello escolar.

4.3. En educación infantil e no primeiro ciclo de educación primaria, dadas as características dos materiais curriculares desta etapa, permítese unha maior flexibilidade á hora de substituí-lo material didáctico.

4.4. Calquera decisión ou iniciativa sobre a implantación de libros de texto e materiais curriculares realizarase por proposta do equipo de ciclo, estudiada pola comisión de coordinación pedagóxica e aprobada polo claustro e comunicada ó consello escolar.

4.5. De acordo co disposto no artigo 105, apartado I) do Regulamento orgánico de educación infantil e primaria, as asociacións de pais deberán sr informadas dos libros de texto e materiais didácticos adoptados polo centro.

4.6. A relación de libros de texto e material didáctico curricular será publicada no taboleiro de anuncios do centro antes do 15 de xuño de cada ano e remitiráselle copia dela á inspección educativa antes do 20 de xuño.

4.7. Queda prohibida a publicidade e venda e/ou distribución nos centros educativos de calquera tipo de material didáctico ou complementario, tanto por persoal do colexio, como por persoas alleas a el.

9.- Os criterios para o deseño de actividades complementarias

A Orde do 22 de xullo de 1997 pola que se se regulan determinados aspectos de organización e funcionamento das escolas de educación infantil, os colexios de educación primaria e dos colexios de educación infantil e primaria dependentes da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria (DOG. 02.09.1997), no seu capítulo IX recolle a regulación das actividades complementarias e extraescolares.

Os criterios para actividades complementarias estará baseada nos principios pedagóxicos e nas liñas recollidas no PEC, baseados nas seguintes premisas :

- 1.- Atención á diversidade, tendo como eixe vertebrador do mesmo a inclusión do alumnado.
- 2.- Actividade física e deporte
- 3.- Alimentación saudable
- 4.- As tecnoloxías da comunicación e da información
- 5.- O medio ambiente
- 6.- Desenvolvemento das competencias clave :
 - Competencia en Comunicación lingüística (CCL)
 - Competencia Plurilingüe (CP)
 - Competencia matemática e competencia en ciencia, tecnoloxía e exeharía (STEM)
 - Competencia Dixital (CD)
 - Competencia persoal, social e de aprender a aprender (CPSAA)
 - Competencia cidadá (CC)
 - Conciencia emprendedora (CE)
 - Competencia en conciencia e expresión culturais (CCEC)

Ademáis, farase fincapé noutros aspectos relevantes e importantes como son :

- **Controlar o gasto e optimizar os recursos do centro**, que aínda que é unha das bases de calquera dirección de centro en calquera momento, ten especial relevancia neste intre debido á problemática económica, polo que

a distribución das partidas orzamentarias baseadas nos criterios de urxencia, calidade, eficiencia cobran vital importancia. Entre as dotacións débese fomentar o uso das novas tecnoloías e a dotación de libros da biblioteca.

CAPÍTULO IX

Actividades complementarias e extraescolares

1.-Actividades complementarias

1.1. Considéranse actividades complementarias aquelas actividades didácticas que se realizan co alumnado en horario lectivo e que, formando parte da programación, teñen carácter diferenciado polo momento, espacio ou recursos que utilizan. Así cabe considera-las visitas, traballo de campo, viaxes de estudio, conmemoracións e outras semellantes. Deberán figurar na programación xeral anual do centro.

1.2. A participación do alumnado nelas é voluntaria e requirirá autorización previa por escrito dos pais ou titores sempre que se desenvolvan fóra da localidade. No suposto de que esta non sexa outorgada, a dirección arbitrará a forma máis conveniente par atender ós alumnos que non participen nelas.

1.3. De acordo co establecido no artigo 71 do Decreto 374/1996, do 17 de outubro, e o sinalado no apartado 6.4 da presente orde, é o equipo de actividades complementarias e extraescolares do centro o encargado de promover, organizar e facilitar este tipo de actividades.

2. -Actividades extraescolares.

2.1. Considéranse actividades extraescolares aquelas que, sendo organizadas polo centro, entidades sen ánimo de lucro, asociacións culturais, etc. e figurando na programación xeral anual, se realizan fóra de horario lectivo. A participación nelas será voluntaria.

2.2. En ningún caso, o contido destas actividades pode ser igual ou similar ó dun ensino oficial do currículo.

2.3. Cando as actividades extraescolares sexan organizadas por entidades e deban realizarse dentro dos locais e instalacións do centro, haberá que respecta-la normativa reguladora da utilización destes locais e instalacións.

Para a realización das ditas actividades é preceptiva a presentación por parte da entidade que as propoña dunha memoria descritiva que incluírá entre outras, a concreción do financiamento da actividade e a garantía da asunción plena da responsabilidade contractual respecto do persoal que a vai desenvolver.

2.4. A dirección e realización de actividades extraescolares de formación física, deportiva ou danza, en calquera das súas variantes, estará sempre a cargo de persoal técnico cualificado que dispoña de titulación académica suficiente para impartir este tipo de ensinanza, de acordo coa súa normativa, ou que estea legal e suficientemente habilitado para tal efecto pola Administración competente.

Igualmente, requírese a suficiente acreditación ou titulación para a realización doutras actividades cando así estea estipulado por unha norma legal ou regulamentaria.

3. Aspectos comúns das actividades complementarias e extraescolares.

3.1. Cando, excepcionalmente, se organicen actividades complementarias ou extraescolares non previstas na programación xeral anual, será necesario a súa aprobación polo equipo directivo, tralo informe favorable, de se-lo caso, do equipo destas actividades, dando conta ó Consello Escolar na reunión seguinte que se celebre. Cando estas actividades impliquen modificacións do período lectivo do calendario escolar requirirán, ademais, a autorización do delegado.

3.2. As actividades complementarias e extraescolares non forman parte do currículo oficial e, en consecuencia, non son susceptibles de avaliación académica.

3.3. Tanto as actividades complementadas como as extraescolares deben respecta-los principios de voluntariedade para os alumnos, non discriminación e ausencia de lucro. Estas actividades non poderán realizarse en detrimento das actividades inherentes ó currículo oficial.

3.4. Para o desenvolvemento de actividades complementarias e extraescolares fóra da localidade, organizadas polo centro, requirirase a previa aprobación por parte do consello escolar, a autorización escrita dos pais dos alumnos participantes e un número suficiente de profesores nunha proporción mínima dun mestre ou mestra por cada unidade.

A autorización escrita dos pais dos alumnos, á que se fai referencia no parágrafo anterior poderá ser unha soa para todas aquelas que figuren na programación xeral anual.

3.5. Dentro das atribucións que lle son propias, correspóndelle ó consello escolar do centro:

- Aproba-lo programa anual destas actividades elaborado polo equipo de actividades complementarias e extraescolares tal e como establece o artigo 75 do Decreto 374/1996, do 17 de outubro.

- Avaliar anualmente o desenvolvemento das actividades levadas a cabo.

- Establecer, se é o caso, de acordo co regulado no artigo 78 do Decreto 374/1996, do 17 de outubro, convenios de colaboración con asociacións culturais ou entidades sen ánimo de lucro para o desenvolvemento de actividades complementarias e extraescolares.

3.6. Na programación das actividades escolares complementarias e extraescolares deben consta-los seguintes aspectos:

- Duración de cada unha das sesións, das diferentes actividades e horario de realización semanal ou doutra periodicidade, se é o caso.

- Persoal que dirixirá, levará a cabo e participará en cada actividade.

3.7. A comunidade educativa, a través do Consello Escolar, fomentará a organización de actividades escolares complementarias e extraescolares gratuítas, que non supoñan custo para os pais, co fin de facilita-la máxima participación de todo o alumnado do centro.

3.8. A titularidade do centro ou, se é o caso, a entidade organizadora garantirá a adecuada atención e vixilancia dos alumnos participantes durante a realización das actividades escolares complementarias e extraescolares.

3.9. A dirección do centro garantirá a adecuada información ós pais e titores.

10.- Os criterios para o deseño dos plans específicos de reforzo ou personalizados para o alumnado que deba permanecer un ano máis no mesmo curso, de ser o caso

Artigo 20. Atención á diversidade

1. Na etapa da educación primaria poñerase especial énfase na atención á diversidade do alumnado, na detección precoz das súas necesidades específicas e no establecemento de mecanismos de apoio e reforzo tan pronto como se detecten dificultades de aprendizaxe co obxecto de reforzar a inclusión, asegurar o dereito a unha educación de calidade e para evitar a permanencia nun mesmo curso.

Os mecanismos de apoio e reforzo serán tanto organizativos como curriculares e entre estes poderán considerarse o apoio no grupo ordinario, os agrupamentos flexibles ou as adaptacións do currículo.

2. Os centros docentes adoptarán as medidas necesarias, nos termos establecidos pola consellería con competencias en materia de educación, para responder ás necesidades educativas concretas das súas alumnas e dos seus alumnos, tendo en conta os seus diferentes ritmos e preferencias de aprendizaxe.

As ditas medidas estarán orientadas a permitir que todo o alumnado poida alcanzar os obxectivos e as competencias da etapa, así como o nivel de desempeño esperado ao termo da educación primaria de acordo co perfil de saída, polo que en ningún caso poderán supoñer unha discriminación que impida a quen se beneficie delas acadar a promoción ao seguinte ciclo ou etapa.

En particular, favorecerase a flexibilización e o emprego de alternativas metodolóxicas no ensino e na avaliación da lingua estranxeira, especialmente co alumnado que presente dificultades na súa comprensión e expresión. Igualmente, estableceranse as medidas máis adecuadas para que as condicións de realización dos procesos asociados á avaliación se adapten ás necesidades deste alumnado.

3. A escolarización do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo rexerese polos principios de normalización e inclusión e asegurará a súa non-discriminación e a igualdade efectiva no acceso e na permanencia no sistema educativo,

e poderán introducirse medidas de flexibilización das distintas etapas educativas, cando se considere necesario.

4. A identificación e a valoración do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo e, de ser o caso, a intervención educativa derivada desa valoración, realizarase da forma máis temperá posible, nos termos que determine a consellería con competencias en materia de educación.

Os centros docentes deberán adoptar as medidas necesarias para facer realidade esa identificación, valoración e intervención. Neste proceso de identificación e valoración serán preceptivamente oídas e informadas as nais, os pais ou as persoas titoras legais do alumnado.

A consellería con competencias en materia de educación regulará os procedementos que permitan resolver as discrepancias que poidan xurdir, sempre tendo en conta o interese superior do menor e a vontade das familias que mostren a súa preferencia polo réxime máis inclusivo.

5. A consellería con competencias en materia de educación establecerá as condicións de accesibilidade ao currículo do alumnado con necesidades educativas especiais, os recursos de apoio que favorezan ese acceso e, de ser o caso, os procedementos oportunos cando sexa necesario realizar adaptacións que se aparten significativamente dos criterios de avaliación e dos contidos do currículo, co fin de dar resposta a este alumnado que as precise, buscando permitirlle o máximo desenvolvemento posible das competencias clave.

6. A escolarización do alumnado con altas capacidades intelectuais, identificado como tal segundo o procedemento e nos termos que estableza a consellería con competencias en materia de educación, poderá flexibilizarse conforme a normativa vixente, de forma que poida reducirse un curso a duración da etapa, cando se prevexa que esta é a medida máis adecuada para o desenvolvemento do seu equilibrio persoal e a súa socialización.

Esta flexibilización poderá incluír tanto a impartición de contidos e a adquisición de competencias propias de cursos superiores como a ampliación de contidos e competencias do curso corrente, así como outras medidas.

7. A escolarización do alumnado que se incorpore de xeito tardío ao sistema educativo, ao que se refire o artigo 78 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, realizarase atendendo

ás súas circunstancias, aos seus coñecementos, á súa idade e ao seu historial académico.

Cando presenten graves carencias nalgunha das linguas oficiais de Galicia e/ou desfasamento curricular, poderán recibir, nos termos establecidos pola consellería con competencias en materia de educación, unha atención específica que será, en todo caso, simultánea á súa escolarización no grupo ordinario, co que compartirá o maior tempo posible do horario semanal.

Quen presente un desfasamento no seu nivel de competencia curricular de dous ou máis cursos poderá ser escolarizado no curso inferior ao que lle correspondería por idade. Para este alumnado adoptaranse as medidas de reforzo necesarias que faciliten a súa integración escolar e a recuperación, de ser o caso, do seu desfasamento e que lle permitan continuar con aproveitamento a súa aprendizaxe. No caso de superar ese desfasamento, incorporárase ao curso correspondente á súa idade.

8. Con todo, para a atención á diversidade do alumnado de educación primaria estarase ao disposto no Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, así como na normativa que o desenvolve.

O artigo 50º da orde do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011 do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia en que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación (DOG 26.10.2021) , recolle o Plan específico de reforzo para o alumnado de educación primaria que permaneza un ano máis no mesmo curso.

Artigo 50. Plan específico de reforzo para o alumnado de educación primaria que permaneza un ano máis no mesmo curso

1. Cando unha alumna ou un alumno de educación primaria permanezan un ano máis no mesmo curso deben seguir un plan específico de reforzo, que ten como finalidade

atender e superar as dificultades que levaron a esa repetición. Este plan será elaborado polo equipo docente, baixo a coordinación do profesorado titor, e desenvolverase ao longo de todo o curso.

2. O plan específico de reforzo debe incluír, cando menos:

- a) Identificación da alumna ou do alumno.
- b) Relación das necesidades educativas que motivaron a repetición do curso.
- c) Medidas ordinarias aplicadas no curso anterior.
- d) Estratexias metodolóxicas que se utilizarán no seu desenvolvemento.
- e) Recursos necesarios para o desenvolvemento do plan.
- f) De ser o caso, oferta de medidas extraordinarias.
- g) Acreditación da información á familia.

3. En cada sesión de avaliación farase o seguimento do plan específico de reforzo e, de ser necesario, realizaránselle os axustes que proceda. Ao final do curso, na mesma sesión de avaliación informarase sobre o seu desenvolvemento e o seu aproveitamento.

11. Os criterios xerais para a avaliación e a promoción.

Artigo 21. Avaliación

1. Os referentes para a valoración do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos das áreas e da etapa na avaliación das áreas serán os criterios de avaliación que figuran no anexo II deste decreto. Os referentes no caso do alumnado con adaptación curricular serán os incluídos na devandita adaptación, sen que isto poida impedirle a promoción ao curso ou á etapa seguinte.
2. A avaliación do alumnado será global, continua e formativa, e terá en conta o grao de desenvolvemento das competencias clave e o seu progreso no conxunto dos procesos de aprendizaxe.
3. No contexto deste proceso de avaliación continua, cando o progreso dunha alumna ou dun alumno non sexa o axeitado estableceranse medidas de reforzo educativo. Estas medidas adoptaranse en calquera momento do curso, tan pronto como se detecten as dificultades, e estarán dirixidas a garantir a adquisición das aprendizaxes imprescindibles para continuar o proceso educativo.
4. A avaliación das aprendizaxes das alumnas e dos alumnos terá un carácter formativo e será un instrumento para a mellora tanto dos procesos de ensino como dos procesos de aprendizaxe. Nese sentido, o profesorado avaliará tanto as aprendizaxes do alumnado como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente, para o cal establecerá indicadores de logro nas programacións docentes.
5. Con independencia do seguimento realizado ao longo do curso, o equipo docente, coordinado pola titora ou polo titor do grupo, valorará, de forma colexiada, o progreso do alumnado nunha única sesión de avaliación que terá lugar ao finalizar o período lectivo do curso académico.
6. Igualmente, promoverase o uso xeneralizado de instrumentos de avaliación variados, diversos e adaptados ás distintas situacións de aprendizaxe que permitan a valoración obxectiva de todo o alumnado.

Artigo 22. Promoción

1. Ao finalizar os cursos segundo, cuarto e sexto da etapa, e como consecuencia do proceso de avaliación, o equipo docente do grupo, na sesión de avaliación final, decidirá sobre a promoción do alumnado. A decisión será adoptada de xeito colexiado, tendo en conta os criterios de promoción e tomando especialmente en consideración a información e o criterio do profesorado titor. A promoción no resto de cursos da etapa será automática.
2. O alumnado que acade a promoción de curso con algunha área con cualificación negativa recibirá os apoios necesarios para recuperar as aprendizaxes que non alcanzara o curso anterior.
3. O alumnado que non acade a promoción permanecerá un ano máis no mesmo curso. A permanencia no mesmo curso considerárase unha medida de carácter excepcional e tomarase se, tras aplicar as medidas ordinarias suficientes, adecuadas e personalizadas para atender o desfasamento curricular ou as dificultades de aprendizaxe da alumna ou do alumno, o equipo docente considera que a permanencia un ano máis no mesmo curso é a medida máis adecuada para favorecer o seu desenvolvemento. Nese caso, o equipo docente organizará un plan específico de reforzo para que, durante ese curso, a alumna ou o alumno poida alcanzar o grao de adquisición das competencias correspondentes. A decisión de permanencia no mesmo curso só poderá adoptarse unha vez durante a etapa, oídas as nais, os pais ou as persoas titoras legais, e terá, en todo caso, carácter excepcional.
4. Ao finalizar os cursos segundo, cuarto e sexto da etapa o profesorado titor emitirá un informe sobre o grao de adquisición das competencias clave de cada alumna ou alumno, no que indique, de ser o caso, as medidas de reforzo que se deben prever no ciclo ou etapa seguinte.
5. Co fin de garantir a continuidade do proceso de formación do alumnado, cada alumna ou alumno disporá ao finalizar a etapa dun informe sobre a súa evolución e o grao de desenvolvemento das competencias clave. 6. A consellería con competencias en materia de educación establecerá as características dos informes finais de ciclo e etapa aos que se refiren os puntos 4 e 5 anteriores.

Artigo 23. Avaliación de diagnóstico

No cuarto curso de educación primaria todos os centros docentes realizarán unha avaliación de diagnóstico das competencias adquiridas polo seu alumnado, segundo dispoña a consellería con competencias en materia de educación. Esta avaliación terá carácter informativo, formativo e orientador para os centros docentes, para o profesorado, para o alumnado e as súas familias ou persoas titoras legais, e para o conxunto da comunidade educativa. Esta avaliación, de carácter censual, terá como marco de referencia o establecido de acordo co artigo 144.1 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.

Artigo 24. Dereito do alumnado a unha avaliación obxectiva

Co fin de garantir o dereito das alumnas e dos alumnos a que a súa dedicación, o seu esforzo e o seu rendemento sexan valorados e recoñecidos conforme criterios de plena obxectividade, os centros docentes adoptarán as medidas precisas para facer públicos e comunicar ás familias os criterios de avaliación, os instrumentos de avaliación e os criterios de promoción, que, en todo caso, atenderán ás características da avaliación dispostas na lexislación vixente e, en particular, ao carácter global, continuo e formativo da avaliación nesta etapa.

Artigo 25. Participación e dereito á información de nais, pais ou persoas titoras legais

1. De conformidade co establecido no artigo 4.2.e) da Lei orgánica 8/1985, do 3 de xullo, reguladora do dereito á educación, e de acordo coas previsións da Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa, as nais, os pais ou as persoas titoras legais deberán participar e apoiar a evolución do proceso educativo das súas fillas, dos seus fillos ou das persoas que tutelén, así como coñecer as decisións relativas á súa avaliación e á promoción, e colaborar nas medidas de apoio ou reforzo que adopten os centros docentes para facilitar o seu progreso educativo, e terán acceso aos documentos oficiais de avaliación e ás probas e aos documentos das avaliacións que se lles realicen ás súas fillas, aos seus fillos ou ás persoas tuteladas, na parte referida á alumna ou ao alumno de que se trate, sen prexuízo do respecto ás garantías

establecidas na Lei orgánica 3/2018, do 5 de decembro, de protección de datos persoais e garantía dos dereitos dixitais, e demais normativa aplicable en materia de protección de datos de carácter persoal. Para esta finalidade, o acceso ás actas de avaliación poderá substituírse por un boletín individualizado coa información da acta referida á alumna ou o alumno de que se trate.

2. Igualmente, os centros docentes promoverán compromisos educativos coas nais, os pais ou as persoas titoras legais do seu alumnado nos que se consignen as actividades que as persoas integrantes da comunidade educativa se comprometen a desenvolver para facilitar o progreso académico do alumnado.

Avaliación das áreas

Artigo 9. Áreas

1. As áreas da educación primaria que se imparten en todos os cursos son as seguintes:

CIENCIAS DA NATUREZA

1º ciclo

Neste curso académico e en base á idade dos nenos/as, as probas de avaliación serán mediante fichas ou tarefas realizadas na aula de xeito individual. Pode ser calquera proba que recolla a información nun texto de forma escrita: ditados, fichas de repaso, pequenas redaccións... ou probas orais como contacontos, debates, exposicións...

De todos modos, “estas fichas de avaliación”, non serán a única ferramenta avaliadora. Empregaremos pois os seguintes **instrumentos de avaliación**:

- Observación directa.
- Probas orais segundo a necesidade.
- O porta folio de actividades realizadas.

- As libretas.
- Os traballos específicos encomendados.
- O rexistro de conducta e esforzo amosados.

Así pois, a avaliación será continua, observando a evolución de cada alumno/a, buscando sempre que se supere a sí mesmo/a e ás súas limitacións.

A adquisición dos coñecementos e competencias contará un 70% da nota da materia Así pois o outro % constará dun 15% entorno á **“traballo e esforzo diarios”** e outro 15% para a **“actitude e comportamento”**.

O obxectivo será adquirir condutas que favorezan o proceso de ensino-aprendizaxe, a convivencia pacífica e o desenvolvemento de habilidades sociais. Valóranse estas cuestións por separado, mediante unha rúbrica para cada unha, composta á súa vez de 10 ítems a acadar.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota finl (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

2º ciclo

Por un lado é importante que os alumnos/as coñezan o que significa a avaliación e que non o perciban como algo controlador ou coma un castigo. Deben coñecer como se vai realizar e ter moi claro que se espera que aprendan en cada unidade.

Por outro lado a avaliación será:

- Individualizada, centrándose na evolución de cada alumno e na súa situación inicial e particularidades.
- Integradora, para o cal contempla a existencia de diferentes grupos e situacións, e a flexibilidade na aplicación dos criterios de avaliación que se seleccionan.
- Cualitativa, na medida en que se aprecian todos os aspectos que inciden en cada situación particular e se avalían de forma equilibrada os diversos niveis de desenvolvemento do alumno, non só os de carácter cognitivo.

- Orientadora, dado que aporta ao alumno a información precisa para mellorar a súa aprendizaxe e adquirir estratexias apropiadas.
- Continua, xa que atende á aprendizaxe como proceso, contrastando os diversos momentos ou fases.

Dentro desta avaliación continua contemplamos modalidades:

-As avaliacións trimestrais constituíran un proceso continuo e terán un carácter orientador, regulador e autocorrector.

-A avaliación final indicará o grado de consecución das competencias propostas e indicaranos as lagoas e as correccións que conveña afrontar para os seguintes cursos.

Entre os instrumentos de avaliación:

- Estudo do expediente académico do alumno/a.
- Guías de Observación e rexistro: Observación directa da conduta, da actitude e de habilidades procedimentais e conceptuais, anecdotarios.
- Participación do alumnado en actividades grupais (escalas de frecuencia)

Portafolio/ Cadernos.

- Rúbricas.
- Probas orais, escritas e prácticas (lecturas, exposicións...).
- Presentación dos traballos requiridos.
- Resolución de problemas.
- Presentación dos cadernos.
- Presentación dos proxectos: organización, desenvolvemento e presentación.

Daráselle información clara e detallada aos alumnos/as e ás familias sobre os criterios de avaliación, as probas que se realizarán e os instrumentos utilizados para avaliar.

Para a valoración do caderno, terase en conta a organización, a presentación a caligrafía e o contido.

No rexistro de actividades da clase valoraranse as actividades escritas, as presentacións orais, debates, a colaboración...

A organización de materiais, velarase porque traian todo o material necesario: estoxo, caderno, libro... para a valoración da tarefa terase en conta a corrección na súa execución e a entrega a tempo.

Co resultado de cada instrumento de observación e medición, realízase unha avaliación sumativa, outorgándolles as seguinte porcentaxes do total:

- Valoración dos contidos e competencias adquiridas ou desenvolvidas na unidade
50%
- Realización do traballo na aula: (30%)
 - Realización adecuada do traballo
 - Organización dos materiais
 - Presentación do caderno
- Realización do traballo na casa: (10%)
Tarefas e traballos específicos
- Valoración de actitudes na aula: (10%)
 - • Escrita
 - • Participación
 - • Esfuerzo
 - • Colaboración

INSTRUMENTOS UTILIZADOS

- Realización de probas escritas/orais ou presentación ao finalizar cada unidade e ao final do trimestre.
- Rúbricas de avaliación
- Caderno

Rexistro de actividades da clase

- Rexistro de organización de materiais
- Rexistro de entrega de deberes no tempo
- Puntuación de corrección das pequenas tarefas individuais para casa.
- Rexistro de participación.
- Rexistro de actitude na aula
- Rexistro da valoración dos compañeiros. (caderno de equipo)

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota finl (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

3º ciclo

Os referentes para a valoración do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos de nivel nas avaliacións continua e final das disciplinas troncais, específicas e de libre configuración serán os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe que aparecen en cada unha das áreas.

Procedementos e instrumentos existentes para avaliar o proceso de aprendizaxe:

a) Observación sistemática:

- Escala de observación e seguimento.
- Rexistro persoal.

b) Análise das producións dos alumnos:

- Monografías. Maquetas
- Resumos, traballos de aplicación e síntese.
- Caderno de clase.
- Textos escritos (en papel ou formato dixital).
- Producións orais.
- Búsqueda de información.

c) Intercambios orais cos alumnos:

- Diálogo.
- Entrevista.
- Postas en común.
- Asembleas.
- Preguntas abertas

d) Probas competenciais específicas:

- Obxectivas: orais, escritas tanto en papel coma en formato dixital.(En ditas probas, ademais dos contidos propios de cada área, valorarase a expresión escrita, oral e a ortografía traballada no nivel en todas as áreas).
- Abertas.
- Exposición dun tema.
- Resolución de exercicios ou problemas.

e) Autoavaliación.

Con estes criterios conformarase a nota global da área nas diferentes avaliacións e serán os seguintes:

60% da cualificación global das avaliacións partirá de tarefas obxectivas orais ou escritas, nas que ademais de avaliar os contidos propios de cada asignatura se valorará a expresión oral, escrita e a ortografía(propia do nivel) en calquera das áreas.

(Controis de traballo máis exposición:40% exposición e 20% o traballo)

O **40%** restante referirase á participación do alumando en clase, e que podemos desglosar en:

20% dos datos recollidos sobre o traballo diario e participación do alumnado :exercicios das áreas, traballos de investigación,...

10% execución das tarefas,cadernos,...

10% autoavaliacións,kahoots,...

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota finl (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

CIENCIAS SOCIAIS

1º ciclo

Neste curso académico e en base á idade dos nenos/as, as probas de avaliación serán mediante fichas ou tarefas realizadas na aula de xeito individual. Pode ser calquera proba que recolla a información nun texto de forma escrita: ditados, fichas de repaso, pequenas redaccións... ou probas orais como contacontos, debates, exposicións...

De todos modos, “estas fichas de avaliación”, non serán a única ferramenta avaliadora. Empregaremos pois os seguintes **instrumentos de avaliación**:

- Observación directa.
- Probas orais segundo a necesidade.
- O porta folio de actividades realizadas.
- As libretas.
- Os traballos específicos encomendados.
- O rexistro de conducta e esforzo amosados.

Así pois, a avaliación será continua, observando a evolución de cada alumno/a, buscando sempre que se supere a sí mesmo/a e ás súas limitacións.

A adquisición dos coñecementos e competencias contará un 70% da nota da materia Así pois o outro % constará dun 15% entorno á “**traballo e esforzo diarios**” e outro 15% para a “**actitude e comportamento**”.

O obxectivo será adquirir condutas que favorezan o proceso de ensino-aprendizaxe, a convivencia pacífica e o desenvolvemento de habilidades sociais. Valóranse estas cuestións por separado, mediante unha rúbrica para cada unha, composta á súa vez de 10 ítems a acadar.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

2º ciclo

Por un lado é importante que os alumnos/as coñezan o que significa a avaliación e que non o perciban como algo controlador ou coma un castigo. Deben coñecer como se vai realizar e ter moi claro que se espera que aprendan en cada unidade.

Por outro lado a avaliación será:

- Individualizada, centrándose na evolución de cada alumno e na súa situación inicial e particularidades.
- Integradora, para o cal contempla a existencia de diferentes grupos e situacións, e a flexibilidade na aplicación dos criterios de avaliación que se seleccionan.
- Cualitativa, na medida en que se aprecian todos os aspectos que inciden en cada situación particular e se avalían de forma equilibrada os diversos niveis de desenvolvemento do alumno, non só os de carácter cognitivo.
- Orientadora, dado que aporta ao alumno a información precisa para mellorar a súa aprendizaxe e adquirir estratexias apropiadas.
- Continua, xa que atende á aprendizaxe como proceso, contrastando os diversos momentos ou fases.

Dentro desta avaliación continua contemplamos modalidades:

-As avaliacións trimestrais constituíran un proceso continuo e terán un carácter orientador, regulador e autocorrector.

-A avaliación final indicará o grado de consecución das competencias propostas e indicaranos as lagoas e as correccións que conveña afrontar para os seguintes cursos.

Entre os instrumentos de avaliación:

- Estudio do expediente académico do alumno/a.
- Guías de Observación e rexistro: Observación directa da conduta, da actitude e de habilidades procedimentais e conceptuais, anecdotarios.
- Participación do alumnado en actividades grupais (escalas de frecuencia) Portafolio/ Cadernos.
- Rúbricas.
- Probas orais, escritas e prácticas (lecturas, exposicións...).
- Presentación dos traballos requiridos.
- Resolución de problemas.
- Presentación dos cadernos.
- Presentación dos proxectos: organización, desenvolvemento e presentación.

Daráse información clara e detallada aos alumnos/as e ás familias sobre os criterios de avaliación, as probas que se realizarán e os instrumentos utilizados para avaliar.

Para a valoración do caderno, terase en conta a organización, a presentación a caligrafía e o contido.

No rexistro de actividades da clase valoraranse as actividades escritas, as presentacións orais, debates, a colaboración...

A organización de materiais, velarase porque traian todo o material necesario: estoxo, caderno, libro... para a valoración da tarefa terase en conta a corrección na súa execución e a entrega a tempo.

Co resultado de cada instrumento de observación e medición, realízase unha avaliación sumativa, outorgándolles as seguintes porcentaxes do total:

- Valoración dos contidos e competencia adquiridas e desenvolvidas (50%)

- Realización do traballo solicitado (30 %)

- Adecuación do traballo.
 - Organización dos materiais.
 - Presentación axeitada do caderno/portafolio.
 - Realización de tarefas na casa: traballos específicos.
 - Realización das tarefas na aula.
 - Participación no traballo en grupo.
 - Resolución do traballo individual
 - Forma de comunicar/transmitir o aprendido
- Valoración de actitudes na aula: (20 %)
 - escoita
 - Participa
 - Esfórzase
 - Colabora
 - Respecta

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

3º ciclo

Os referentes para a valoración do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos de nivel nas avaliacións continua e final das disciplinas troncais, específicas e de libre configuración serán os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe que aparecen en cada unha das áreas.

Procedementos e instrumentos existentes para avaliar o proceso de aprendizaxe:

f) Observación sistemática:

- Escala de observación e seguimento.
- Rexistro persoal.

g) Análise das producións dos alumnos:

- Monografías. Maquetas
- Resumos, traballos de aplicación e síntese.
- Caderno de clase.
- Textos escritos (en papel ou formato dixital).
- Producións orais.
- Búsqueda de información.

h) Intercambios orais cos alumnos:

- Diálogo.
- Entrevista.
- Postas en común.
- Asembleas.
- Preguntas abertas

i) Probas competenciais específicas:

- Obxectivas: orais, escritas tanto en papel coma en formato dixital.(En ditas probas, ademais dos contidos propios de cada área, valorarase a expresión escrita, oral e a ortografía traballada no nivel en todas as áreas).
- Abertas.
- Exposición dun tema.
- Resolución de exercicios ou problemas.

j) Autoavaliación.

Con estes criterios conformarase a nota global da área nas diferentes avaliacións e serán os seguintes:

60% da cualificación global das avaliacións partirá das probas obxectivas orais ou escritas, nas que ademais de avaliar os contidos propios de cada asignatura se valorará a expresión oral, escrita e a ortografía(propia do nivel) en calquera das áreas.

(Controis de traballo máis exposición:40% exposición e 20% o traballo)

O **40%** restante referirase á participación e actitude do alumando en clase, e que podemos desglosar en:

20% dos datos recollidos sobre o traballo diario e participación do alumnado :exercicios das áreas, traballos de investigación,...

10% exposicións, cadernos,...

10% autoavaliacións, kahoots,...

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

EDUCACIÓN FÍSICA

1º ciclo

Respecto ao que avaliar do proceso de ensino, vou ter en conta o grao de consecución do proposto na programación, baseándome en:

- O grao concreción dos obxectivos propostos
- A correspondencia das actividades propostas cos obxectivos
- A estruturación do ensino - A adaptación do ensino (metodoloxía) a situacións novas
- A motivación aos alumnos
- O ensino da materia está coordinada con outras materias
- Previuse o traballo en equipo que se concretasen nunha lista de control sobre o noso proceso de ensino.

b) Instrumentos. Como xa dixen no apartado anterior, a avaliación formará parte do proceso de ensinoaprendizaxe, e como tal, será un proceso continuo, que nos permitirá comprobar éxitos e acertos, así como deficiencias e dificultades que vaian aparecendo.

Para iso, vou utilizar a observación directa e sistemática, a cal quedará recollida en base a diferentes procedementos e instrumentos que recollerán tanto datos cuantitativos como datos cualitativos (referidos ao interese, formas de traballar, atención, participación?).

Os instrumentos a utilizar son:

Listas de control de cada unidade didáctica, nas que terei reflectidos uns ítems relacionados cos obxectivos e nos que estarán especificados (SE-NON-Ás veces) se se conseguen ou non.

Escalas de estimación de cada unidade didáctica, as cales tamén estarán relacionadas cos obxectivos propostos, pero están deseñadas a partir dun grao de dificultade e relacionadas coa calidade de execución, en escalas do 1 ao 5.

A **avaliación formativa**, que será a que leve a cabo durante o desenvolvemento das diferentes sesións e que me servirá para ir obtendo a información sobre como se está levando a cabo a tarefa. Ademais permitirame, mediante o feed-back e a información suplementaria individual dada ao alumno/a, ir individualizando o proceso de ensinoaprendizaxe.

A **avaliación final**, que será levada a cabo na última sesión de cada Unidade Didáctica, e que será a que me axude a constatar o grao de adquisición de contidos, habilidades e actividades desenvolvidas ao longo da Unidade Didáctica.

Para esta avaliación, utilizarei tarefas practicadas durante a UD. Ademais, a última semana de cada trimestre dedicareina a realizar actividades e tarefas relacionadas co traballo realizado ao longo do trimestre, as cales me servirán como afianzamento de todas as capacidades traballadas durante o trimestre e a avaliación do grao de consecución das mesmas.

Os criterios de cualificación empregados durante o curso en relación aos diferentes criterios de avaliación serán:

Hábito de traballo

Actitudes correctas de saúde e hixiene individual e colectiva.

Probas prácticas de cada unidade didáctica

Probas teóricas.

Mellora da capacidade física e nas habilidades básicas.

Presentación persoal adecuada. (Chandal, roupa cómoda, zapatillas...)

O método de avaliación será o de avaliación continua, onde o alumno será avaliado constantemente en aspectos como participación comportamento, etc. Desta avaliación xurdirán as diferentes avaliacións finais por trimestre. O peso das cualificacións estará distribuído en diferentes bloques cuxo valor está expresado en porcentaxes:

- Participación e realización das actividades na clase 50%
- Prueba teórica (se a houber) 10%
- Pruebas prácticas 20%
- Actitud (hixiene, presentación, comportamento, etc.) 20%

NOTA: En caso de non haber proba Teórica, o 10% que falte repartirase entre as probas prácticas e a actitude quedando todo ao 25%. O alumno que non poida participar nas actividades prácticas será avaliado e cualificado das que si poida e para o resto basearémonos en obxectivos procedimentales mediante a realización de traballos, fichas, etc, que o profesor lle encomendará ao longo do período.

A partir dos datos obtidos e tendo en conta as porcentaxes anteriores obtense unha puntuación de 0 a 10 cuxa cualificación se traduce en: SB = Sobresaliente. 9 - 10 // N= Notable. 7- 8,9 // B = Ben. 6 - 6,9. S = Suficiente. 5 - 5,9 // I = Insuficiente .0 - 4,9.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

2º ciclo

Respecto ao que avaliar do proceso de ensino, vou ter en conta o grao de consecución do proposto na programación, baseándome en:

- O grao concreción dos obxectivos propostos
- A correspondencia das actividades propostas cos obxectivos
- A estruturación do ensino - A adaptación do ensino (metodoloxía)a situacións novas
- A motivación aos alumnos
- O ensino da materia está coordinada con outras materias
- Previuse o traballo en equipo que se concretasen nunha lista de control sobre o noso proceso de ensino.

b) Instrumentos. Como xa dixen no apartado anterior, a avaliación formará parte do proceso de ensinoaprendizaxe, e como tal, será un proceso continuo, que nos permitirá comprobar éxitos e acertos, así como deficiencias e dificultades que vaian aparecendo.

Para iso, vou utilizar a observación directa e sistemática, a cal quedará recollida en base a diferentes procedementos e instrumentos que recollerán tanto datos cuantitativos como datos cualitativos (referidos ao interese, formas de traballar, atención, participación?).

Os instrumentos a utilizar son:

Listas de control de cada unidade didáctica, nas que terei reflectidos uns ítems relacionados cos obxectivos e nos que estarán especificados (SE-NON-Ás veces) se se conseguen ou non.

Escalas de estimación de cada unidade didáctica, as cales tamén estarán relacionadas cos obxectivos propostos, pero están deseñadas a partir dun grao de dificultade e relacionadas coa calidade de execución, en escalas do 1 ao 5.

A **avaliación formativa**, que será a que leve a cabo durante o desenvolvemento das diferentes sesións e que me servirá para ir obtendo a información sobre como se está levando a cabo a tarefa. Ademais permitírame, mediante o feed-back e a información suplementaria individual dada ao alumno/a, ir individualizando o proceso de ensinoaprendizaxe.

A **avaliación final**, que será levada a cabo na última sesión de cada Unidade Didáctica, e que será a que me axude a constatar o grao de adquisición de contidos, habilidades e actividades desenvolvidas ao longo da Unidade Didáctica.

Para esta avaliación, utilizarei tarefas practicadas durante a UD. Ademais, a última semana de cada trimestre dedicareina a realizar actividades e tarefas relacionadas co traballo realizado ao longo do trimestre, as cales me servirán como afianzamento de todas as capacidades traballadas durante o trimestre e a avaliación do grao de consecución das mesmas.

Os criterios de cualificación empregados durante o curso en relación aos diferentes criterios de avaliación serán:

Hábito de traballo

Actitudes correctas de saúde e hixiene individual e colectiva.

Probas prácticas de cada unidade didáctica

Probas teóricas.

Mellora da capacidade física e nas habilidades básicas.

Presentación persoal adecuada. (Chandal, roupa cómoda, zapatillas...)

O método de avaliación será o de avaliación continua, onde o alumno será avaliado constantemente en aspectos como participación comportamento, etc. Desta avaliación xurdirán as diferentes avaliacións finais por trimestre. O peso das cualificacións estará distribuído en diferentes bloques cuxo valor está expresado en porcentaxes:

- Participación e realización das actividades na clase 50%
- Prueba teórica (se a houber) 10%
- Pruebas prácticas 20%
- Actitud (hixiene, presentación, comportamento, etc.) 20%

NOTA: En caso de non haber proba Teórica, o 10% que falte repartirase entre as probas prácticas e a actitude quedando todo ao 25%. O alumno que non poida participar nas actividades prácticas será avaliado e cualificado das que si poida e para o resto basearémonos en obxectivos procedimentales mediante a realización de traballos, fichas, etc, que o profesor lle encomendará ao longo do período.

A partir dos datos obtidos e tendo en conta as porcentaxes anteriores obtense unha puntuación de 0 a 10 cuxa cualificación se traduce en: SB = Sobresaliente. 9 - 10 // N= Notable. 7- 8,9 // B = Ben. 6 - 6,9. S = Suficiente. 5 - 5,9 // I = Insuficiente .0 - 4,9.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

3º ciclo

Respecto ao que avaliar do proceso de ensino, vou ter en conta o grao de consecución do proposto na programación, baseándome en:

- O grao concreción dos obxectivos propostos
- A correspondencia das actividades propostas cos obxectivos
- A estruturación do ensino - A adaptación do ensino (metodoloxía)a situacións novas
- A motivación aos alumnos
- O ensino da materia está coordinada con outras materias
- Previuse o traballo en equipo que se concretasen nunha lista de control sobre o noso proceso de ensino.

b) Instrumentos. Como xa dixen no apartado anterior, a avaliación formará parte do proceso de ensinoaprendizaxe, e como tal, será un proceso continuo, que nos permitirá comprobar éxitos e acertos, así como deficiencias e dificultades que vaian aparecendo.

Para iso, vou utilizar a observación directa e sistemática, a cal quedará recollida en base a diferentes procedementos e instrumentos que recollerán tanto datos cuantitativos como datos cualitativos (referidos ao interese, formas de traballar, atención, participación?).

Os instrumentos a utilizar son:

Listas de control de cada unidade didáctica, nas que terei reflectidos uns ítems relacionados cos obxectivos e nos que estarán especificados (SE-NON-Ás veces) se se conseguen ou non.

Escalas de estimación de cada unidade didáctica, as cales tamén estarán relacionadas cos obxectivos propostos, pero están deseñadas a partir dun grao de dificultade e relacionadas coa calidade de execución, en escalas do 1 ao 5.

A **avaliación formativa**, que será a que leve a cabo durante o desenvolvemento das diferentes sesións e que me servirá para ir obtendo a información sobre como se está levando a cabo a tarefa. Ademais permitirame, mediante o feed-back e a información suplementaria individual dada ao alumno/a, ir individualizando o proceso de ensinoaprendizaxe.

A **avaliación final**, que será levada a cabo na última sesión de cada Unidade Didáctica, e que será a que me axude a constatar o grao de adquisición de contidos, habilidades e actividades desenvolvidas ao longo da Unidade Didáctica.

Para esta avaliación, utilizarei tarefas practicadas durante a UD. Ademais, a última semana de cada trimestre dedicareina a realizar actividades e tarefas relacionadas co traballo realizado ao longo do trimestre, as cales me servirán como afianzamento de todas as capacidades traballadas durante o trimestre e a avaliación do grao de consecución das mesmas.

Os criterios de cualificación empregados durante o curso en relación aos diferentes criterios de avaliación serán:

Hábito de traballo

Actitudes correctas de saúde e hixiene individual e colectiva.

Probas prácticas de cada unidade didáctica

Probas teóricas.

Mellora da capacidade física e nas habilidades básicas.

Presentación persoal adecuada. (Chandal, roupa cómoda, zapatillas...)

O método de avaliación será o de avaliación continua, onde o alumno será avaliado constantemente en aspectos como participación comportamento, etc. Desta avaliación xurdirán as diferentes avaliacións finais por trimestre. O peso das cualificacións estará distribuído en diferentes bloques cuxo valor está expresado en porcentaxes:

- Participación e realización das actividades na clase 50%
- Prueba teórica (se a houber) 10%
- Pruebas prácticas 20%
- Actitud (hixiene, presentación, comportamento, etc.) 20%

NOTA: En caso de non haber proba Teórica, o 10% que falte repartirase entre as probas prácticas e a actitude quedando todo ao 25%. O alumno que non poida participar nas actividades prácticas será avaliado e cualificado das que si poida e para o resto basearémonos en obxectivos procedimentales mediante a realización de traballos, fichas, etc, que o profesor lle encomendará ao longo do período.

A partir dos datos obtidos e tendo en conta as porcentaxes anteriores obtense unha puntuación de 0 a 10 cuxa cualificación se traduce en: SB = Sobresaliente. 9 - 10 // N= Notable. 7- 8,9 // B = Ben. 6 - 6,9. S = Suficiente. 5 - 5,9 // I = Insuficiente .0 - 4,9.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

EDUCACIÓN PLÁSTICA E VISUAL

1º ciclo

Neste curso académico e en base á idade dos nenos/as, as probas de avaliación serán mediante fichas ou tarefas realizadas na aula de xeito individual.

De todos modos, “estas fichas de avaliación”, non serán a única ferramenta avaliadora. Empregaremos pois os seguintes **instrumentos de avaliación**:

- Observación directa.
- O porta folio de actividades realizadas.
- Os traballos específicos encomendados.
- O rexistro de conducta e esforzo amosados.

Así pois, a avaliación será continua, observando a evolución de cada alumno/a, buscando sempre que se supere a sí mesmo/a e ás súas limitacións.

O obxectivo será adquirir condutas que favorezan o proceso de ensino-aprendizaxe, a convivencia pacífica e o desenvolvemento de habilidades sociais. Valóranse estas cuestións por separado, mediante unha rúbrica para cada unha, composta á súa vez de 10 ítems a acadar.

Traballo na aula: (60 %)

- Tarefas ao día, realizadas con empeño e motivación.
- Destrezas adquiridas.

Actitude e bo comportamento: (40 %)

- Interese, atención e traballo en equipo.
- Cumprimento das normas.
- Esfuerzo.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

2º ciclo

Por un lado é importante que os alumnos/as coñezan o que significa a avaliación e que non o perciban como algo controlador ou coma un castigo. Deben coñecer como se vai realizar e ter moi claro que se espera que aprendan en cada unidade.

Por outro lado a avaliación será:

- Individualizada, centrándose na evolución de cada alumno e na súa situación inicial e particularidades.
- Integradora, para o cal contempla a existencia de diferentes grupos e situacións, e a flexibilidade na aplicación dos criterios de avaliación que se seleccionan.
- Cualitativa, na medida en que se aprecian todos os aspectos que inciden en cada situación particular e se avalían de forma equilibrada os diversos niveis de desenvolvemento do alumno, non só os de carácter cognitivo.
- Orientadora, dado que aporta ao alumno a información precisa para mellorar a súa aprendizaxe e adquirir estratexias apropiadas.
- Continua, xa que atende á aprendizaxe como proceso, contrastando os diversos momentos ou fases.

Dentro desta avaliación continua contemplamos modalidades:

-As avaliacións trimestrais constituíran un proceso continuo e terán un carácter orientador, regulador e autocorrector.

-A avaliación final indicará o grado de consecución das competencias propostas e indicaranos as lagoas e as correccións que conveña afrontar para os seguintes cursos.

Entre os instrumentos de avaliación:

- Rúbricas de avaliación
- Block de debuxo, portafolio/produccións artísticas.
- Rexistro de actividades na clase.
- Rexistro de organización dos materia
- Rexistro de entrega de traballos tempo e forma.
- Rexistro de participación
- Rexistro de actitude na aula
- Rexistro da valoración compañeiros (caderno de equipo)

Daráselle información clara e detallada aos alumnos/as e ás familias sobre os criterios de avaliación, as probas que se realizarán e os instrumentos utilizados para avaliar.

Para a valoración do caderno, terase en conta a organización, a presentación a caligrafía e o contido.

No rexistro de actividades da clase valoraranse as actividades escritas, as presentacións orais, debates, a colaboración...

A organización de materiais, velarase porque traian todo o material necesario: estoxo, caderno, libro... para a valoración da tarefa terase en conta a corrección na súa execución e a entrega a tempo.

Co resultado de cada instrumento de observación e medición, realízase unha avaliación sumativa, outorgándolles as seguinte porcentaxes do total:

40% : Valoración das competencias adquiridas ou desenvolvidas, capacidades perceptivas, expresivas e estéticas.

Realización do traballo na aula:

40% :

- Realización axeitada do traballo.
- Organización dos materiais.
- Presentación dos traballos plásticos.

10% : Responsabilidade e traballos específicos.

10 % : Valoración de actitudes na aula:

- Escoita
- Participación
- Esfuerzo
- Colaboración
- Creatividade

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota finl (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

3º ciclo

Os referentes para a valoración do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos de nivel nas avaliacións continua e final das disciplinas troncais, específicas e de libre configuración serán os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe que aparecen en cada unha das áreas.

Procedementos e instrumentos existentes para avaliar o proceso de aprendizaxe:

k) Observación sistemática:

- Escala de observación e seguimento.
- Rexistro persoal.

l) Análise das producións dos alumnos:

- Monografías. Maquetas
- Resumos, traballos de aplicación e síntese.
- Caderno de clase.
- Textos escritos (en papel ou formato dixital).
- Producións orais.
- Búsqueda de información.

m) Intercambios orais cos alumnos:

- Diálogo.
- Entrevista.
- Postas en común.
- Asembleas.
- Preguntas abertas

n) Probas competenciais específicas:

- Obxectivas: orais, escritas tanto en papel coma en formato dixital.(En ditas probas, ademais dos contidos propios de cada área, valorarase a expresión escrita, oral e a ortografía traballada no nivel en todas as áreas).
- Abertas.
- Exposición dun tema.
- Resolución de exercicios ou problemas.

o) Autoavaliación.

Con estes criterios conformarase a nota global da área nas diferentes avaliacións e serán os seguintes:

80% todos os traballos que se pidan para realizar.

20% restante referirase á presentación e elaboración dos mesmos.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota finl (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

EDUCACIÓN EN VALORES CÍVICOS E ÉTICOS

A avaliación será continua.

Á hora de establecer os criterios de cualificación da materia, debemos ter en conta os instrumentos de avaliación marcados nesta programación, estes son as probas escritas e as táboas de indicadores.

As probas escritas serán as tarefas e fichas, o traballo no caderno.

Por outra banda, as táboas de indicadores serán rúbricas, listas de cotexo ou escalas de observación entre outros. Estas táboas de indicadores terán a porcentaxe marcada para cada criterio de avaliación en cada unidade.

Para obter a cualificación de cada unha das unidades didácticas empregaranse os procedementos de avaliación anteriormente citados.

Para o cálculo da nota de cada avaliación terase en conta a seguinte fórmula:

NOTA PRIMEIRA AVALIACIÓN= (NOTA UD1 + NOTA UD2) / 2

NOTA SEGUNDA AVALIACIÓN= (NOTA UD3 + NOTA UD4) / 2

NOTA TERCEIRA AVALIACIÓN= (NOTA UD5 + NOTA UD6) / 2

Para o cálculo da nota de cada unidade, utilizaranse as seguintes porcentaxes:

UNIDADE 1: Taboas de indicadores: 100%

UNIDADE 2: Taboas de indicadores: 100%

UNIDADE 3: Taboas de indicadores: 100%

UNIDADE 4: Taboas de indicadores: 100%

UNIDADE 5: Taboas de indicadores: 100%

UNIDADE 6: Taboas de indicadores: 100%

A cualificación da avaliación final da materia calcularase aplicando a seguinte fórmula:

NOTA AVALIACIÓN FINAL: Media aritmética das tres avaliacións.

Valorarase de forma significativa a participación tanto nas tarefas de aula como na colaboración no desenvolvemento das tarefas colectivas a nivel centro.

O resultado dos cálculos redondearase cara a unidade seguinte, sempre e cando o número das décimas sexa cinco ou maior que cinco.

LENGUA E LITERATURA CASTELÁ

1º ciclo

Neste curso académico e en base á idade dos nenos/as, as probas de avaliación serán mediante fichas ou tarefas realizadas na aula de xeito individual. Pode ser calquera proba que recolla a información nun texto de forma escrita: ditados, fichas de repaso, pequenas redaccións... ou probas orais como contacontos, debates, exposicións...

De todos modos, “estas fichas de avaliación”, non serán a única ferramenta avaliadora. Empregaremos pois os seguintes **instrumentos de avaliación**:

- ✓ Probas escritas e orais, encubertas para valorar a adquisición de contidos.
- ✓ Criterios e estándares de avaliación, e mínimos esixibles.
- ✓ Caderno, portfolio, control de tarefas, interese....
- ✓ Semáforo de conduta, diario de clase...

Así pois, a avaliación será continua, observando a evolución de cada alumno/a, buscando sempre que se supere a sí mesmo/a e ás súas limitacións.

Coñecementos e competencias adquiridas. (70%)

- Comprensión oral e escrita.
- Competencia lectora (fluidez, entoación, ritmo, velocidade...).
- Expresión oral e escrita.
- Uso adecuado da lingua: normas ortográficas e gramaticais.

Traballo e esforzo diarios (20%)

- Traballo diario na clase.
- Deberes.

- Hábitos de traballo: individuais e grupais.

O obxectivo será adquirir condutas que favorezan o proceso de ensino-aprendizaxe, a convivencia pacífica e o desenvolvemento de habilidades sociais.

Actitude na aula (10%)

- Participación e motivación.
- Respecto das normas da clase e do centro.
- Atención e escoita.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

2º ciclo

Por un lado é importante que os alumnos/as coñezan o que significa a avaliación e que non o perciban como algo controlador ou coma un castigo. Deben coñecer como se vai realizar e ter moi claro que se espera que aprendan en cada unidade.

Por outro lado a avaliación será:

- Individualizada, centrándose na evolución de cada alumno e na súa situación inicial e particularidades.
- Integradora, para o cal contempla a existencia de diferentes grupos e situacións, e a flexibilidade na aplicación dos criterios de avaliación que se seleccionan.
- Cualitativa, na medida en que se aprecian todos os aspectos que inciden en cada situación particular e se avalían de forma equilibrada os diversos niveis de desenvolvemento do alumno, non só os de carácter cognitivo.
- Orientadora, dado que aporta ao alumno a información precisa para mellorar a súa aprendizaxe e adquirir estratexias apropiadas.
- Continua, xa que atende á aprendizaxe como proceso, contrastando os diversos momentos ou fases.

Dentro desta avaliación continua contemplamos modalidades:

-As avaliacións trimestrais constituíran un proceso continuo e terán un carácter orientador, regulador e autocorrector.

-A avaliación final indicará o grado de consecución das competencias propostas e indicaranos as lagoas e as correccións que conveña afrontar para os seguintes cursos.

Entre os instrumentos de avaliación:

- ✓ Realización de probas escritas/orais ao finalizar cada unidade e ao final do trimestre.
- ✓ Rúbricas de avaliación
- ✓ Caderno.
- ✓ Rexistro de actividades da clase.
- ✓ Rexistro de organización de materiais.
- ✓ Rexistro de entrega de traballos no tempo e forma.
- ✓ Puntuación de corrección das tarefas/traballos específicos.

Darásele información clara e detallada aos alumnos/as e ás familias sobre os criterios de avaliación, as probas que se realizarán e os instrumentos utilizados para avaliar.

Para a valoración do caderno, terase en conta a organización, a presentación a caligrafía e o contido.

No rexistro de actividades da clase valoraranse as actividades escritas, as presentacións orais, debates, a colaboración...

A organización de materiais, velarase porque traian todo o material necesario: estoxo, caderno, libro... para a valoración da tarefa terase en conta a corrección na súa execución e a entrega a tempo.

Co resultado de cada instrumento de observación e medición, realízase unha avaliación sumativa, outorgándolles as seguinte porcentaxes do total:

50% : Valoración dos contidos e competencias adquiridas ou desenvolvidas na unidade.

30% : Realización do traballo na aula:

- Realización adecuada do traballo.
- Organización dos materiais.
- Presentación/ organización do caderno.

10% :

- Realización do traballo na casa:
- Responsabilidade para traballos desenvolver os pequenos traballos/tarefas.

10% : Valoración de actitudes na aula:

- escoita
- Participación
- Esforzo
- Colaboración

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota finl (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

3º ciclo

Os referentes para a valoración do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos de nivel nas avaliacións continua e final das disciplinas troncais, específicas e de libre configuración serán os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe que aparecen en cada unha das áreas.

Procedementos e instrumentos existentes para avaliar o proceso de aprendizaxe:

p) Observación sistemática:

- Escala de observación e seguimento.
- Rexistro persoal.

q) Análise das producións dos alumnos:

- Monografías. Maquetas
- Resumos, traballos de aplicación e síntese.
- Caderno de clase.
- Textos escritos (en papel ou formato dixital).
- Producións orais.
- Búsqueda de información.

r) Intercambios orais cos alumnos:

- Diálogo.
- Entrevista.
- Postas en común.
- Asembleas.
- Preguntas abertas

s) Probas competenciais específicas:

- Obxectivas: orais, escritas tanto en papel coma en formato dixital.(En ditas probas, ademais dos contidos propios de cada área, valorarase a expresión escrita, oral e a ortografía traballada no nivel en todas as áreas).
- Abertas.
- Exposición dun tema.
- Resolución de exercicios ou problemas.

t) Autoavaliación.

Con estes criterios conformarase a nota global da área nas diferentes avaliacións e serán os seguintes:

Criterios de cualificación

Con estes criterios conformarase a nota global da área nas diferentes avaliacións e serán os seguintes:

70% da cualificación global das avaliacións partirá das probas obxectivas orais ou escritas, nas que ademais de avaliar os contidos propios de cada asignatura se valorará a expresión oral, escrita e a ortografía(propia do nivel) en calquera das áreas.

PROBAS ESCRITAS:

En total, o máximo que se pode restar na proba é de 1 punto.

***Restarase 0,2 por cada falta de ortografía.(Máximo 0,5)**

*** 0'1 por cada til. (Máximo 0,5)**

***Un máximo de 0,3 por presentación (letra,marxes,...)**

En total, o máximo que se pode restar na proba é de 1 punto.

O **30%** podemos desglosalo en:

20% dos datos recollidos sobre o traballo diario e participación do alumnado :exercicio da área,cadernos traballos de investigación,exposicións,...

10% traballo e exposición dun libro de lectura.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obtérase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota finl (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

LINGUA ESTRANXEIRA

1º ciclo

As aprendizaxes do alumno serán avaliadas sistemática e periodicamente, tanto para medir individualmente o seu grao de adquisición (**avaliación sumativa** en diferentes momentos do curso) como para introducir no proceso educativo cantos cambios sexan precisos se a situación o require (cando as aprendizaxes dos alumnos non responden ao que, *a priori*, se espera deles). Ademais desa avaliación sumativa, que tendemos a identificar coas finais de avaliación e de curso haberá outras avaliacións, como a inicial (non cualificada) e a final e, sobre todo, a **continua ou formativa**,

aquela que se realiza ao longo de todo o proceso de ensino-aprendizaxe, e que insiste, no carácter orientador e de diagnóstico do ensino.

Os **procedementos e instrumentos de avaliación**, no caso desa avaliación continua, serán a observación e seguimento sistemático do alumno, é dicir, tomaranse en consideración todas as *producións* que desenvolva, tanto de carácter individual como grupal: traballos escritos, exposicións orais e debates, actividades da clase, lecturas e resumos, investigacións, actitude ante a aprendizaxe, precisión na expresión, autoavaliación... E os da avaliación sumativa, as probas escritas trimestrais e as de recuperación . Os procedementos de avaliación serán variados, de forma que poidan adaptarse á flexibilidade que esixe a propia avaliación .

Como **criterios de cualificación** para establecer as notas en cada unha das tres avaliacións en que se organiza o curso e na ordinaria final de curso teranse sempre en conta as cualificacións das actividades realizadas polo alumno ao longo de todo o curso escolar (avaliación continua), coa excepción daqueles alumnos que perdan o dereito á avaliación por un número excesivo de faltas de asistencia á clase sen xustificar, nese caso a cualificación final só terá en conta a nota da proba escrita. Esta múltiple ponderación responde ao feito de que se pretende avaliar todo tipo de contidos que se traballaron na clase ao longo do curso. Os alumnos son informados destas decisións a principios de curso.

- Actividades diarias realizadas polo alumn@ ao longo do trimestre :
(*Pondera un 10% da nota*)
- A lectura de libros da biblioteca de aula e a realización das correspondentes tarefas que servirán para avaliar a comprensión lectora . Cada trimestre terán que ler polo menos un libro. (*Pondera un 10% da nota*)
- O uso do vocabulario de aula (classroom language) e a intención de comunicarse en inglés (aínda que lles resulte difícil e cometan erros)
(*Pondera un 10% da nota*)
- A presentación axeitada e a tempo dos proxectos de clase. (*Pondera un 10% da nota*)
- A presentación da carpeta-portfolio con todos os traballos trimestrais ordenados. (*Pondera un 10% da nota*)

- Probas escritas (*pondera un 40%*)
- Actitude na clase, participación en actividades oraís (*pondera un 10%*)

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obtérase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

2º ciclo

As aprendizaxes do alumno serán avaliadas sistemática e periodicamente, tanto para medir individualmente o seu grao de adquisición (**avaliación sumativa** en diferentes momentos do curso) como para introducir no proceso educativo cantos cambios sexan precisos se a situación o require (cando as aprendizaxes dos alumnos non responden ao que, *a priori*, se espera deles). Ademais desa avaliación sumativa, que tendemos a identificar coas finais de avaliación e de curso haberá outras avaliacións, como a inicial (non cualificada) e a final e, sobre todo, a **continua ou formativa**, aquela que se realiza ao longo de todo o proceso de ensino-aprendizaxe, e que insiste, no carácter orientador e de diagnóstico do ensino.

Os **procedementos e instrumentos de avaliación**, no caso desa avaliación continua, serán a observación e seguimento sistemático do alumno, é dicir, tomaranse en consideración todas as *producións* que desenvolva, tanto de carácter individual como grupal: traballos escritos, exposicións oraís e debates, actividades da clase, lecturas e resumos, investigacións, actitude ante a aprendizaxe, precisión na expresión, autoavaliación... E os da avaliación sumativa, as probas escritas trimestrais e as de recuperación . Os procedementos de avaliación serán variados, de forma que poidan adaptarse á flexibilidade que esixe a propia avaliación .

Como **criterios de cualificación** para establecer as notas en cada unha das tres avaliacións en que se organiza o curso e na ordinaria final de curso teranse sempre en conta as cualificacións das actividades realizadas polo alumno ao longo de todo o curso escolar (avaliación continua), coa excepción daqueles alumnos que perdan o dereito á avaliación por un número excesivo de faltas de asistencia á clase sen

xustificar, nese caso a cualificación final só terá en conta a nota da proba escrita. Esta múltiple ponderación responde ao feito de que se pretende avaliar todo tipo de contidos que se traballaron na clase ao longo do curso. Os alumnos son informados destas decisións a principios de curso.

- Actividades diarias realizadas polo alumn@ ao longo do trimestre :
(*Pondera un 10% da nota*)
- A lectura de libros da biblioteca de aula e a realización das correspondentes tarefas que servirán para avaliar a comprensión lectora .
Cada trimestre terán que ler polo menos un libro. (*Pondera un 10% da nota*)
- O uso do vocabulario de aula (classroom language) e a intención de comunicarse en inglés (aínda que lles resulte difícil e cometan erros)
(*Pondera un 10% da nota*)
- A presentación axeitada e a tempo dos proxectos de clase. (*Pondera un 10% da nota*)
- A presentación da carpeta-portfolio con todos os traballos trimestrais ordenados. (*Pondera un 10% da nota*)
- Probas escritas (*pondera un 40%*)
- Actitude na clase, participación en actividades orais (*pondera un 10%*)

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

3º ciclo

As aprendizaxes do alumno serán avaliadas sistemática e periodicamente, tanto para medir individualmente o seu grao de adquisición (**avaliación sumativa** en diferentes momentos do curso) como para introducir no proceso educativo cantos cambios sexan precisos se a situación o require (cando as aprendizaxes dos alumnos non responden ao que, *a priori*, se espera deles). Ademais desa avaliación sumativa, que

tendemos a identificar coas finais de avaliación e de curso haberá outras avaliacións, como a inicial (non cualificada) e a final e, sobre todo, a **continua ou formativa**, aquela que se realiza ao longo de todo o proceso de ensino-aprendizaxe, e que insiste, no carácter orientador e de diagnóstico do ensino.

Os **procedementos e instrumentos de avaliación**, no caso desa avaliación continua, serán a observación e seguimento sistemático do alumno, é dicir, tomaranse en consideración todas as *producións* que desenvolva, tanto de carácter individual como grupal: traballos escritos, exposicións orais e debates, actividades da clase, lecturas e resumos, investigacións, actitude ante a aprendizaxe, precisión na expresión, autoavaliación... E os da avaliación sumativa, as probas escritas trimestrais e as de recuperación . Os procedementos de avaliación serán variados, de forma que poidan adaptarse á flexibilidade que esixe a propia avaliación .

Como **criterios de cualificación** para establecer as notas en cada unha das tres avaliacións en que se organiza o curso e na ordinaria final de curso teranse sempre en conta as cualificacións das actividades realizadas polo alumno ao longo de todo o curso escolar (avaliación continua), coa excepción daqueles alumnos que perdan o dereito á avaliación por un número excesivo de faltas de asistencia á clase sen xustificar, nese caso a cualificación final só terá en conta a nota da proba escrita. Esta múltiple ponderación responde ao feito de que se pretende avaliar todo tipo de contidos que se traballaron na clase ao longo do curso. Os alumnos son informados destas decisións a principios de curso.

- Actividades diarias realizadas polo alumn@ ao longo do trimestre :
(*Pondera un 10% da nota*)
- A lectura de libros da biblioteca de aula e a realización das correspondentes tarefas que servirán para avaliar a comprensión lectora .
Cada trimestre terán que ler polo menos un libro. (*Pondera un 10% da nota*)
- O uso do vocabulario de aula (classroom language) e a intención de comunicarse en inglés (aínda que lles resulte difícil e cometan erros)
(*Pondera un 10% da nota*)
- A presentación axeitada e a tempo dos proxectos de clase. (*Pondera un 10% da nota*)

- A presentación da carpeta-portfolio con todos os traballos trimestrais ordenados. (*Pondera un 10% da nota*)
- Probas escritas (*pondera un 40%*)
- Actitude na clase, participación en actividades orais (*pondera un 10%*)

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

LINGUA GALEGA E LITERATURA

1º ciclo

Neste curso académico e en base á idade dos nenos/as, as probas de avaliación serán mediante fichas ou tarefas realizadas na aula de xeito individual. Pode ser calquera proba que recolla a información nun texto de forma escrita: ditados, fichas de repaso, pequenas redaccións... ou probas orais como contacontos, debates, exposicións...

De todos modos, “estas fichas de avaliación”, non serán a única ferramenta avaliadora. Empregaremos pois os seguintes ***instrumentos de avaliación***:

- ✓ Probas escritas e orais, encubertas para valorar a adquisición de contidos.
- ✓ Criterios e estándares de avaliación, e mínimos esixibles.
- ✓ Caderno, portfolio, control de tarefas, interese....
- ✓ Semáforo de conduta, diario de clase...

Así pois, a avaliación será continua, observando a evolución de cada alumno/a, buscando sempre que se supere a sí mesmo/a e ás súas limitacións.

Coñecementos e competencias adquiridas. (70%)

- Comprensión oral e escrita.

- Competencia lectora (fluidez, entoación, ritmo, velocidade...).
- Expresión oral e escrita.
- Uso adecuado da lingua: normas ortográficas e gramaticais.

Traballo e esforzo diarios (20%)

- Traballo diario na clase.
- Deberes.
- Hábitos de traballo: individuais e grupais.

O obxectivo será adquirir condutas que favorezan o proceso de ensino-aprendizaxe, a convivencia pacífica e o desenvolvemento de habilidades sociais.

Actitude na aula (10%)

- Participación e motivación.
- Respecto das normas da clase e do centro.
- Atención e escoita.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

2º ciclo

Por un lado é importante que os alumnos/as coñezan o que significa a avaliación e que non o perciban como algo controlador ou coma un castigo. Deben coñecer como se vai realizar e ter moi claro que se espera que aprendan en cada unidade.

Por outro lado a avaliación será:

- Individualizada, centrándose na evolución de cada alumno e na súa situación inicial e particularidades.
- Integradora, para o cal contempla a existencia de diferentes grupos e situacións, e a flexibilidade na aplicación dos criterios de avaliación que se seleccionan.

- Cualitativa, na medida en que se aprecian todos os aspectos que inciden en cada situación particular e se avalían de forma equilibrada os diversos niveis de desenvolvemento do alumno, non só os de carácter cognitivo.
- Orientadora, dado que aporta ao alumno a información precisa para mellorar a súa aprendizaxe e adquirir estratexias apropiadas.
- Continua, xa que atende á aprendizaxe como proceso, contrastando os diversos momentos ou fases.

Dentro desta avaliación continua contemplamos modalidades:

-As avaliacións trimestrais constituíran un proceso continuo e terán un carácter orientador, regulador e autocorrector.

-A avaliación final indicará o grado de consecución das competencias propostas e indicaranos as lagoas e as correccións que conveña afrontar para os seguintes cursos.

Entre os instrumentos de avaliación:

- ✓ Realización de probas escritas/orais ao finalizar cada unidade e ao final do trimestre.
- ✓ Rúbricas de avaliación
- ✓ Caderno.
- ✓ Rexistro de actividades da clase.
- ✓ Rexistro de organización de materiais.
- ✓ Rexistro de entrega de traballos no tempo e forma.
- ✓ Puntuación de corrección das tarefas/traballos específicos.

Daráselle información clara e detallada aos alumnos/as e ás familias sobre os criterios de avaliación, as probas que se realizarán e os instrumentos utilizados para avaliar.

Para a valoración do caderno, terase en conta a organización, a presentación a caligrafía e o contido.

No rexistro de actividades da clase valoraranse as actividades escritas, as presentacións orais, debates, a colaboración...

A organización de materiais, velarase porque traian todo o material necesario: estoxo, caderno, libro... para a valoración da tarefa terase en conta a corrección na súa execución e a entrega a tempo.

Co resultado de cada instrumento de observación e medición, realízase unha avaliación sumativa, outorgándolles as seguinte porcentaxes do total:

50% : Valoración dos contidos e competencias adquiridas ou desenvolvidas na unidade.

30% : Realización do traballo na aula:

- Realización adecuada do traballo.
- Organización dos materiais.
- Presentación/ organización do caderno.

10% :

- Realización do traballo na casa:
- Responsabilidade para traballos desenvolver os pequenos traballos/tarefas.

10% : Valoración de actitudes na aula:

- escoita
- Participación
- Esforzo
- Colaboración

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota finl (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

3º ciclo

Os referentes para a valoración do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos de nivel nas avaliacións continua e final das disciplinas troncais, específicas e de libre configuración serán os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe que aparecen en cada unha das áreas.

Procedementos e instrumentos existentes para avaliar o proceso de aprendizaxe:

u) Observación sistemática:

- Escala de observación e seguimento.
- Rexistro persoal.

v) Análise das producións dos alumnos:

- Monografías. Maquetas
- Resumos, traballos de aplicación e síntese.
- Caderno de clase.
- Textos escritos (en papel ou formato dixital).
- Producións orais.
- Búsqueda de información.

w) Intercambios orais cos alumnos:

- Diálogo.
- Entrevista.
- Postas en común.
- Asembleas.
- Preguntas abertas

x) Probas competenciais específicas:

- Obxectivas: orais, escritas tanto en papel coma en formato dixital.(En ditas probas, ademais dos contidos propios de cada área, valorarase a expresión escrita, oral e a ortografía traballada no nivel en todas as áreas).
- Abertas.
- Exposición dun tema.
- Resolución de exercicios ou problemas.

y) Autoavaliación.

Con estes criterios conformarase a nota global da área nas diferentes avaliacións e serán os seguintes:

Criterios de cualificación

Criterios de cualificación

Con estes criterios conformarase a nota global da área nas diferentes avaliacións e serán os seguintes:

70% da cualificación global das avaliacións partirá das probas obxectivas orais ou escritas, nas que ademais de avaliar os contidos propios de cada asignatura se valorará a expresión oral, escrita e a ortografía(propia do nivel) en calquera das área.

→PROBAS ESCRITAS:

En total, o máximo que se pode restar na proba é de 1 punto.

***Restarase 0,2 por cada falta de ortografía.(Máximo 0,5)**

*** 0'1 por cada til. (Máximo 0,5)**

***Un máximo de 0,3 por presentación (letra,marxes,...)**

En total, o máximo que se pode restar na proba é de 1 punto.

O **30%** restante referirase á participación e actitude do alumando en clase, e que podemos desglosar en:

20% dos datos recollidos sobre o traballo diario e participación do alumnado :exercicios das áreas, traballos de investigación,exposicións,...

10% traballo e exposición dalgún libro de lectura.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota finl (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

MATEMÁTICAS

1º ciclo

Neste curso académico e en base á idade dos nenos/as, as probas de avaliación serán mediante fichas ou tarefas realizadas na aula de xeito individual. Pode ser calquera proba que recolla a información nun texto de forma escrita: ditados, fichas de repaso, pequenas redaccións... ou probas orais como contacontos, debates, exposicións...

De todos modos, “estas fichas de avaliación”, non serán a única ferramenta avaliadora. Empregaremos pois os seguintes **instrumentos de avaliación**:

- • Observación directa.
- • Probas orais segundo a necesidade.
- • O porta folio de actividades realizadas.
- • As libretas.
- • Os traballos específicos encomendados.
- • O rexistro de conducta e esforzo amosados.

Así pois, a avaliación será continua, observando a evolución de cada alumno/a, buscando sempre que se supere a sí mesmo/a e ás súas limitacións.

Coñecementos e competencias adquiridas. (70%)

- Comprensión oral e escrita.
- Competencia lectora (fluidez, entoación, ritmo, velocidade...).
- Expresión oral e escrita.
- Uso adecuado da lingua: normas ortográficas e gramaticais.

Traballo e esforzo diarios (20%)

- Traballo diario na clase.

- Deberes.
- Hábitos de traballo: individuais e grupais.

Actitude na aula (10%)

- Participación e motivación.
- Respecto das normas da clase e do centro.
- Atención e escoita.

O obxectivo será adquirir condutas que favorezan o proceso de ensino-aprendizaxe, a convivencia pacífica e o desenvolvemento de habilidades sociais. Valóranse estas cuestións por separado, mediante unha rúbrica para cada unha, composta á súa vez de 10 ítems a acadar.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota finl (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

2º ciclo

Por un lado é importante que os alumnos/as coñezan o que significa a avaliación e que non o perciban como algo controlador ou coma un castigo. Deben coñecer como se vai realizar e ter moi claro que se espera que aprendan en cada unidade.

Por outro lado a avaliación será:

- Individualizada, centrándose na evolución de cada alumno e na súa situación inicial e particularidades.
- Integradora, para o cal contempla a existencia de diferentes grupos e situacións, e a flexibilidade na aplicación dos criterios de avaliación que se seleccionan.
- Cualitativa, na medida en que se aprecian todos os aspectos que inciden en cada situación particular e se avalían de forma equilibrada os diversos niveis de desenvolvemento do alumno, non só os de carácter cognitivo.
- Orientadora, dado que aporta ao alumno a información precisa para mellorar a súa aprendizaxe e adquirir estratexias apropiadas.

- Continua, xa que atende á aprendizaxe como proceso, contrastando os diversos momentos ou fases.

Dentro desta avaliación continua contemplamos modalidades:

-As avaliacións trimestrais constituíran un proceso continuo e terán un carácter orientador, regulador e autocorrector.

-A avaliación final indicará o grado de consecución das competencias propostas e indicaranos as lagoas e as correccións que conveña afrontar para os seguintes cursos.

Entre os **instrumentos de avaliación**:

- Realización de probas de avaliación escritas e orais.
- -Exposicións de traballos.
- -Rúbricas de avaliación
- Caderno ou portafolio
- Rexistro de entrega de tarefas no tempo establecido.
- -Puntuación da corrección das tarefas encomendadas.
- Rexistro de participación.
- -Rexistro da actitude na clase.
- -Axuda e demanda de axuda.
- Rexistro da valoración dos compañeiros (caderno de equipo).

Daráselle información clara e detallada aos alumnos/as e ás familias sobre os criterios de avaliación, as probas que se realizarán e os instrumentos utilizados para avaliar.

Para a valoración do caderno, terase en conta a organización, a presentación a caligrafía e o contido.

No rexistro de actividades da clase valoraranse as actividades escritas, as presentacións orais, debates, a colaboración...

A organización de materiais, velarase porque traian todo o material necesario: estoxo, caderno, libro... para a valoración da tarefa terase en conta a corrección na súa execución e a entrega a tempo.

Co resultado de cada instrumento de observación e medición, realízase unha avaliación sumativa, outorgándolles as seguinte porcentaxes do total:

- Valoración dos contidos e competencia adquiridas e desenvolvidas (50%)

- Realización do traballo solicitado (30 %)
 - Adecuación do traballo.
 - Organización dos materiais.
 - Presentación axeitada do caderno/portafolio.
 - Realización de tarefas na casa: traballos específicos.
 - Realización das tarefas na aula.
 - Participación no traballo en grupo.
 - Resolución do traballo individual
 - Forma de comunicar/transmitir o aprendido

- Valoración de actitudes na aula: (20 %)
 - escoita
 - Participa
 - Esfórzase
 - Colabora
 - Respecta

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

3º ciclo

Os referentes para a valoración do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos de nivel nas avaliacións continua e final das disciplinas troncais, específicas e de libre configuración serán os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe que aparecen en cada unha das áreas.

Procedementos e instrumentos existentes para avaliar o proceso de aprendizaxe:

z) Observación sistemática:

- Escala de observación e seguimento.
- Rexistro persoal.

aa) Análise das producións dos alumnos:

- Monografías. Maquetas
- Resumos, traballos de aplicación e síntese.
- Caderno de clase.
- Textos escritos (en papel ou formato dixital).
- Producións orais.
- Búsqueda de información.

bb) Intercambios orais cos alumnos:

- Diálogo.
- Entrevista.
- Postas en común.
- Asembleas.
- Preguntas abertas

cc) Probas competenciais específicas:

- Obxectivas: orais, escritas tanto en papel coma en formato dixital.(En ditas probas, ademais dos contidos propios de cada área, valorarase a expresión escrita, oral e a ortografía traballada no nivel en todas as áreas).

- Abertas.
- Exposición dun tema.
- Resolución de exercicios ou problemas.

dd) Autoavaliación.

Criterios de cualificación

Con estes criterios conformarase a nota global da área nas diferentes avaliacións e serán os seguintes:

70% da cualificación global das avaliacións partirá das probas obxectivas orais ou escritas, nas que ademais de avaliar os contidos propios de cada asignatura se valorará a expresión oral, escrita e a ortografía(propia do nivel) en calquera das áreas.

O **30%** restante referirase á participación e actitude do alumando en clase, e que podemos desglosar en:

20% dos datos recollidos sobre o traballo diario e participación do alumnado.

10% autoavaliacións,kahoots,...

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

MÚSICA E DANZA

1º Ciclo

Á hora de establecer os criterios de cualificación da materia, debemos ter en conta os instrumentos de avaliación marcados nesta programación_:

Procedementos e instrumentos de avaliación:

- Observación da actitude na clase
- Tarefas diversas do alumno realizadas na actividade diaria da clase. Actividades diversas de avaliación: proba escrita, fichas fotocopiáveis...

- Avaliación continua do alumno por observación directa, tendo en conta os obxectivos e os criterios de avaliación.
- Seguemento da avaliación continua da unidade nun rexistro.
- Actividades de repaso.
- Preguntas individuais e colectivas.
- Probas orais individuais.
- Diálogo.
- Observación e valoración do grao de participación de cada alumno e da calidade das súas intervencións.

Mediante a observación directa e sistemática completaremos unha táboa de indicadores ou rúbrica coa que valoraremos os seus traballos, as exposicións destes, así como as interaccións orais e a actitude ante a materia e cos seus compañeiros/as.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas e darán a nota da avaliación.

- 75% : Actividades, tarefas, participación nas cancións, coreografías,...
- 25 % : Observación do esforzo, atención, presentación de traballos, participación na clase, cumprimento das normas da aula e centro

Esta información será recollida no caderno do profesor por medio de aplicación de cálculo, tipo libreoffice, no que se relacionan todos os criterios de avaliación da UD cos instrumentos de cualificación empregados, e o peso de cada criterio na UD.

No caso de que non se realicen probas escritas ou orais, a porcentaxe da mesma, incrementárase no apartado de observación directa e sistemática.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

2º Ciclo

Á hora de establecer os criterios de cualificación da materia, debemos ter en conta os instrumentos de avaliación marcados nesta programación_:

Procedementos e instrumentos de avaliación:

- Observación da actitude na clase
- Tarefas diversas do alumno realizadas na actividade diaria da clase. Actividades diversas de avaliación: proba escrita, fichas fotocopiáveis...
- Avaliación continua do alumno por observación directa, tendo en conta os obxectivos e os criterios de avaliación.
- Seguemento da avaliación continua da unidade nun rexistro.
- Actividades de repaso.
- Preguntas individuais e colectivas.
- Probas orais individuais.
- Diálogo.
- Observación e valoración do grao de participación de cada alumno e da calidade das súas intervencións.

Mediante a observación directa e sistemática completaremos unha táboa de indicadores ou rúbrica coa que valoraremos os seus traballos, as exposicións destes, así como as interaccións orais e a actitude ante a materia e cos seus compañeiros/as.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas e darán a nota da avaliación.

- 75% : Actividades, tarefas, participación nas cancións, coreografías,...
- 25 % : Observación do esforzo, atención, presentación de traballos, participación na clase, cumprimento das normas da aula e centro

Esta información será recollida no caderno do profesor por medio de aplicación de cálculo, tipo libreoffice, no que se relacionan todos os criterios de avaliación da UD cos instrumentos de cualificación empregados, e o peso de cada criterio na UD.

No caso de que non se realicen probas escritas ou orais, a porcentaxe da mesma, incrementárase no apartado de observación directa e sistemática.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

3º Ciclo

Á hora de establecer os criterios de cualificación da materia, debemos ter en conta os instrumentos de avaliación marcados nesta programación_:

Procedementos e instrumentos de avaliación:

- Observación da actitude na clase
- Tarefas diversas do alumno realizadas na actividade diaria da clase. Actividades diversas de avaliación: proba escrita, fichas fotocopiáveis...
- Avaliación continua do alumno por observación directa, tendo en conta os obxectivos e os criterios de avaliación.
- Seguemento da avaliación continua da unidade nun rexistro.
- Actividades de repaso.
- Preguntas individuais e colectivas.
- Probas orais individuais.
- Diálogo.
- Observación e valoración do grao de participación de cada alumno e da calidade das súas intervencións.

Mediante a observación directa e sistemática completaremos unha táboa de indicadores ou rúbrica coa que valoraremos os seus traballos, as exposicións destes, así como as interaccións orais e a actitude ante a materia e cos seus compañeiros/as.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas e darán a nota da avaliación.

- 75% : Actividades, tarefas, participación nas cancións, coreografías,...
- 25 % : Observación do esforzo, atención, presentación de traballos, participación na clase, cumprimento das normas da aula e centro

Esta información será recollida no caderno do profesor por medio de aplicación de cálculo, tipo libreoffice, no que se relacionan todos os criterios de avaliación da UD cos instrumentos de cualificación empregados, e o peso de cada criterio na UD.

No caso de que non se realicen probas escritas ou orais, a porcentaxe da mesma, incrementárase no apartado de observación directa e sistemática.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

PROXECTO COMPETENCIAL

1º Ciclo

Á hora de establecer os criterios de cualificación da materia, debemos ter en conta os instrumentos de avaliación marcados na programación. Estes son as probas escritas e a observación directa e sistemática.

Seguiremos o seguinte procedemento de avaliación para cada un dos proxectos :

- Realizaremos unha heteroavaliación sobre todos os proxectos realizados en clase, consistente en :
 - Autoavaliación do traballo
 - Avaliación do alumnado do traballo doutros grupos
 - Avaliación da persoa tirora dos traballos

- A nota final, será o resultado da media das tres notas

As notas finais de cada avaliación calcularanse do seguinte xeito :

Primeira Avaliación : Media da nota dos proxectos

Segunda Avaliación : Media da nota dos proxectos

Terceira Avaliación : Nota do proxecto final

Como instrumentos de avaliación, empregaranse distintas listas de contexto e rúbricas asociadas aos anteriores procedementos. Nelas avaliaranse aspectos do traballo cooperativo, desempeño de rol concreto, realización de tarefas individuais, presentación, orde, limpeza...

A nota ordinaria en xuño virá dada pola media aritmética das notas das avaliacións parciais.

2º Ciclo

Á hora de establecer os criterios de cualificación da materia, debemos ter en conta os instrumentos de avaliación marcados na programación. Estes son as probas escritas e a observación directa e sistemática.

Seguiremos o seguinte procedemento de avaliación para cada un dos proxectos :

- Realizaremos unha heteroavaliación sobre todos os proxectos realizados en clase, consistente en :
 - Autoavaliación do traballo
 - Avaliación do alumnado do traballo doutros grupos
 - Avaliación da persoa tirora dos traballos
 - A nota final, será o resultado da media das tres notas

As notas finais de cada avaliación calcularanse do seguinte xeito :

Primeira Avaliación : Media da nota dos proxectos

Segunda Avaliación : Media da nota dos proxectos

Terceira Avaliación : Nota do proxecto final

Como instrumentos de avaliación, empregaranse distintas listas de contexto e rúbricas asociadas aos anteriores procedementos. Nelas avaliaranse aspectos do traballo cooperativo, desempeño de rol concreto, realización de tarefas individuais, presentación, orde, limpeza...

A nota ordinaria en en xuño virá dada pola media aritmética das notas das avaliacións parciais.

3º Ciclo

Á hora de establecer os criterios de cualificación da materia, debemos ter en conta os instrumentos de avaliación marcados na programación. Estes son as probas escritas e a observación directa e sistemática.

Seguiremos o seguinte procedemento de avaliación para cada un dos proxectos :

- Realizaremos unha heteroavaliación sobre todos os proxectos realizados en clase, consistente en :
 - Autoavaliación do traballo
 - Avaliación do alumnado do traballo doutros grupos
 - Avaliación da persoa tirora dos traballos
 - A nota final, será o resultado da media das tres notas

As notas finais de cada avaliación calcularanse do seguinte xeito :

Primeira Avaliación : Media da nota dos proxectos

Segunda Avaliación : Media da nota dos proxectos

Terceira Avaliación : Nota do proxecto final

Como instrumentos de avaliación, empregaranse distintas listas de contexto e rúbricas asociadas aos anteriores procedementos. Nelas avaliaranse aspectos do traballo cooperativo, desempeño de rol concreto, realización de tarefas individuais, presentación, orde, limpeza...

A nota ordinaria en en xuño virá dada pola media aritmética das notas das avaliacións parciais.

RELIXIÓN

1º Ciclo

Á hora de establecer os criterios de cualificación da materia, debemos ter en conta os instrumentos de avaliación marcados nesta programación_:

Criterios e indicadores de avaliación:

- Mostrar admiración pola natureza e respecto ás persoas.
- Identificar cousas creadas por Deus e cousas feitas polos seres humanos.
- Contar correctamente o relato sobre a creación proposto no libro.
- Valorarse a si mesmo e aos seus compañeiros como moi importantes para Deus.
- Poñer exemplos de como poder coidar a natureza e as persoas.
- Describir coas súas propias palabras o relato da Anunciación e dar a entender que captou correctamente a súa mensaxe.
- Recoñecer en que colaborou María para facer que Deus estea preto de nós.
- Saber as palabras do avemaría.
- Saber por que María é motivo de alegría para todos os cristiáns.
- Valorar palabras, xestos e accións que expresen cariño a María.

Instrumentos de avaliación

Observación directa do traballo na aula, comportamento e actitude, traballo individual.

Mediante a observación directa e sistemática completaremos unha táboa de indicadores ou rúbrica coa que valoraremos os seus traballos, as exposicións destes, así como as interaccións orais e a actitude ante a materia e cos seus compañeiros/as.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas e darán a nota da avaliación.

- 50 % : Contidos
- 50 % : Observación do esforzo, atención, presentación de traballos, participación na clase, cumprimento das normas da aula e centro

Esta información será recollida no caderno do profesor por medio de aplicación de cálculo, tipo libreoffice, no que se relacionan todos os criterios de avaliación da UD cos instrumentos de cualificación empregados, e o peso de cada criterio na UD.

No caso de que non se realicen probas escritas ou orais, a porcentaxe da mesma, incrementárase no apartado de observación directa e sistemática.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

2º Ciclo

Á hora de establecer os criterios de cualificación da materia, debemos ter en conta os instrumentos de avaliación marcados nesta programación_:

Criterios e indicadores de avaliación:

- Explicar o acontecemento de Pentecoste.
- Explicar como vivían os primeiros cristiáns e que facían.
- Saber que Xesús quixo que os cristiáns formaran un grupo unido a el e que para iso enviou o Espírito Santo.
- Identificar o Espírito Santo como o amor de Deus presente no mundo.
- Saber que a Igrexa é como unha familia unida a Xesús polo Espírito Santo.
- Saber relacionar con Xesús todo o que sabemos sobre Deus.
- Resumir o que Xesús ensina de Deus: que é o noso Pai, que nos quere e nos coida.
- Explicar con certa coherencia que é rezar, e para que e cando rezamos.
- Saber o nosopai e mostrar que comprendeu algunhas das súas peticións.
- Expresar sentimentos de cariño e confianza en Deus Pai e en Xesús.

Instrumentos de avaliación

Observación directa do traballo na aula, comportamento e actitude, traballo individual.

Mediante a observación directa e sistemática completaremos unha táboa de indicadores ou rúbrica coa que valoraremos os seus traballos, as exposicións destes, así como as interaccións orais e a actitude ante a materia e cos seus compañeiros/as.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas e darán a nota da avaliación.

- 50 % : Contidos
- 50 % : Observación do esforzo, atención, presentación de traballos, participación na clase, cumprimento das normas da aula e centro

Esta información será recollida no caderno do profesor por medio de aplicación de cálculo, tipo libreoffice, no que se relacionan todos os criterios de avaliación da UD cos instrumentos de cualificación empregados, e o peso de cada criterio na UD.

No caso de que non se realicen probas escritas ou orais, a porcentaxe da mesma, incrementárase no apartado de observación directa e sistemática.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

3º Ciclo

Á hora de establecer os criterios de cualificación da materia, debemos ter en conta os instrumentos de avaliación marcados nesta programación_:

Criterios e indicadores de avaliación:

- Saber agradecer os agasallos como sinal de cariño.
- Recordar e verbalizar o relato bíblico sobre a creación do home e a muller.
- Saber explicar por que dicimos que Deus é como un pai e unha nai.
- Expresar con certa congruencia por que somos irmáns e formamos unha gran familia.
- Valorar toda persoa como moi importante para Deus e mostrarse respectuoso cos compañeiros.
- Contar con coherencia o relato do nacemento de Xesús.
- Expresar sentimentos de admiración e cariño cara a Xesús e María.
- Saber explicar que é o máis importante das festas do Nadal.

- Participar e colaborar nas actividades que se realizan na clase con ocasión do Nadal.
- Relacionar o nacemento de Xesús con actitudes de paz, de amor e de solidariedade.
- Contar algúns feitos relacionados coa morte e resurrección de Xesús.
- Expresar sentimentos de admiración, cariño e agradecemento a Xesús.
- Saber explicar que é o máis importante das festas da Semana Santa.
- Mostrar que comprende o sentido e valor cristián dalgunhas tradicións populares da Semana Santa.
- Identificar o sinal da cruz como o sinal dos cristiáns.
- Entender que a morte e resurrección de Xesús son froito do seu amor.

Instrumentos de avaliación

Observación directa do traballo na aula, comportamento e actitude, traballo individual.

Mediante a observación directa e sistemática completaremos unha táboa de indicadores ou rúbrica coa que valoraremos os seus traballos, as exposicións destes, así como as interaccións orais e a actitude ante a materia e cos seus compañeiros/as.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas e darán a nota da avaliación.

- 50 % : Contidos
- 50 % : Observación do esforzo, atención, presentación de traballos, participación na clase, cumprimento das normas da aula e centro

Esta información será recollida no caderno do profesor por medio de aplicación de cálculo, tipo libreoffice, no que se relacionan todos os criterios de avaliación da UD cos instrumentos de cualificación empregados, e o peso de cada criterio na UD.

No caso de que non se realicen probas escritas ou orais, a porcentaxe da mesma, incrementarase no apartado de observación directa e sistemática.

Ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas, obterase a media delas, e darán a nota da avaliación. A nota final (avaliación ordinaria) será a media ponderada das tres avaliacións

Criterios de promoción

Artigo 22. Promoción

1. Ao finalizar os cursos segundo, cuarto e sexto da etapa, e como consecuencia do proceso de avaliación, o equipo docente do grupo, na sesión de avaliación final, decidirá sobre a promoción do alumnado. A decisión será adoptada de xeito colexiado, tendo en conta os criterios de promoción e tomando especialmente en consideración a información e o criterio do profesorado titor. A promoción no resto de cursos da etapa será automática.

2. O alumnado que acade a promoción de curso con algunha área con cualificación negativa recibirá os apoios necesarios para recuperar as aprendizaxes que non alcanzara o curso anterior.

3. O alumnado que non acade a promoción permanecerá un ano máis no mesmo curso. A permanencia no mesmo curso considerarase unha medida de carácter excepcional e tomarase se, tras aplicar as medidas ordinarias suficientes, adecuadas e personalizadas para atender o desfasamento curricular ou as dificultades de aprendizaxe da alumna ou do alumno, o equipo docente considera que a permanencia un ano máis no mesmo curso é a medida máis adecuada para favorecer o seu desenvolvemento. Nese caso, o equipo docente organizará un plan específico de reforzo para que, durante ese curso, a alumna ou o alumno poida alcanzar o grao de adquisición das competencias correspondentes. A decisión de permanencia no mesmo curso só poderá adoptarse unha vez durante a etapa, oídas as nais, os pais ou as persoas titoras legais, e terá, en todo caso, carácter excepcional.

4. Ao finalizar os cursos segundo, cuarto e sexto da etapa o profesorado titor emitirá un informe sobre o grao de adquisición das competencias clave de cada alumna ou alumno, no que indique, de ser o caso, as medidas de reforzo que se deben prever no ciclo ou etapa seguinte.

5. Co fin de garantir a continuidade do proceso de formación do alumnado, cada alumna ou alumno disporá ao finalizar a etapa dun informe sobre a súa evolución e o grao de desenvolvemento das competencias clave.

6. A consellería con competencias en materia de educación establecerá as características dos informes finais de ciclo e etapa aos que se refiren os puntos 4 e 5 anteriores.

12.- As decisións e criterios xerais para a elaboración e avaliación das programacións didácticas.

O artigo 15º do Decreto 155/2022 do 16 de setembro, recolle que :

Artigo 15. Programacións didácticas

1. Os centros docentes desenvolverán o currículo das ensinanzas de educación primaria mediante a elaboración das correspondentes programacións didácticas para cada unha das áreas ou ámbitos seguindo as directrices xerais establecidas na concreción curricular, e ateranse ao que establezan os regulamentos orgánicos dos centros nos que se imparten estas ensinanzas.

2. As programacións didácticas das áreas ou ámbitos das ensinanzas de educación primaria incluírán, como mínimo, os seguintes elementos:

- a) Introducción.
- b) Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias.
- c) Relación de unidades didácticas coa súa secuencia e temporalización, que incluírán a parte do currículo da área que se traballará e a relación de instrumentos de avaliación.
- d) Metodoloxía.
 - Concrecións metodolóxicas.
 - Materiais e recursos didácticos.
- e) Avaliación.
 - Procedemento para a avaliación inicial.
 - Criterios de cualificación con indicación do grao mínimo de consecución para a superación da área, e criterios de recuperación.
- f) Medidas de atención á diversidade.
- g) Transversal.
 - Concreción dos elementos transversais.
 - Actividades complementarias.

h) Práctica docente.

- Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro.
- Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora da programación.

3. O equipo docente realizará o seguimento das programacións didácticas de cada área ou ámbito, con indicación do grao de cumprimento con respecto á programación e, en caso de desviacións, cunha xustificación razoada.

4. A consellería con competencias en materia de educación promoverá o uso das tecnoloxías da información e da comunicación na elaboración e no seguimento das programacións didácticas.

13.- Os criterios para a participación do centro en proxectos, plans e programas.

Os criterios para a participación do centro en proxectos, plans e programas estarán baseados nas programación didácticas de aula e centradas nos principios pedagóxicos e nas liñas recollidas do PEC, baseados nas seguintes premisas :

1.- Atención á diversidade, tendo como eixe vertebrado do mesmo a inclusión do seu alumnado.

2º A actividade física e o deporte

3.- A alimentación saudable

4.- As tecnoloxías da comunicación e da información

5.- Un trilingüismo, tendo como obxectivo o de garantir a competencia plena e en igualdade nas dúas linguas oficiais e o de acadar a adquisición dun coñecemento efectivo na lingua estranxeira (inglés) segundo o regulamentado no Decreto 79/2010

6.- O medio ambiente

7.- Desenvolvemento das competencias clave :

1.- Competencia en comunicación lingüística (CCL)

2.- Competencia plurilingüe (PC)

3.- Competencia matemática e competencia en ciencia, tecnoloxía e enxeñería (STEM)

4.- Competencia dixital (CD)

5.- Competencia persoal e de aprender a aprender (CPSAA)

6.- Competencia cidadá (CC)

7.- Conciencia emprendedora (CE)

8.- Competencia en conciencia e expresión culturais (CCEC)

Débase asímesmo controlar o gasto e optimizar os recursos do centro, tal e como está recollido no proxecto de dirección no apartado de control de gasto.

Será necesaria a realización da análise das necesidades do centro, e a través do consenso, establecer a distribución das partidas orzamentarias, baseadas nos criterios de urxencia, calidade, eficacia, eficiencia, publicidade e menor custe económico. Entre as actuacións débese fomentar o uso das novas tecnoloxías e a dotación de libros na biblioteca...

14.- O procedemento para a revisión, avaliación e modificación da concreción curricular.

14.1.-Avaliación, revisión e modificación

As fases de avaliación, revisión e modificación da concreción curricular son as seguintes :

1º.- CCP. Ao inicio do curso (do 1 ao 10 de setembro), a CCP revisará a concreción curricular, tomando como referencia as conclusións da memoria final de curso, valorando se é necesario que os ciclos aporten propostas para realizar modificacións en dita concreción curricular. Dito aspecto quedará recollido na acta que se elabore despois de dita reunión.

2º.- No caso de que se determine a modificación das mesma CCP, recollerás as propostas dos ciclos sobre as posibles modificación da concreción curricular e valorará a inclusión de ditas aportacións no documento. Ditas modificación serán introducidas na aplicación PROENS antes de que o alumno inicie a actividade lectiva. Estas modificación serán comunicadas ás familias na reunión de inicio de curso.

3º.- A concreción modificada incluírase na PXA e no Proxecto Educativo.

15.- Publicación e difusión da concreción curricular

A concreción curricular é de obrigado cumprimento por todo o claustro docente deste centro.

Realizaranse as revisión periódicas que se consideren oportunas para adaptalo ás novas circunstancias ou á modificacións lexislativas.

Estará sempre supeditado á lexislación vixente e terá una vixencia anual, sendo susceptible de perfeccionamento ou mellora que o constitúan ou concorran algunhas das seguintes causas :

- Cambio de normativa legal na que se fundamenta.

O CEIP Saco e Arce publicará este documento por diferentes medios á comunidade educativa, facilitando o seu coñecemento por parte de todos/as, debendo ser coñecido por todos os membros da comunidade educativa.

O Equipo Directivo será o encargado de difundilo polas seguintes canles :

- Depósito de copias na Dirección e Secretaría a disposición de calquera interesado/a que forme parte da comunidade educativa ou algún outro, segundo o criterio da Dirección do centro e inclusión no Proxecto Educativo do centro.
- Publicación na páxina web do centro

O profesorado de cada un dos niveis incluírá as modificación da concreción curricular na programación de nivel e informará e dará a coñecer á comunidade educativa esta concreción das distintas áreas ou materias, incluíndo obxectivos, competencias básicas, contados e criterios de avaliación correspondentes. Esta información facilitaráselles aos pais/nais na primeira xuntanza co titor ao principio do curso escolar. Así mesmo estará a disposición da comunidade educativa, en calquera momento que o solicite, e na páxina web do centro.

16.- Aprobación

A Concreción Curricular do centro CEIP Saco e Arce para o curso académico 2022/23 foi presentado e aprobado polo Claustro na reunión que se celebrou o **martes 23 de xaneiro** e presentada ao Consello escolar do CEIP Saco e Arce na reunión que se celebrou o día 23 de xaneiro, do que como secretaria, dou fe.

Visto e prace

O director

A secretaria

Asdo : Iván Martínez García

Asdo : Trinidad Álvarez Bande